

LOKK børnestatistik 2007

LOKK børnestatistik 2007

Børn på krisecenter

Eva Børjesson

© Servicestyrelsen og LOKK, 2008
Teksten kan frit citeres med tydelig kildeangivelse

Eva Børjesson:
LOKK børnestatistik 2007

Henvendelser vedr. indholdet kan ske til forfatteren eller LOKK

978-87-92031-51-8 (elektronisk)
978-87-92031-48-8 (trykt)

1. udgave, 1. oplag
Trykt i 120 eksemplarer
Layout og tryk: Grafikkonsulenten, Esbjerg

Rapporten kan downloades fra www.servicestyrelsen.dk eller www.lokk.dk

Servicestyrelsen
Udsatteenheden, København
Åbenrå 5
1124 København K
Tlf. 33 17 09 00
Fax 33 17 09 01
udsatte@servicestyrelsen.dk
www.servicestyrelsen.dk

LOKK
c/o 3F
Kampmannsgade 4
1390 København V
Tlf. 32 95 90 19
Fax: 32 95 90 69
sekretariat@lokk.dk
www.lokk.dk

Indholdsfortegnelse

1.	INDLEDNING.....	9
2.	SAMMENFATNING.....	11
2.1	Sammenfatning.....	11
2.2	Perspektivering	19
3.	METODE.....	21
4.	BØRNENES BAGGRUND.....	22
4.1	Børnenes køns- og aldersfordeling.....	22
4.2	Børnenes nationalitet.....	23
4.3	Børn der ikke er med på krisecenter.....	30
5.	OPHOLD PÅ KRISECENTER	31
5.1	Længden af ophold på krisecenter	31
5.2	Ophør af daginstitution og skole	35
5.3	Årsager til ophør	38
6.	BØRNENES OPLEVELSER MED VOLD	41
6.1	Vold mod barnet	41
6.2	Voldens karakter	42
6.3	Voldsudøveren	43
6.4	Vold mod barnet i relation til køn, alder og nationalitet.....	45
6.5	Voldens alvor og hyppighed.....	47
6.6	Vold i familien.....	56
7.	BØRNENES BELASTNINGSGRAD.....	65
7.1	Vurdering af belastning hos barnet	65
7.2	Belastning i relation til alder, udsathed for vold samt længde for vold i familien.....	67

8.	STØTTE TIL BØRNENE	70
8.1	Underretning til kommunen	70
8.2	§ 50 undersøgelser	72
8.3	Støtte til barnet fra kommunen før opholdet.....	74
8.4	Støtte til barnet fra kommunen under opholdet	76
8.5	Støtte fra kommunen ved udflytning	77
8.6	Børn der ingen støtte får fra kommunen.....	80
8.7	Kommunalt tilsyn.....	80
8.8	Hvor flytter børnene hen efter krisecenteropholdet	82
8.9	Støtte fra krisecentrene efter opholdet.....	84
9.	BØRNENES MØDRE	85
10.	BØRN DER OPHOLDER SIG EN UGE ELLER DERUNDER PÅ KRISECENTER	89
11.	LITTERATURLISTE	93
12.	BILAG	95

Tabeller

Tabel 1. Fordeling af børn på krisecentre.....	10
Tabel 2. Barnets køn.....	22
Tabel 3. Barnets alder.....	22
Tabel 4. Barnets køn fordelt på aldersgrupper.....	22
Tabel 5. Morens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark.....	26
Tabel 6. Morens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark.....	26
Tabel 7. Faderens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark.....	27
Tabel 8. Faderens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark.....	27
Tabel 9. Dansk/ikke-dansk.....	28
Tabel 10. Ikke-danske familiers grad af integration.....	29
Tabel 11. 15 største nationalitetsgrupper fordelt på graden af integration.....	29
Tabel 12. Hvor opholder barnet sig, hvis det ikke er med på krisecenter.....	30
Tabel 13. Antal døgn barnet har opholdt sig på krisecenter.....	32
Tabel 14. Gennemsnitlig opholdslængde fordelt på dansk/ikke-dansk i 2006 og 2007.....	32
Tabel 15. Hvor flytter barnet hen fordelt på alle børn og børn med lange ophold.....	35
Tabel 16. Har barnet måttet stoppe i daginstitution/skole fordelt på nationalitet.....	35
Tabel 17. Har barnet gået i skole/daginstitution fordelt på aldersgrupper.....	36
Tabel 18. Har barnet måttet stoppe i daginstitution/skole fordelt på aldersgrupper.....	36
Tabel 19. Er barnet startet i ny daginstitution/skole fordelt på aldersgrupper.....	37
Tabel 20. Er barnet startet i gammel daginstitution/skole fordelt på aldersgrupper.....	37
Tabel 21. Er barnet stoppet i daginstitution/skole fordelt på aldersgrupper.....	38
Tabel 22. Børn der ikke er i daginstitution/skole fordelt på alder og opholdslængde.....	38
Tabel 23. Årsag til ophør i daginstitution/skole ved flytning til krisecenter.....	39
Tabel 24. Årsag til ophør i daginstitution/skole fordelt på dansk/ikke-dansk.....	40
Tabel 25. Karakteren af vold mod barnet.....	43
Tabel 26. Voldens karakter fordelt på voldsudøvere.....	44
Tabel 27. Antal børn udsat for vold og antal voldsudøvere.....	44
Tabel 28. Har barnet været udsat for vold fordelt på aldersgrupper.....	45
Tabel 29. Voldens karakter fordelt på aldersgrupper.....	46
Tabel 30. Former for fysisk vold barnet har været udsat for.....	48
Tabel 31. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på aldersgrupper.....	50
Tabel 32. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på nationalitet.....	51

Tabel 33. Hyppigheden af den fysiske vold.	52
Tabel 34. Karakteren af den fysiske vold fordelt på hyppigheden af samme	53
Tabel 35. Former for psykisk vold barnet har været udsat for.....	54
Tabel 36. Former for psykisk vold barnet har været udsat for fordelt på aldersgrupper... ..	54
Tabel 37. Har barnet overhørt/overværet vold mod moren.....	57
Tabel 38. Har barnet overhørt/overværet vold mod søskende.. ..	57
Tabel 39. Former for vold mod mor og søskende som barnet har været vidne til.	57
Tabel 40. Barnets overvejende reaktioner når vold mod moren finder sted.....	58
Tabel 41. Barnets overvejende reaktioner når vold finder sted fordelt på aldersgrupper.. ..	58
Tabel 42. Hvor længe har vold i familien været en del af barnets hverdag.	59
Tabel 43. Hvor længe har vold været en del af barnets hverdag fordelt på aldersgrupper..	60
Tabel 44. Har barnet fortalt nogen om volden i familien fordelt på aldersgrupper.....	61
Tabel 45. Hvem uden for husstanden har barnet fortalt om volden i familien.	62
Tabel 46. Er der blevet fulgt op på barnets fortælling om volden i familien.	62
Tabel 47. Opfølgning fordelt på hvem barnet har fortalt om volden i familien.....	63
Tabel 48. Vurderet belastningsgrad fordelt på aldersgrupper.....	67
Tabel 49. Vurderet belastningsgrad fordelt på hvor længden af volden i familien.....	69
Tabel 50. Har krisecentret informeret kommunen om barnets vilkår.....	71
Tabel 51. Manglende underretning af kommunen fordelt på vurderet belastningsgrad.	72
Tabel 52. Er der iværksat en § 50 undersøgelse.....	73
Tabel 53. Er der iværksat en § 50 undersøgelse fordelt på vurderet belastningsgrad.. ..	73
Tabel 54. Etableret støtte til barnet fra kommunen før opholdet.	74
Tabel 55. Former for støtte til barnet fra kommunen før opholdet.....	76
Tabel 56. Etableret støtte til barnet fra kommunen under opholdet.	76
Tabel 57. Former for støtte til barnet fra kommunen under opholdet.....	77
Tabel 58. Aftalt støtte til barnet fra kommunen ved udflytningen.	77
Tabel 59. Former for støtte til barnet fra kommunen aftalt ved udflytning.....	78
Tabel 60. Er støtte til barnet iværksat på nuværende tidspunkt.....	79
Tabel 61. Er der søgt støtte – men afgørelse er ikke truffet.....	79
Tabel 62. Former for støtte til barnet fra kommunen der afventer afgørelse.....	79
Tabel 63. Børn der ingen støtte får fra kommunen fordelt på vurderet belastningsgrad....	80
Tabel 64. Krisecentre kommunerne ikke har ført tilsyn med i 2007 og 2006.....	81
Tabel 65. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter. 2007.	82

Tabel 66. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter. 2006.	83
Tabel 67. Aldersfordeling på børnenes mødre.	85
Tabel 68. Morens forsørgelsesgrundlag ved indflytning.	86
Tabel 69. Morens højest opnåede uddannelse.	86
Tabel 70. Har moren tidligere boet på krisecenter.	87
Tabel 71. Hvor længe har moren været udsat for vold i det seneste forhold.	87
Tabel 72. Hvor længe har moren været udsat for vold fordelt på belastningsgrad.	88
Tabel 73. Hvor flytter barnet, der har opholdt sig en uge eller derunder, hen.	89
Tabel 74. Har moren tidligere boet på krisecenter.	90
Tabel 75. Har moren anden etnisk baggrund end dansk.	90
Tabel 76. Aftalt støtte til moren fra kommunen ved udflytning fra krisecenter.	91
Tabel 77. Former for støtte til moren fra kommunen ved udflytning fra krisecenter.	91
Tabel 78. Flytter moren til en anden bopælskommune efter ophold på krisecenter.	91

Figurer

Figur 1. Barnets fødeland.....	24
Figur 2. Barnets statsborgerskab.....	24
Figur 3. Morens fødeland.....	25
Figur 4. Morens statsborgerskab.....	25
Figur 5. Farens fødeland.	25
Figur 6. Farens statsborgerskab.	25
Figur 7. Barnets opholdslængde på krisecenter i 2006 fordelt på dansk/ikke-dansk.....	33
Figur 8. Barnets opholdslængde på krisecenter i 2007 fordelt på dansk/ikke-dansk.	34
Figur 9. Har barnet været udsat for vold fra familiemedlemmer.	42
Figur 10. Oplevede former for vold mod barnet fordelt på dansk/ikke-dansk.	46
Figur 11. Har barnet fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien.	61
Figur 12. Barnets vurderede belastningsgrad.	66
Figur 13. Belastningsgrad fordelt på hvorvidt barnet har været udsat for vold.	68
Figur 14. Manglende underretning af kommunen fordelt på nationalitet.	71
Figur 15. Støtte før opholdet fordelt på vurderet belastningsgrad.	75
Figur 16. Støtte ved udflytning fordelt på vurderet belastningsgrad.	78
Figur 17. Hvor flytter barnet hen efter krisecenteropholdet fordelt på nationalitet.	83

1. Indledning

Der er i Danmark ca. 45 kvindekrisecentre, som tilbyder rådgivning og ophold til kvinder, der har været udsat for vold. 40 af centrene er organiseret under Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), og på disse centre er der i alt plads til knap 270 kvinder og 325 børn.¹

LOKK børnestatistik 2007 bygger på oplysninger indhentet på 37 krisecentre om 1679 børn i perioden 1. januar 2007 til 31. december 2007. En tredjedel af disse børn opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, og om disse børn er der kun registreret ganske få informationer. Datagrundlaget for beregninger og analyser i denne statistik er med få undtagelser de 1120 børn, der har opholdt sig længere end en uge på et krisecenter. Kapitel 10 omhandler dog specifikt de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter.

LOKK er rekvirent af statistikken. Udsatteenheden i Servicestyrelsen har indsamlet, bearbejdet og produceret statistikken. Minister for Ligestilling har finansieret undersøgelsen og rapporten.

Det er fjerde år LOKK udsender en landsdækkende børnestatistik på krisecenterområdet. De årlige statistikker er en fortsættelse og videreudvikling af det undersøgelsesarbejde om børn på krisecentre, der har været udført, siden Socialministeriet etablerede den såkaldte KRIB-pulje i 1996.

2007-udgaven af statistikken følger i videst muligt omfang samme opsætning og rækkefølge i præsentationen af datamaterialet som de foregående statistikker. Det gør det lettere at sammenligne tallene år for år og se udviklingstendenser inden for forskellige områder. Ud over en række gennemgående spørgsmål vælges hvert år et eller flere områder, som belyses mere indgående. I 2004 var der fokus på de forskelligartede belastninger, som børn i voldsramte familier lever med, i 2005 blev børnenes samvær med en eventuelt voldelig far behandlet indgående, og i 2006 blev der spurgt mere detaljeret til den vold, som børnene selv udsættes for. I 2007 er der blevet spurgt mere ind til vold i familien. Hvor længe har vold i familien været en del af barnets hverdag, har barnet fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien, til hvem har barnet fortalt om volden, og er der fulgt op på barnets fortælling om volden. Ligeledes er der som noget nyt fokus på, om den kommunale sagsbehandler har iværksat en § 50 undersøgelse, samt hvorvidt kommunen har ydet støtte til barnet *før* ophold på krisecenter.

Af de tidligere statistikker fremgår, at næsten halvdelen af børnene på krisecentre har en anden etnisk baggrund end dansk. Ligesom sidste år har det igen i år via spørgeskemaerne været muligt at få et mere nuanceret billede af børnene i familier med anden etnisk baggrund. Formålet er at få et bedre indblik i, om disse børn i væsentligt omfang har andre vilkår end danske børn, og dermed skabe grundlag for at vurdere, om der er behov for en særlig indsats.

Endelig er det igen i år muligt at sammenkøre oplysninger om barnet med oplysninger om barnets mor. Udover børnestatistikken udgiver LOKK hvert år LOKK voksenstatistik, der registrerer en række informationer om de kvinder – det vil sige børnenes mødre – der

¹ Helweg-Larsen, K. & M. L. Frederiksen 2007.

benytter krisecentertilbuddet. Siden 2006 har der været mulighed for, at baggrundsoplysninger om moren kan medvirke til at kaste mere lys over barnets baggrund og vilkår.

Konsulent Gitte Tilia har udarbejdet spørgeskema og manual. Konsulent Eva Børjesson har stået for analyse og sammenskrivning af rapporten. Derudover har Eva Børjesson været ansvarlig for statistiske kørsler og tabel- og figurlayout i samarbejde med studentermedarbejder Morten Fenger Wiese. Igen i år har vi haft stort udbytte af tæt sparring med LOKKs børnestatistikgruppe.

En særlig tak til de børn og kvinder, der har deltaget, og de pædagoger og andre medarbejdere på krisecentre, der har udført et meget stort og kvalificeret arbejde i forbindelse med udfyldelse af spørgeskemaerne. Følgende krisecentre har deltaget i undersøgelsen.

Tabel 1. Fordeling af børn på krisecentre.

	Antal	Procent				
Boligfondens	23	1		Lyngby	68	4
Dannerhuset	50	3		Nakskov	47	3
Egmontgården	29	2		Nykøbing F.	3	0
Esbjerg	17	1		Næstved	53	3
Fredericia	38	2		Nørresundby	44	3
Frederiksberg	14	1		Odense	127	8
Frederikshavn	36	2		Randers	99	6
Frederiksværk	51	3		Ringsted	48	3
Haderslev	19	1		Roskilde	34	2
Herning	65	4		Rønne	25	1
Hillerød	31	2		Røntofte	39	2
Hjørring	27	2		Silkeborg	56	3
Hobro	33	2		Sønderborg	46	3
Holstebro	49	3		Thisted	29	2
Horsens	53	3		Vejle	51	3
Jagtvej, Kbh.	35	2		Viborg	38	2
Kalundborg	49	3		Aabenraa	43	3
Kolding	50	3		Århus	113	7
Køge	47	3		Total	1679	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

281 kvinder ønskede ikke at deltage i undersøgelsen, og deres eventuelle børn deltager derfor heller ikke.

Bagerst i rapporten findes en række bilag, hvoraf det fremgår, hvordan svarene på udvalgte spørgsmål fordeler sig på de enkelte krisecentre.

Kildehenvisninger findes i de uddybende kapitler, og en samlet oversigt over den anvendte litteratur findes på side 93.

København den 23. april, 2008.

Eva Børjesson

2. Sammenfatning

På de følgende sider sammenfattes og perspektiveres undersøgelsens resultater. For en mere uddybende gennemgang af resultaterne henvises til de efterfølgende kapitler.

2.1 Sammenfatning

Kapitel 3 beskriver kort den anvendte *metode* til indsamling og bearbejdning af data.

Kapitel 4 behandler *børnenes baggrund* med hensyn til alder, køn og nationalitet. Ligeledes belyses, hvor børn, der ikke er med deres mor på krisecenter, opholder sig, mens moren er på krisecenter.

Der er en overvægt af små børn i alderen 0 til 6 år på krisecentrene. 53 procent af børnene på krisecenter er i alderen 0 til 6 år, 35 procent er i alderen 7 til 12 år, og 13 procent af børnene er i alderen 13 til 17 år. Der er en ligelig fordeling af drenge og piger på krisecentrene, men der er lidt flere drenge blandt de yngste børn og lidt flere piger blandt de ældste børn.

85 procent af børnene er født i Danmark, og 73 procent af børnene har dansk statsborgerskab. 48 procent af børnenes mødre er født i Danmark, og 62 procent af mødrene har dansk statsborgerskab. 47 procent af børnenes fædre er født i Danmark, og 59 procent af fædrene har dansk statsborgerskab. De forældre, som ikke er født i Danmark, kommer fra omkring 75 forskellige nationer. Hovedparten kommer fra flygtningeproducerende lande eller det gamle indvandrerland, Tyrkiet. Halvdelen af alle mødre, der ikke er født i Danmark, kommer fra et af følgende lande: Irak, Libanon, Tyrkiet, Sri Lanka, Afghanistan, Somalia eller Pakistan.

For at kunne identificere særlige typer af problemer og særlige vilkår, som har sammenhæng med at skulle kunne begå sig og agere i en anden kultur end den, man traditionelt tilhører, eller ens nærmeste familie tilhører, er det væsentligt med en opdeling i dansk/ikke-dansk. For at indfange den problematik er det mest hensigtsmæssigt at benytte distinktionen mellem de børn, der vokser op i en traditionel dansk familie, forstået som en familie der har været og opfatter sig selv som dansk gennem generationer, og dem som vokser op i en familie med en anden eller en blandet kulturel baggrund. 50 procent af børnene er vokset op i en dansk familie, 49 procent er vokset op i en ikke-dansk familie, og for 1 procent af børnene er det uvist, hvorvidt de er vokset op i en dansk familie eller ej.

For yderligere at nuancere forståelsen af de ikke-danske børn er medarbejderne på krisecentrene blevet bedt om at vurdere de ikke-danske familiers grad af integration efter nærmere definerede kriterier (se mere om kriterierne på side 28). 49 procent, svarende til 486 børn, er vokset op i en ikke-dansk familie. Medarbejderne vurderer, at 16 procent af disse familierne i høj grad er integreret, 45 procent af familierne er i nogen grad integreret, og 32 procent er i ringe grad integreret. Der er ikke nogen klar systematik, i den måde forskellige nationalitetsgrupper fordeler sig på i forhold til den vurderede grad af integration.

Der findes en gruppe af overvejende større børn, som ikke er med deres mor på krisecenter. I alt drejer det sig om 23 procent af de børn, hvis mor er på krisecenter i en uge eller derover, svarende til 342 børn fordelt på 243 mødre.² 21 procent – svarende til 73 børn – bliver tilbage hos den voldsudøvende part, 31 procent bor hos den ikke-voldelige far, 24 procent er anbragt på institution eller i familiepleje, 9 procent bor hos anden familie, og 2 procent bor hos venner. Krisecentrene har meget få eller ingen oplysninger om disse børn, der ikke er med på krisecenter, og det vides derfor heller ikke, om de kommunale myndigheder er opmærksomme på disse børns særlige vilkår. Der er naturligvis særlig grund til bekymring for de 73 børn, der bliver tilbage hos den voldsudøvende person.

Kapitel 5 omhandler længden af *ophold på krisecenter* samt børnenes tilknytning til daginstitution eller skole, mens de opholder sig på krisecenter.

Af hensyn til datakvaliteten indgår de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter ikke i store dele af materialet. Det drejer sig om 32 procent, eller 542 børn af alle børn i undersøgelsen. Disse børn er dog medtaget i denne opgørelse over opholdstid: Gennemsnitstiden for ophold på krisecenter er 47 dage. De fleste ophold er dog kortere. 46 procent af børnene opholder sig under 14 dage på krisecenter, og 62 procent opholder sig en måned eller derunder på krisecenter. De sidste 38 procent har længerevarende ophold, heraf er der 16 procent, svarende til 262 børn, som opholder sig mere end tre måneder på krisecenter. Der er sket en stigning i procentandelen af børn, der opholder sig mere end tre måneder på krisecenter.

Når de børn, der har opholdt sig over 90 dage på krisecenter, sammenlignes med alle børn, findes der ingen markante forskelle i forhold til, hvor længe børnene har levet med vold i familien, børnenes belastningsgrad, hvorvidt der er iværksat en § -50 undersøgelse, etc. Kun på to væsentlige parametre har det være muligt at finde markante forskelle mellem de børn, der opholder sig over 90 dage på krisecenter, sammenlignet med alle børn. Forskellene findes i forhold til, hvorvidt krisecentret underretter kommunen om barnets vilkår. I 5 procent af de tilfælde, hvor barnet har opholdt sig på krisecenter i mere end 90 dage, har krisecentret ikke underrettet kommunen om barnets vilkår. Til sammenligning har krisecentret i 17 procent af alle tilfælde ikke underrettet kommunen om barnets vilkår. Ligeledes er der markante forskelle på, hvor børn, der har boet mere end 90 dage på krisecenter, flytter hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter sammenlignet med alle børn. De børn, der har boet mere end tre måneder på krisecenter, flytter fx sjældnere tilbage til den, der har udøvet volden, og de flytter oftere i ny bolig end de børn, der har opholdt sig kortere tid på krisecenter.

Børn, der ikke er vokset op i en traditionel dansk familie, opholder sig gennemsnitlig længere tid på krisecenter end børn, der er vokset op i en traditionel dansk familie. Den gennemsnitlige opholdslængde for alle børn, der har opholdt sig mere end en uge på krisecenter, er 68 døgn. De danske børn har en gennemsnitlig opholdstid på 62 døgn, mens de ikke-danske børn har en gennemsnitlig opholdstid på 69 døgn. 23 procent af de danske børn og 24 procent af de ikke-danske børn opholder sig mere end 90 dage på krisecenter.

² 1120 børn er med deres mor på krisecenter, og 342 børn er ikke med deres mor på krisecenter. Dvs. at i 23 procent af de tilfælde, hvor mor er på krisecenter, er børn ikke er med. (Tallene er baseret på de tilfælde, hvor moren og evt. barnet har været på krisecenter i mindst en uge.)

For mange børn betyder opholdet på krisecenter, at de stopper i den daginstitution eller den skole, hvori de går. 88 procent af de 0-6-årige stopper i daginstitution, og 74 procent af de 7-12-årige stopper i skole. For de 13-17-årige er der 80 procent, der stopper i skole.³ At barnet ved indflytning til krisecenter stopper i daginstitution eller skole betyder imidlertid ikke, at barnet under hele opholdet ikke går i daginstitution eller skole. 11 procent af de 0 til 6-årige børn, der er stoppet i daginstitution, er startet i ny daginstitution, og 59 procent er startet igen i gamle institution. 25 procent af de 7 til 12-årige børn, der er stoppet i skole, er startet i ny skole, og 69 procent er startet igen i gamle skole. 13 procent af de 13 til 17-årige børn, der er stoppet i skole, er startet i ny skole, og 69 procent er startet igen i gamle skole.⁴

206 børn, svarende til 18 procent af alle børn der har opholdt sig mere end en uge på krisecenter, er stoppet i daginstitution eller skole ved indflytning til krisecenter, og er ikke startet i ny eller gammel daginstitution eller skole under opholdet. 65 procent af disse børn, svarende til 132 børn, er i alderen 0 til 6 år, 24 procent, svarende til 49 børn, er i alderen 7 til 12 år, og 10 procent, svarende til 21 børn, er i alderen 13 til 17 år. Kommunerne har en forpligtigelse til at tilbyde skolepligtige børn undervisning efter tre uger. I aldersgruppen 7 til 12-årige er der i alt 35 børn, svarende til 10 procent af alle børn i denne aldersgruppe, der har været på krisecenter i mere end 21 dage uden at være tilknyttet skole, og i aldersgruppen 13 til 17-årige er der i alt 12 børn, svarende til 9 procent af alle børn i denne aldersgruppe, som har været på krisecenter i mere end 21 dage uden at være tilknyttet skole.

Den hyppigste angivne årsag til, at børn stopper i daginstitution eller skole, er afstanden til den tidligere institution, og den næst hyppigste årsag er fare. Ved fare forstås fx trusler fra den voldsudøvende person eller risiko for at afsløre morens opholdssted. Flere ikke-danske børn (47 procent) end danske børn (28 procent) nævner fare som årsag til ophør, og flere danske børn (47 procent) end ikke-danske børn (36 procent) nævner afstand som årsag til ophør i daginstitution eller skole.

Kapitel 6 belyser *børnenes erfaringer med vold* i hjemmet.

Den altovervejende grund til, at et barn opholder sig på krisecenter med sin mor, er, at barnets mor bliver udsat for vold af sin partner. Barnets udsættes dog ligeledes selv ofte for vold fra familiemedlemmer. 52 procent af børnene i denne undersøgelse har selv været udsat for vold fra familiemedlemmer. Sidste år havde 55 procent af børnene været udsat for vold, og det kan således se ud til, at der er sket et lille fald i andelen af børn på krisecentre, der selv har været udsat for vold. Imidlertid er der flere i år end tidligere, der har svaret 'ved ikke' til, om barnet har været udsat for vold, og således er det usikkert, hvorvidt der egentlig er tale om et reelt (om end meget lille) fald i andelen af børn, der selv har været udsat for vold.

³ Disse tal er ikke direkte sammenlignelige med tidligere års tal, idet der i 2007 statistikken er uddybende spørgsmål i forhold til, hvorvidt barnet under opholdet på krisecenter starter i gammel daginstitution/skole, samt hvor lang pause barnet har haft fra gammel daginstitution/skole. Det giver således mulighed for at nuancere svarene, og derfor må det formodes, at nogle, der tidligere ville have svaret 'nej' til, at et barn er stoppet i daginstitution/skole, fordi der kun var tale om en kort pause, i 2007 statistikken har svaret 'ja', fordi de her har haft mulighed for at redegøre for, at der netop var tale om en kortere pause.

⁴ 4 procent af de 0 til 6-årige, 11 procent af de 7 til 12-årige og 3 procent af de 13 til 17-årige er både startet igen i gammel daginstitution eller skole samt startet i ny daginstitution eller skole, mens de har opholdt sig på krisecenter.

Der skelnes i undersøgelsen mellem forskellige former for vold (se mere om de forskellige voldsformer på side 42-43). Ud af de 52 procent, svarende til 527 børn, der selv har været udsat for vold, har 59 procent været udsat for fysisk vold, 94 procent har været udsat for psykisk vold, 4 procent, svarende til 20 børn, har været udsat for seksuelle overgreb, og 16 procent har været udsat for materiel vold. 62 procent af de børn, der er udsat for vold, har været udsat for mere end én af de ovennævnte voldsformer.

Der er kun meget små forskelle på karakteren af den vold, piger og drenge er udsat for, og det er i forhold til seksuelle overgreb, at forskellene er største. Ud af de 20 børn i undersøgelsen, der er udsat for seksuelle overgreb, er 14 piger og 6 drenge. Volden rammer børn i alle aldersgrupper, men generelt er de ældre børn lidt mere udsatte for alle former for vold end de yngre børn. Der er ikke væsentlige forskelle på danske og ikke-danske børns udsathed for vold; 53 procent af de danske og 51 procent af de ikke-danske børn er udsat for vold. Derimod fordeler karakteren af volden mod danske og ikke-danske børn sig forskelligt – primært i forhold til fysisk vold. De ikke-danske børn er mere udsat for fysisk vold end danske børn. 44 procent af de danske børn, der er udsat for vold, er udsat for fysisk vold mod 74 procent af de ikke-danske. Danske børn er derimod i lidt højere grad udsat for psykisk, seksuel og materiel vold.

Det er den biologiske far, der er voldsudøveren i ca. to tredjedele af både den fysiske, den psykiske, den seksuelle og den materielle vold. For 14 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, 19 procent af de børn, der er udsat for psykisk vold, og 6 procent af de børn, der er udsat for materiel vold, er der mere end ét familiemedlem, der udøver volden.

I undersøgelsen er der kigget nærmere på de fysiske voldsformer. Med ophævelse af revselsesretten i 1997 blev det strafbart at udsætte børn for legemlig afstraffelse, men mange af børnene i denne undersøgelse udsættes alligevel for en række forskellige former for fysisk vold.

65 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, er udsatte for den såkaldte opdragelsesmæssige vold – det vil sige lussinger, rusk, endefuld, etc. 34 procent af børnene oplever mere alvorlig fysisk vold i form af slag, slag med genstande, at blive sparket, skubbet eller kastet rundt. 8 procent, svarende til 24 børn, oplever decideret mishandling i form af gentagne spark, voldsomme slag, bid og brænding. 14 procent af børnene har siddet på mors arm, mens mor er blevet slået, 12 procent af børnene er blevet nægtet basale ting som vand, mad og hvile, 8 procent har oplevet at blive fastholdt eller fastspændt, og 7 procent af børnene er fysisk blevet truet med et våben. 44 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, er udsat for mere end én af ovennævnte voldsformer. De ældste børn er i størst risiko for at opleve de mest grove former for vold – som fx decideret mishandling.

Det kan være stærkt belastende for et barn én gang at være udsat for vold, idet barnet efterfølgende kan leve med en latent frygt for, at det vil ske igen og evt. lade sig styre af denne frygt. For 7 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, er volden et engangsfænomen, 22 procent har oplevet vold nogle få gange inden for det sidste år, 17 procent oplever af og til vold, 17 procent oplever jævnligt vold, og 21 procent af børnene oplever meget hyppigt vold.

De børn, der både oplever grov og hyppig vold, er særligt udsatte. 19 børn oplever jævnligt eller meget hyppigt decideret mishandling, 65 børn oplever jævnligt eller meget hyppigt grove former for vold som slag, slag med genstande skub, etc. 29 børn er jævnligt eller meget hyppigt udsat for at blive nægtet opfyldelse af basale behov, 19 børn er

jævnligt eller meget hyppigt blevet fastholdt eller fastspændt, og 13 børn er jævnligt eller meget hyppigt blevet truet med et våben.

Det er i sig selv et psykisk pres at være barn i en voldsramt familie. Derudover oplever en del børn, at den psykiske vold rettes mod deres egen person. Ligesom den fysiske vold har også den psykiske vold forskellige former. 55 procent af de børn, der er udsat for psykisk vold, oplever nedværdigende eller ydmygende tiltale eller omtale, 34 procent oplever trusler rettet mod deres person, 49 procent oplever trusler rettet mod deres mor eller søskende med det formål at true, skræmme eller tvinge barnet, 14 procent oplever at blive spærret inde, 29 procent oplever at blive ignoreret, og 15 procent af børnene oplever at blive forfordelt. 69 procent af de børn, der er udsat for psykisk vold, oplever mere end én af ovennævnte voldsformer. Som det også er tilfældet med den fysiske vold, er de ældste børn i størst risiko for at opleve de forskellige former for psykisk vold.

Ligesom det er stærkt belastende for et barn selv at blive udsat for vold, viser undersøgelser, at det kan være ligeså belastende at være vidne til vold mod ens mor.⁵ 80 procent af børnene, der boede på krisecenter i 2007, har overhørt eller overværet vold mod deres mor. Børnene overhører eller overværer oftest psykisk og fysisk vold. 71 procent af de børn, der har overværet vold mod moren, har oplevet, at deres mor er blevet slået, 95 procent har oplevet psykisk vold mod moren, 4 procent har oplevet seksuelle overgreb, og 19 procent har oplevet materiel vold mod moren. 33 procent af alle børnene i undersøgelsen har overhørt eller overværet vold mod deres søskende. 62 procent har oplevet, at deres søskende er blevet slået, 93 procent har oplevet psykisk vold mod søskende, og 13 procent har oplevet materiel vold mod deres søskende. Ingen børn i undersøgelsen har oplevet seksuelle overgreb mod deres søskende.

I 2007 er der blevet spurgt til, hvad barnets overvejende reaktioner er, når volden mod moren finder sted. 28 procent af de børn, der oplever vold mod moren, gemmer sig, 18 procent af børnene går imellem for at forhindre volden, 5 procent af børnene henter hjælp, og 27 procent af børnene gør noget andet. Andet dækker bl.a. over at græde, forholde sig passivt, beskytte søskende, søge trøst hos søskende samt at stikke af hjemmefra. De ældre børn går hyppigere imellem for at forhindre volden, og de henter hyppigere hjælp end de yngre børn. Der er ikke stor forskel mellem aldersgrupperne på andelen af børn, der gemmer sig, når volden mod moren finder sted.

I 2007 er der ligeledes som noget nyt spurgt til, hvor længe vold i familien har været en del af barnets hverdag. 7 procent af børnene har levet med vold i familien i under et halvt år, og 8 procent, svarende til 75 børn, har levet med vold i familien i mere end 10 år. Over halvdelen af børnene, 59 procent, har levet med vold i familien i tre år eller derover.

24 procent, svarende til 235 børn, har fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien. Jo ældre børnene er, des større sandsynlighed er der for, at de har fortalt nogen om volden. 16 procent af de 0 til 6-årige, 29 procent af de 7 til 12-årige og 55 procent af de 13 til 17-årige har fortalt nogen uden for husstanden om volden. Ud af de 235 børn, der har fortalt nogen om volden, har 42 procent af børnene fortalt pædagoger eller lærere om volden, 26 procent har fortalt kammerater om volden, 25 procent har fortalt andre familiemedlemmer om volden, 8 procent har fortalt naboer om volden, og 31 procent af børnene har fortalt andre om volden. Andre dækker bl.a. over medarbejdere på nuværende

⁵ Kitzmann, K. M. et al. 2003.

krisecenter, medarbejdere på tidligere krisecentre, psykologer, politi samt bedsteforældre.⁶ I 56 procent af tilfældene er der blevet fulgt op på barnets fortælling om vold, i 35 procent af tilfældene er der ikke blevet fulgt op på barnets fortælling om vold, og i 9 procent af tilfældene vides det ikke, hvorvidt der er fulgt op på barnets fortælling om volden.

Kapitel 7 vedrører pædagogernes vurdering af *børnene belastningsgrad*.

Børnenes belastningsgrad vurderes ud fra fire kategorier (se mere om de forskellige kategorier på side 65-66). Pædagogerne vurderer, at 24 procent af børnene har almindelige behov, og 41 procent vurderes at have særlige behov. 22 procent vurderes som truede børn med omfattende trivsels- og tilpasningsproblemer og med behov for særlig støtte for at ændre udviklingen. 7 procent, svarende til 70 børn, vurderes som problembørn med behov for en decideret behandlingsmæssig indsats. 29 procent af børnene befinder sig således i de to mest belastede kategorier. Generelt vurderes de ældre børn som mere belastede end de yngre børn.

Når børn, der har været udsat for vold, sammenlignes med børn, der ikke har været udsat for vold, er der markante forskelle i forhold til belastningsgraden. Det fremgår tydeligt af undersøgelsen, at de børn, der selv er udsat for vold, også er de børn, der generelt bliver vurderet som mest belastede. 28 procent af de børn, der vurderes til at have almindelige behov, har selv været udsat for vold. 59 procent af de børn, der vurderes til at have særlige behov, har selv været udsat for vold. 80 procent af de børn, der vurderes som truede børn, har selv været udsat for vold, og 88 procent af de børn, der vurderes som problembørn, har selv været udsat for vold.

Hvor længe volden i familien har været en del af barnets hverdag har ligeledes betydning for belastningsgraden. Generelt er der en tendens til, at jo længere tid volden i familien har været en del af barnets hverdag, desto mere belastet vurderes barnet til at være. Fx vurderes 3 procent af de børn, der har levet med vold i familien i under 6 måneder, som problembørn mod 23 procent af de børn, der har levet med vold i familien i over 10 år.

Disse tal cementerer endnu en gang, hvor stærkt belastende det er for børn selv at blive udsat for vold, såvel som at vokse op i familier, hvor vold er en del af hverdagen og peger således klart på nødvendigheden af en tidlig indsats.

Kapitel 8 omhandler *støtte til børnene* fra kommunerne. Ligeledes vedrører kapitlet, hvor børnene flytter hen efter ophold på krisecentret, samt hvilke eventuelle former for støtte krisecentre tilbyder børnene efter udflytning.

Der er igen i 2007 sket en markant stigning i krisecentrenes underretning til kommunen om barnets vilkår. Der sker nu underretning for mindst 79 procent af børnene mod 67 procent i 2006, 52 procent i 2005 og 47 procent i 2004. Dette kan ses som et udtryk for en forstærket indsats fra krisecentrenes side for at få de kommunale myndigheder på banen i forhold til foranstaltninger over for de udsatte børn.

Krisecentrene informerer hyppigere kommunerne om ikke-danske børns vilkår, og for alle børn gælder det, at jo mere belastede de vurderes til at være, des større sandsynlighed er der for, at krisecentrene har underrettet kommunerne.

⁶ I 26 spørgeskemaer står der, at barnet har fortalt en medarbejder på nuværende eller tidligere krisecenter om volden. Imidlertid må det formodes, at langt flere børn har fortalt medarbejdere på krisecentrene om volden i familien.

Når det må antages, at et barn har brug for særlig støtte, er den kommunale myndighed forpligtet til at undersøge barnets forhold nærmere ved hjælp af en § 50 undersøgelse. Hensigten med undersøgelsen er at skaffe et grundlag for at vurdere, om barnet og familien har behov for en social indsats, der kan afhjælpe problemerne og medvirke til at skabe sammenhæng og kontinuitet i barnets liv. En § 50-undersøgelse er således fundamentet for den sociale indsats. I 2007 er der for første gang spurgt til, hvorvidt den kommunale sagsbehandler har iværksat en § 50 undersøgelse. For 26 procent af børnene er der enten iværksat en § 50 undersøgelse, der foreligger allerede en § 50 undersøgelse, eller der er lavet aftale om en § 50 undersøgelse. For 48 procent af børnene er der ikke iværksat en § 50 undersøgelse, og for de resterende 26 procent af børnene vides det ikke, hvorvidt en sådan undersøgelse er iværksat. Des mere belastede børnene vurderes til at være, des større sandsynlighed er der for, at de har fået iværksat en § 50 undersøgelse. Imidlertid er der stadig mange af de børn, der vurderes som truede børn eller problembørn, der ikke har fået iværksat en § 50 undersøgelse. For 23 procent af de børn, der vurderes til at være truede børn, og for 19 procent af de børn, der vurderes som mest belastede og deciderede behandlingskrævende, er der *ikke* iværksat en § 50 undersøgelse, og for 32 procent af disse truede børn og for 29 procent af de mest belastede børn, er det uvist, hvorvidt en sådan undersøgelse er iværksat.

17 procent af børnene modtog støtte fra kommunen før opholdet på krisecenter, 20 procent modtager støtte under opholdet, og for 26 procent af børnene er der lavet aftale om støtte fra kommunen ved udflytning fra krisecenter. For 15 procent af børnene er der søgt om støtte ved udflytning, men afgørelse er endnu ikke truffet. Det gælder både for støtten før, under og efter opholdet, at jo mere belastede børnene vurderes til at være, desto større sandsynlighed er der for, at de får støtte fra kommunen. De mest udbredte former for støtte både før, under og efter opholdet på krisecenter er psykologbehandling, friplads i daginstitution og familiebehandling. Derudover er kørselsordning en hyppig benyttet form for støtte under opholdet.

Generelt er der sket et lille fald i andelen af børn, der modtager støtte fra kommunen sammenlignet med 2006. Fx fik 65 procent af de børn, der var vurderet som problembørn, i 2006 støtte ved udflytning fra krisecenter mod 46 procent i 2007. Selvom der er svaret bekræftende på, at der er aftalt støtte fra kommunen til barnet ved udflytning, er ikke al støtte iværksat på det tidspunkt, hvor barnet flytter fra krisecentret. 38 procent af støtten er i 2007 iværksat på fraflytningstidspunktet. Dette er ligeledes et fald i forhold til 2006, hvor støtten for 44 procent af børnene var iværksat ved udflytning fra krisecentret. Taget i betragtning at krisecentrene er blevet bedre til at underrette og informere de sociale forvaltninger om børnenes vilkår, kan der i datamaterialet ikke findes nogen forklaringer på, at børnene i 2007 i lidt ringere grad end i 2006 modtager støtte fra kommunerne.

I alt 47 procent, svarende til 525 børn, får hverken støtte før eller under opholdet, og der er heller ikke i forbindelse med udflytning aftalt eller søgt om støtte fra kommunen. 32 procent af disse børn vurderes til at være børn med almindelige behov, 41 procent vurderes som børn med særlige behov, 12 procent, svarende til 64 børn, vurderes til at være truede børn, og 4 procent, svarende til 23 børn, vurderes til at være problembørn. Det vil sige, at der er 87 børn, der vurderes til at have udtalt behov for støtte, men som ingen støtte får fra kommunen – hverken i forbindelse med indflytning, ophold eller udflytning fra krisecenter.

Det er en kommunal forpligtelse at føre tilsyn med børn på krisecentrene. 35 krisecentre har svaret på spørgsmålet om, hvorvidt de fører tilsyn, og opgørelsen viser, at 19 kommuner har ført tilsyn med børn på krisecentre i den pågældende kommune, og at 16

kommuner ikke har ført tilsyn med børnene. I 2006 angav 13 krisecentre, at der ikke blev ført tilsyn med nogen børn. Der er således sket en stigning fra 13 i 2006 til 16 i 2007 i antallet af kommuner, der slet ikke fører tilsyn med børn på krisecentrene. (Se hvilke krisecentre kommunerne ikke har ført tilsyn med i 2007 og 2006 på side 81). Det er bemærkelsesværdigt, at mange kommuner forsømmer deres tilsynspligt, specielt i betragtning af at 22 procent af alle børnene, der i 2007 boede på krisecenter, vurderes som truede børn og 7 procent som deciderede problembørn.

15 procent af børnene flytter i 2007 – mod 14 procent i 2006 – tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren, 39 procent af børnene flytter i 2007 – mod 43 procent i 2006 – i ny bolig, og 17 procent flytter i 2007 – mod 18 procent i 2006 – tilbage til tidligere bolig, men uden den der har udøvet volden. Det betyder, at 56 procent af børnene i 2007 flytter til en permanent bolig uden voldsudøveren. Tallet for 2006 er 75 procent. Sammenlagt 17 procent af børnene flytter i 2007 til anden midlertidig adresse, enten til andet krisecenter, familiebehandlingsinstitution, eller de tager ophold hos familie og venner. Tallet er 14 procent for 2006.

Hvis man kun kigger på de børn, der selv har været udsat for vold, bliver det evident, at også 15 procent af disse børn i 2007 flytter tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren. Til sammenligning flyttede 12 procent af de børn, der i 2006 selv var udsat for vold, tilbage til den, der havde udøvet vold mod barnet eller moren. Mange af disse børn flytter således tilbage til deres egen voldsudøver.

Der er flere ikke-danske børn, som flytter tilbage til voldsudøveren, nemlig 19 procent mod 11 procent af de danske børn. Flere danske børn flytter til en ny bolig, nemlig 49 procent mod 31 procent af de ikke-danske børn. Sammenlagt flytter 62 procent af de danske børn tilbage til en permanent bolig uden voldsudøveren mod 50 procent af de ikke-danske børn.

Krisecentrene kan i nogle tilfælde yde støtte til børn efter udflytning fra krisecenter. Midlerne hertil er dog ret begrænsede. Børnene får bl.a. støtte i form af deltagelse i aktiviteter, udflugter, ferier og julearrangementer arrangeret af krisecentrene. Ligeledes får nogle børn mulighed for at deltage i opfølgende samtaler, og nogle børn får besøg i deres hjem, daginstitution eller skole af en medarbejder fra krisecentret.

Kapitel 9 beskriver *børnenes mødre*. Data hertil er indhentet via samkørsel med data fra indflytningsskemaerne på kvinderne, der anvendes som grundlag for LOKK voksenstatistik.

22 procent af børnenes mødre var i arbejde på indflytningstidspunktet, 34 procent af børnenes mødre er på kontanthjælp eller i aktivering, 9 procent af børnenes mødre er på sygedagpenge, og 6 procent af børnenes mødre er på førtidspension. 3 procent af børnenes mødre er på starthjælp/introduktionsydelse, og 2 procent af børnenes mødre modtager revalidering.

Uddannelsesniveaue for børnenes mødre er generelt lavere end i befolkningen som helhed. 12 procent af børnenes mødre har uafsluttet grundskole, og 32 procent har afsluttet grundskole som deres højeste opnåede uddannelse. 18 procent har en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse, og 22 procent har en videregående uddannelse heraf over halvdelen en kort videregående uddannelse.

39 procent af mødrene har været på krisecenter mere end én gang: 23 af procent af mødrene har været på krisecenter 1 gang tidligere, 11 procent 2 til 3 gange tidligere, 3

procent af mødrene har været på krisecenter 4 til 5 gange tidligere, og 2 procent af mødrene har været på krisecenter mere end 5 gange. Det viser, at nogle børn lever en barndom præget af mange opbrud.

Mange af børnenes mødre har været udsat for vold gennem flere år. Der er en sammenhæng mellem længden af den periode, moren har været udsat for vold og barnets vurderede belastningsgrad. Jo længere moren har været udsat for vold, des mere belastet vurderes barnet generelt til at være. Dette understreger igen nødvendigheden af en tidlig indsats.

Kapitel 10 vedrører de *børn, der opholder sig en uge eller derunder på krisecenter*, samt deres mødre.

32 procent af alle de børn, der i 2007 har boet på krisecenter, svarende til 542 børn, har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, og de indgår kun i ganske få dele af rapporten. 30 procent af de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, flytter tilbage til voldsudøveren. Til sammenligning er procenttallet 15 for de børn, der har opholdt sig over en uge på krisecenter. 4 procent af de børn, der har været på krisecenter i en uge eller derunder, flytter i ny bolig til sammenligning med 39 procent af de børn, der har boet over en uge på krisecenter. I alt flytter 27 procent af de børn, der har været på krisecenter i en uge eller derunder til en permanent bolig uden voldsudøveren. Tallet er 56 procent for de børn, der har været på krisecenter i over en uge.

Oplysninger om disse børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, er i 2007 blevet sammenkørt med oplysningerne om moren, da der registreres væsentligt flere oplysninger på moren. 34 procent af mødrene har været på krisecenter mere end én gang: 21 procent af mødrene har været på krisecenter 1 gang tidligere, 9 procent har været på krisecenter 2 til 3 gange tidligere, 3 procent 4 til 5 gange tidligere, og 1 procent af mødrene har været på krisecenter mere end 5 gange tidligere. Disse oplysninger minder om oplysningerne på mødre, hvis børn har opholdt sig over en uge på krisecenter.

55 procent af de børn, der har været på krisecenter i en uge eller derunder, har en mor, som har en anden etnisk baggrund end dansk. Til sammenligning er tallet for de børn, der har opholdt sig over en uge på krisecenter, 49 procent. Således er der lidt flere børn, hvis mor har en anden etnisk baggrund end dansk, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter.

For 22 procent af børnenes mødre er der aftalt støtte til moren fra kommunen efter opholdet på krisecenter. Familiebehandling og psykologbehandling er de hyppigste former for støtte til mødrene.

11 procent af børnenes mødre (og dermed givetvis også børnene) flytter til en anden bopælskommune efter opholdet på krisecenter, 72 procent bliver i den samme kommune, og for 17 procents vedkommende vides ikke, hvorvidt de flytter til en anden kommune.

2.2 Perspektivering

Gennem de seneste fire år har LOKK børnestatistik kunne dokumentere, at over halvdelen af de børn, der bor på krisecenter sammen med deres mor, selv er udsat for vold af familiemedlemmer, samt at mellem 75 til 85 procent af børnene overværer vold mod deres mor. Undersøgelser peger på, at det er stærkt belastende for børn selv at være udsat for vold såvel som at være vidne til overgreb mod deres mødre. Børn, som oplever,

eller er vidne til vold, er i risiko for at udvikle massive sociale problemer⁷, og i nogle tilfælde kan traumer påvirke udviklingen af børns hjerner.⁸ Børn, der er udsat for vold, viser ofte tegn på forstyrrelser i form af utryghed, angst, lavt selvværd, aggressioner, og depressioner, hvad der også kan give sig udslag i somatiske lidelser som søvnbesvær, mavepine, koncentrationsbesvær, etc.⁹

At det er stærkt belastende for børn at være udsat for eller vidne til vold, dokumenterer nærværende undersøgelse. Det fremgår tydeligt, at de børn, der selv er udsat for vold, også er de børn, der generelt vurderes som mest belastede. Ligeledes bekræfter undersøgelsen, at jo længere tid børn har levet med vold i familien, desto mere sandsynligt er det, at børnene vurderes som meget belastede. Disse oplysninger peger således klart på nødvendigheden af en tidlig indsats over for børn i voldsramte familier.

Der er sket en markant stigning i krisecentrenes underretning til kommunerne om børnenes vilkår. Der er dog ikke sket en tilsvarende stigning i støtten fra kommunerne til disse børn. Det er en kommunal forpligtigelse at føre tilsyn med børn på krisecentre, men 16 kommuner har *ikke* ført tilsyn med børnene på krisecenter. Næsten halvdelen af de børn, der i 2007 boede på krisecenter i mere end en uge, fik hverken støtte fra kommunen før eller under opholdet og ej heller i forbindelse med udflytning fra krisecentret, og for 74 procent af børnene er der enten ikke iværksat en § 50 undersøgelse, eller det er uvist, hvorvidt en sådan undersøgelse er iværksat. En del af disse børn, der ingen støtte får fra kommunen, er børn, som vurderes til at være meget belastede, og som derfor har udtalt behov for støtte. Hvis indsatsen over for disse voldsramte børn skal forbedres, er det essentielt, at støtten fra kommunerne intensiveres.

⁷ Christensen, E. 2006.

⁸ Perry, B.D. 2000.

⁹ Dyregrov, A 1998.

3. Metode

Datamaterialet til LOKK børnestatistik indsamles via et spørgeskema. Spørgeskemaet er udarbejdet i et samarbejde mellem Udsatteenheden i Servicestyrelsen og LOKKs statistikgruppe. For at sikre en så ensartet forståelse af spørgsmålene som muligt, er der sammen med spørgeskemaet udsendt en manual til krisecentrene. Manualen indeholder forklaringer på spørgsmålene og definitioner af centrale begreber.

Alle beboere på krisecentrene har fået udleveret en folder om samtykke til undersøgelsen. Moren har mulighed for at sige nej til at deltage i undersøgelsen, og i så fald vil hendes børn heller ikke deltage. I alt 281 kvinder har i 2007 ikke ønsket at deltage.

Første del af spørgeskemaet udfyldes på baggrund af en samtale mellem mor og barn og en børnepædagog eller anden krisecentermedarbejder med kontakt til barnet. Det er krisecentermedarbejderen, der udfylder skemaet. Anden del af skemaet udfyldes efter barnets fraflytning fra krisecentret.

Det er vigtigt for pålideligheden og validiteten af data, at der er etableret en god kontakt mellem mor/barn og medarbejderen fra krisecentret, inden samtalen finder sted. En del af de spørgsmål, der indgår i skemaet, er af meget personlig og følsom karakter. De handler om former for vold mod barnet og overværelse af vold mod moren og søskende, etc. Det er derfor en forudsætning, at der eksisterer et tillidsfuldt forhold mellem interviewer og den, der svarer på spørgsmålene, ligesom det er nødvendigt, at interviewer har gjort sig etiske overvejelser over, hvilke reaktioner spørgsmålene kan sætte i gang hos barnet, og hvordan man kan støtte barnet i den forbindelse.

I 2006 besluttede LOKKs børnestatistikgruppe, at der kun udfyldes en begrænset del af skemaet for de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på et krisecenter. Formålet har været at sikre en større pålidelighed i udfyldningen og undgå de mange 'ved ikke' svar eller manglende svar på skemaerne. I alt 542 børn, svarende til 32 procent af alle børn i undersøgelsen, har i 2007 opholdt sig en uge eller derunder på krisecentrene. De eneste oplysninger, der er registreret om disse børn, er alder og køn, fraflytningstidspunkt, antallet af opholdsdage, samt hvor de flytter hen efter ophold på krisecenter. Bortset fra kapitel 10 samt en tabel over antal døgn barnet har opholdt sig på krisecenter, er analyserne i statistikken baseret på de resterende 1120 børn, der har opholdt sig over en uge på krisecenter.

Når barnet og moren flytter fra krisecentret, registreres oplysninger om opholdets varighed, hvor kvinden flytter hen med barnet umiddelbart efter opholdet, aftaler om støtte efter opholdet, og om eventuel underretning til kommunen om barnets vilkår.

Spørgeskemaerne består primært af spørgsmål med lukkede svarkategorier. Ved spørgsmål, hvor det ikke er muligt at lave udtømmende kategorier, kan krisecentermedarbejderne tilføje svar under 'andet'. Herved kan der i den senere analyse tilføjes svarkategorier til brug såvel i afrapporteringen som i forbindelse med forbedringer af det efterfølgende års spørgeskemaer. I nogle spørgsmål opfordres der til at give eksempler, der kan belyse problematikker mere nuanceret.

Børnestatistikskemaerne indsamles kvartalsvis hos Udsatteenheden i Servicestyrelsen, hvor de scannes og bearbejdes i statistikprogrammet SPSS. Udsatteenheden opbevarer og behandler datamaterialet under de gældende sikkerhedsregler fra Datatilsynet. Datamaterialet arkiveres hos Dansk Data Arkiv.

4. Børnenes baggrund

4.1 Børnenes køns- og aldersfordeling

Drenge og piger var – som det fremgår af tabel 2 – ligeligt repræsenterede på landets krisecentre i 2007.

Tabel 2. Barnets køn.

	Antal	Procent
Pige	551	50
Dreng	561	50
Total	1112	100

Der er, som tidligere, en overvægt af små børn mellem 0 og 6 år på krisecentrene (se tabel 3). Det drejer sig i 2007 om 53 procent, mens gruppen af 7 til 12-årige udgør 35 procent og gruppen af 13 til 17-årige 13 procent. Et barn er over 18 år, men registreret under 'børn i følgeskab med en voksen kvinde'.

Tabel 3. Barnets alder.

	Antal	Procent
0-6-årige	538	53
7-12-årige	355	35
13-17-årige	129	13
18 år og derover	1	0
Total	1023	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Der er en lille overvægt af drenge blandt de mindste børn, og der er flest piger blandt de ældre børn (se tabel 4).

Tabel 4. Barnets køn fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Piger	Drenge	Total	N
0-6-årige	48	52	100	534
7-12-årige	51	49	100	354
13-17-årige	64	36	100	128
18 år og derover	0	100	100	1
Total	50	50	100	935

Blandt de 0 til 6-årige udgør drengene 52 procent og pigerne 48 procent, mens det i aldersgruppe 7 til 12-årige er pigerne, der er i overtal med 51 procent mod drengenes 49 procent. I aldersgruppen 13 til 17-årige er der en større overvægt af piger, nemlig 64 procent mod 36 procent drenge. Fordelingen på alder og køn svarer til tallene for 2004, 2005 og 2006.

4.2 Børnenes nationalitet

Kvinder med anden etnisk baggrund end dansk er stærkt overrepræsenterede på krisecentre i forhold til deres andel af befolkningen¹⁰, og det er derfor væsentligt at kunne dokumentere, om børn med anden etnisk baggrund end dansk har andre vilkår og er udsat for andre typer af belastninger end danske børn og dermed også har andre behov for støtte.

Ifølge Integrationsministeriets Årbog 2004 defineres en person som dansker, hvis mindst én af forældrene både er født i Danmark og er dansk statsborger. Det vil sige at et barn klassificeres som dansk, hvis den ene af forældrene er født i Danmark og samtidig har dansk statsborgerskab. Det spiller således ingen rolle, om barnet selv er født i Danmark eller har dansk statsborgerskab.

I spørgeskemaerne til børnestatistikken 2004 og børnestatistikken 2005 registreredes dels oplysninger om fødeland og dels oplysninger om nationalitet for henholdsvis barnet, barnets mor, og barnets far. På baggrund heraf blev der konstrueret to kategorier: dansk og ikke-dansk.¹¹ I 2006-spørgeskemaerne blev kategorierne dansk og ikke-dansk konstrueret lidt anderledes. Der blev stadig registreret fødeland og statsborgerskab for henholdsvis barn, mor, og far, men det blev suppleret med et spørgsmål om, hvorvidt barnet vokser op i en traditionel dansk familie, forstået som en familie der har betragtet sig selv som dansk i generationer, eller i en anden type familie. Hvis det sidste er tilfældet, gradueres betegnelsen ikke-dansk på en integrationsskala, som giver mulighed for at nuancere betegnelsen og gøre den mindre kategorisk og mindre statisk.¹²

Integrationsskalaen har tre trin: I høj grad integreret, i nogen grad integreret, og i ringe grad integreret. Det er pædagogen/krisecentermedarbejderen, der vurderer, i hvilken grad barnet og barnets familie er integreret i det danske samfund. Til grund for vurderingen indgår forhold som morens/familiens kendskab til og deltagelse i det danske samfund, forståelse for forskellige institutioner og myndigheder og deres funktion, tilknytning til arbejdsmarkedet, foreningsliv, børneinstitutioner, beherskelse af sprog, og tilknytning til danske netværk (se også side 28). Da krisecentermedarbejdernes kendskab til familien bygger på kontakten til moren, vil det overvejende være moren, der tegner familiens integration.

Betegnelsen dansk og ikke-dansk anvendes i denne rapport med baggrund i spørgsmålet om, hvorvidt barnet vokser op i en traditionel dansk familie.

¹⁰ Se fx LOKK årsstatistik 2006.

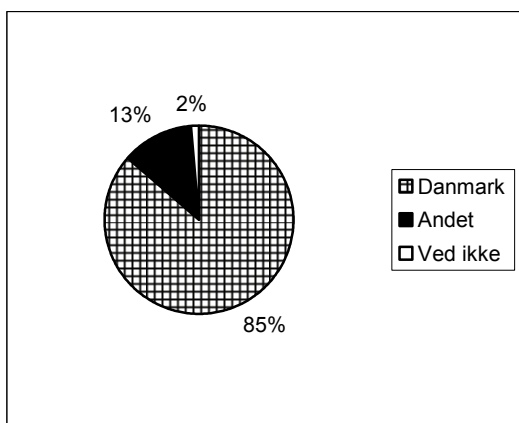
¹¹ Se LOKK børnestatistik 2005: 17-18.

¹² Se LOKK børnestatistik 2006: 25.

Barnets fødeland og statsborgerskab fremgår af figur 1 og 2. 85 procent af de børn, der i 2007 indgår i børnestatistikken, er født i Danmark. Det tilsvarende tal for 2006 var 87 procent.

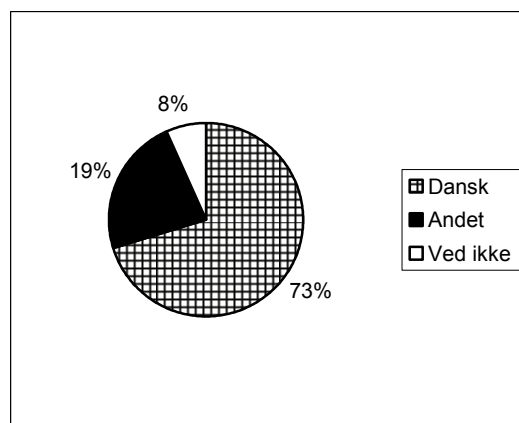
73 procent af børnene har dansk statsborgerskab (heraf 1 procent med grønlandsk baggrund), og 19 procent har andet statsborgerskab. For 8 procents vedkommende svares ved ikke.

Figur 1. Barnets fødeland. I procent.

N = 1045

Figur 2. Barnets statsborgerskab. I procent.

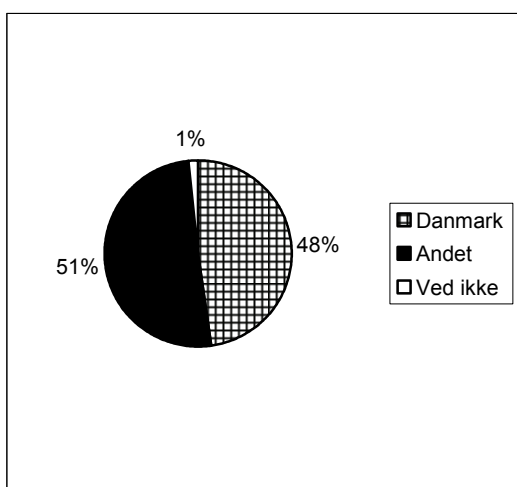

N = 1057

Morens fødeland og statsborgerskab fremgår af figur 3 og 4 nedenfor. 48 procent af mødrene er født i Danmark mod 53 procent i 2006. 51 procent af mødrene er født uden for Danmark, og for 1 procent kendes svaret ikke.

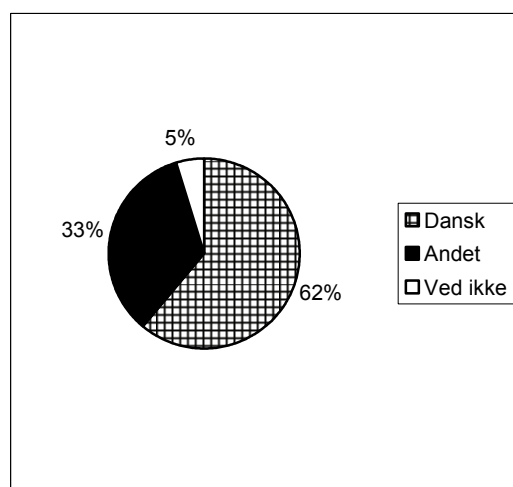
62 procent af mødrene har dansk statsborgerskab (heraf 2 procent med grønlandsk baggrund), 33 procent har andet statsborgerskab. For 5 procent kendes svaret ikke.

Figur 3. Morens fødeland. I procent.

N = 1032

Figur 4. Morens statsborgerskab. I procent.

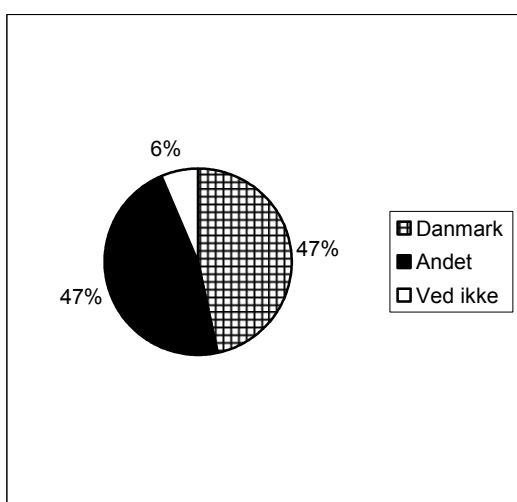

N = 1044

Fædrenes fordeling på fødeland og statsborgerskab fremgår af figur 5 og 6. 47 procent af børnenes fædre er født i Danmark i modsætning til 52 procent i 2006, 47 procent er født uden for Danmark, og for 6 procent svarede vedkommende er fødested ikke angivet.

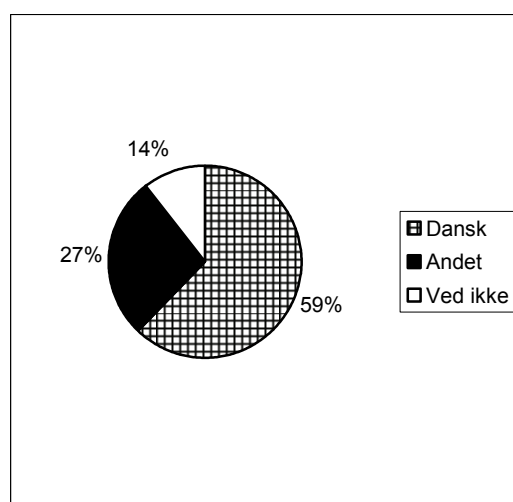
59 procent af fædrene har dansk statsborgerskab (heraf 2 procent med grønlandsk baggrund), og 27 procent har andet statsborgerskab. For 14 procent svarede vedkommende svarede ved ikke.

Figur 5. Farens fødeland. I procent.

N = 1028

Figur 6. Farens statsborgerskab. I procent.

N = 1049

En lidt større andel af de børn, der har været på krisecenter i 2007 i forhold til i 2006, er født uden for Danmark. Det samme gælder for deres mødre og fædre. Tallene for hvorvidt børnene, mødrene og fædrene har dansk statsborgerskab, ligger dog omvendt forholdsvis stabilt i forhold til sidste år.

De forældre, som ikke er født i Danmark, eller som ikke har dansk statsborgerskab, kommer fra omkring 75 forskellige nationer. Det vil sige, at der er en meget stor spredning i kulturel og sproglig baggrund, og krisecentre møder kvinder med meget forskellige forudsætninger.

Hvis man ser på de 15 hyppigst forekommende lande, tegner de sig dog for tilsammen 74 procent af mødrene født uden for Danmark, og heraf udgør mødrene fra Irak, Libanon og Tyrkiet lidt over en fjerdedel af alle mødre født uden for Danmark

De 15 hyppigst forekommende fødelande for mødre født uden for Danmark fremgår af tabel 5. Til sammenligning ses i tabel 6 de 15 hyppigst forekommende typer af statsborgerskab.

Tabel 5. Morens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.				Tabel 6. Morens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.			
	Antal	Procent 15	Procent alle		Antal	Procent 15	Procent alle
Irak	50	13	10	Afghansk	29	12	9
Libanon	43	11	8	Irakisk	26	11	8
Tyrkiet	42	11	8	Somalisk	23	10	7
Sri Lanka	39	10	7	Tyrkisk	22	9	7
Afghanistan	33	9	6	Pakistansk	20	9	6
Somalia	29	7	6	Libanesisk	15	6	5
Pakistan	24	6	5	Malaysisk	15	6	5
Bosnien	20	5	4	Polsk	14	6	4
Iran	20	5	4	Bosnisk	13	6	4
Malaysia	20	5	4	Sri Lankansk	12	5	4
Polen	16	4	3	Serbisk	11	5	3
Grønland	16	4	3	Iransk	11	5	3
Kosovo	15	4	3	Russisk	8	3	2
Marokko	11	3	2	Kosovoalbansk	8	3	2
Rusland	10	3	2	Marokkansk	8	3	2
Total	388 (N alle 525)	100	74	Total	235 (N alle 329)	100	71

De tilsvarende oplysninger om fædre fremgår af tabel 7 og 8.¹³

Tabel 7. Faderens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.				Tabel 8. Faderens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.			
	Antal	Procent 15	Procent alle		Antal	Procent 15	Procent alle
Tyrkiet	51	13	11	Irakisk	32	15	12
Irak	50	13	11	Pakistansk	29	14	11
Iran	41	11	9	Tyrkisk	29	14	11
Libanon	40	11	8	Afghansk	21	10	8
Sri Lanka	37	10	8	Somalisk	21	10	8
Pakistan	32	8	7	Iransk	13	6	5
Somalia	26	7	5	Sri Lankansk	12	6	4
Afghanistan	25	7	5	Bosnisk	8	4	3
Bosnien	17	4	4	Libanesisk	8	4	3
Grønland	14	4	3	Jugoslavisk	8	4	3
Kosovo	12	3	3	Palæstinensisk	6	3	2
Jugoslavien	11	3	2	Vietnamesisk	6	3	2
Vietnam	9	2	2	Kosovoalbansk	6	3	2
Serbien	7	2	1	Serbisk	4	2	1
Sverige	7	2	1	Burundiansk	4	2	1
Total	379 (N alle 473)	100	80	Total	207 (N alle 269)	100	77

For mænd er de hyppigst forekommende fødelande - hvis ikke Danmark - Tyrkiet, Irak og Iran. Som tidligere år er der blandt de hyppigst forekommende fødelande for både mødre og fædre således en overvægt af de flygtningeproducerende lande og de gamle indvandrerlande.

For at kunne identificere særlige typer af problemer og særlige vilkår, som har sammenhæng med at skulle kunne begå sig og agere i en anden kultur end den, man traditionelt tilhører, eller ens nærmeste familie tilhører, er det væsentligt med en opdeling i dansk/ikke-dansk. For at indfange den problematik er det mest hensigtsmæssigt at benytte distinktionen mellem de børn, der vokser op i en traditionel dansk familie, forstæet som en familie der har været og opfatter sig selv som dansk gennem generationer, og dem som vokser op i en familie med en anden eller en blandet kulturel baggrund. En fordeling af børnene efter disse kriterier giver følgende billede (se tabel 9):

¹³ Ikke alle kategorier under farens fødeland er klare eller konsistente. Bemærk at såvel kategorierne Kosovo som Jugoslavien forekommer, samt at kategorien Grønland optræder.

Tabel 9. Dansk/ikke-dansk på baggrund af hvorvidt barnet vokser op i en traditionel dansk familie.

	Antal	Procent
Dansk	494	50
Ikke-dansk	486	49
Ved ikke	13	1
Total	993	100

Som det fremgår af tabel 9, vokser 50 procent af børnene på krisecenter i 2007 op i en traditionel dansk familie, mens 49 procent – mod 44 procent sidste år – har en baggrund, hvor en hverdag i en dansk kontekst blandes med erfaringer, værdier og referencerammer fra en anden eller andre kulturer.

For yderligere at nuancere forståelsen af de ikke-danske børn er medarbejderne på krisecentrene blevet bedt om at vurdere de ikke-danske familiers grad af integration efter følgende kriterier:

I høj grad integreret: Moderen/barnets familie har en grundlæggende forståelse af det danske samfund. Man kender til de væsentlige institutioner i det danske samfund og har fx kendskab til børneinstitutioner, opbygningen af uddannelsessystemet og arbejdsmarkedets organisering. Moderen/barnets familie er ikke i tvivl om, hvordan man opretter en bankkonto, og både taler og forstår dansk så godt, at hun/de kan deltage i et møde med en offentlig myndighed alene. Moderen/familien følger i nogen grad med i danske nyheder, barnet ser bl.a. dansk børne-tv og/eller læser danske børnebøger. Familien har danske venner.

I nogen grad integreret: Moderen/familien har et rimeligt kendskab til det danske samfund. Hun/de ved fx hvordan man stemmer ved et valg, hun/de har en grundlæggende forståelse af, hvor man skal henvende sig for at få hjælp fra myndighederne. Hun/de kender til det danske arbejdsmarked og følger med i danske nyheder. Familien kender danskere.

I ringe grad integreret: Moderen/familien mangler grundlæggende forståelse af det danske samfund herunder den danske kultur og arbejdsmarkedet. Familien har kun sporadisk kontakt til danskere. Moderen/familien er ikke i stand til at forklare, hvad der foregår på et forældremøde eller i en forældrebestyrelse. Familien følger ikke med i fx de danske nyheder, og børnene ser ikke dansk børne-tv.

Ved ikke: Vil være aktuel i de tilfælde, hvor kvinden/barnet kun har opholdt sig på krisecentret i kort tid, eller det generelle kendskab til kvinden/barnet af andre grunde er begrænset.

Fordelingen på grader af integration for børnenes familier fremgår af nedenstående tabel 10:

Tabel 10. Ikke-danske familiers grad af integration.

	Antal	Procent
I høj grad integreret	79	16
I nogen grad integreret	216	45
I ringe grad integreret	153	32
Kan ikke vurdere hvor integreret familien er	35	7
Total	483	100

I gruppen af ikke-danske familier vurderes 16 procent af familierne som i høj grad integreret, 45 procent af børnenes familier vurderes som i nogen grad integreret og 32 procent som i ringe grad integreret.

Der er ikke en klar systematik i den måde forskellige nationalitetsgrupper fordeler sig på i forhold til graden af integration. De store nationalitetsgrupper, fx de irakiske og de tyrkiske, er således repræsenteret i alle tre grader af integration, selvom der er en tendens til, at de – ligesom en række af de andre flygtningeproducerende lande og de gamle indvandrerlande – er stærkest repræsenteret i kategorierne 'i nogen grad integreret' og 'i ringe grad integreret'. Fordeling af nationalitetsgrupper på graden af integration for de 15 største grupper fremgår af tabel 11. Udgangspunktet for beregningen er morens fødeland.

Tabel 11. Fordeling af de 15 største nationalitetsgrupper efter morens fødeland fordelt på graden af integration. Antal.¹⁴

	I høj grad integreret	I nogen grad integreret	I ringe grad integreret	Total
Irak	5	20	20	45
Libanon	3	8	24	35
Tyrkiet	10	18	10	38
Sri Lanka	0	12	14	26
Afghanistan	1	15	8	24
Somalia	0	8	18	26
Pakistan	2	14	5	21
Bosnien	1	12	8	21
Iran	2	7	4	13
Malaysia	3	15	0	18
Polen	11	0	0	11
Grønland	1	4	0	5
Kosovo	0	14	1	15
Marokko	1	4	1	6
Rusland	2	1	1	4
N total	42	152	114	308

¹⁴ Da antallet af besvarelser i de forskellige svarkategorier er små, er tallene opgjort i antal fremfor procent.

4.3 Børn der ikke er med på krisecenter

Der er en gruppe af overvejende større børn, som ikke kommer med deres mor på krisecenter. Hvor mange det drejer sig om, og hvor de opholder sig, mens moren er på krisecenter, fremgår af nedenstående tabel 12.

Tabel 12. Hvor opholder barnet sig, hvis det ikke er med på krisecenter.

	Antal	Procent
Hos den voldsudøvende part	73	21
Hos deres ikke-voldelige far	107	31
Hos anden familie	31	9
Hos venner	6	2
På institution/i familiepleje	83	24
Andet	42	12
Total	342	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

I alt 342 børn under 18 år fordelt på 243 mødre er ikke med deres mor på krisecenter.¹⁵ Den største gruppe af de børn, der ikke kommer med, befinder sig hos deres ikke-voldelige far. Det drejer sig om 31 procent, eller 107 børn. 21 procent, svarende til 73 børn, bliver tilbage hos den person, der har udøvet vold mod deres mor. 9 procent, eller 31 børn, er hos anden familie, 2 procent, eller 6 børn, opholder sig hos venner, og 24 procent, eller 83 børn, er i familiepleje eller på institution. I de tilfælde, hvor børnene er på institution eller i familiepleje, er det især, når moren tidligere har været på krisecenter. 75 procent af de børn, der er på institution eller i familiepleje, er børn, hvis mor har været på krisecenter mindst én gang tidligere.

Krisecentrene har meget få eller ingen oplysninger om disse børn, der ikke er med på krisecenter. Det vides derfor heller ikke, om de kommunale myndigheder er opmærksomme på disse børns særlige vilkår, og der er naturligvis særlig grund til bekymring for de 73 børn, der bliver tilbage hos den voldsudøvende person.

¹⁵ Ifølge LOKK voksenstatistik, 2007 var 568 børn ikke med deres mødre på krisecenter. Forklaringen på denne forskel er, at nærværende undersøgelse kun medtager de kvinder, der har boet på krisecenter mere end en uge, hvorimod voksenstatistikken medtager alle kvinder, der har boet på krisecenter.

5. Ophold på krisecenter

I dette kapitel ses på længden af opholdet på krisecentret og på barnets tilknytning til skole eller pasningstilbud, mens det opholder sig på krisecentret. Ligesom sidste år er der igen i år spurgt til, om barnet under opholdet på krisecenteret er startet i ny daginstitution eller skole. Derudover er der som noget nyt spurgt til, hvorvidt barnet er startet igen i sin gamle daginstitution eller skole, og hvor lang en eventuel pause fra den gamle institution har været. Det er væsentligt at kunne dokumentere, om der er en gruppe børn, som på grund af opholdet på krisecentre i længere tid ikke er tilknyttet daginstitution eller skole.

Forud for et barns ophold på krisecenter er der i langt de fleste tilfælde gået længerevarende perioder med vold eller trusler om vold mod moren og i mange tilfælde også mod barnet. Denne tilstand er naturligvis stærkt belastende for barnet. Med morens beslutning om at flytte ind på et krisecenter opnås en øjeblikkelig beskyttelse mod voldsudøveren, men flytningen er for barnet samtidig et brud med den kendte hverdag, med hjemmet, og ofte også med de institutioner, som barnet plejer at komme i. Indflytning på krisecenter kan betyde et brud af midlertidig eller mere vedvarende karakter i børnenes hverdag, ikke kun i forhold til den institution, de har været i, men også i forhold til de sociale relationer, de har haft, både blandt kammerater og voksne. Sådanne brud er næsten altid svære for børn, men ikke nødvendigvis dybt problematiske. Hvis der derimod er tale om manglende kontinuitet over en længere periode med hyppige opbrud, er der grund til at antage, at situationen er belastende for barnet og påvirker dets muligheder for udvikling på en lang række felter, læringsmæssigt, socialt, etc.¹⁶

5.1 Længden af ophold på krisecenter

Af hensyn til kvaliteten af data indgår de børn, der opholder sig en uge eller derunder på et krisecenter som nævnt ikke i store dele af materialet.¹⁷ Det drejede sig i 2007 om 542 børn eller ca. en tredjedel af alle børn. Disse børn er dog medtaget i nedenstående tabel.

Længden af ophold på krisecenter varierer meget. I 2007 er opholdslængden gennemsnitligt på 47 dage, mens den i 2006 var på 37 dage – det vil sige at den gennemsnitlige opholdslængde på et år er steget med 10 dage.

Som det fremgår af tabel 13, er de fleste ophold forholdsvis korte. Knap halvdelen af de registrerede børn, 46 procent, opholder sig på krisecenter 14 dage eller derunder, og 62 procent under en måned. Den sidste tredjedel har længerevarende ophold heraf 16 procent, svarende til 262 børn, mere end tre måneder.

¹⁶ Dyregrov, A 1998.

¹⁷ Kapitel 10 vedrører de børn, som har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter.

Tabel 13. Antal døgn barnet har opholdt sig på krisecenter.

	Antal	Procent	Akkumuleret procent
0-2 dage	260	16	16
3-7 dage	282	17	33
8-14 dage	215	13	46
15-30 dage	281	17	62
31-60 dage	221	13	76
61-90 dage	141	8	84
91 dage og derover	262	16	100
Total	1662	100	

Det fremgår af LOKK voksenstatistik, at mange af kvinderne og dermed også børnene har flere krisecenterophold bag sig (se også tabel 70 og 74). Det betyder, at der er børn, som sammenlagt kan komme til at tilbringe adskillige måneder på krisecenter med de begrænsede muligheder for udvikling og socialt liv, som opholdet her nødvendigvis har for et barn.

Tidligere undersøgelser viser, at børn fra etniske minoritetsgrupper generelt opholder sig længere tid på krisecentrene end danske børn.¹⁸ Også de foregående børnestatistikker bekræfter denne tendens. I 2007 var den gennemsnitlige opholdslængde for børn, der har opholdt sig en uge eller derover på et krisecenter, 68 døgn. Fordelingen på danske og ikke-danske børn i henholdsvis 2006 og 2007 fremgår af tabel 14.

Tabel 14. Gennemsnitlig opholdslængde fordelt på dansk/ikke-dansk (beregnet på ophold af mere end en uges varighed) i 2006 og 2007.

	Gns. opholdslængde i døgn 2006	Gns. opholdslængde i døgn 2007
Alle børn samlet	59	68
Danske børn	57	62
Ikke-danske børn	61	69

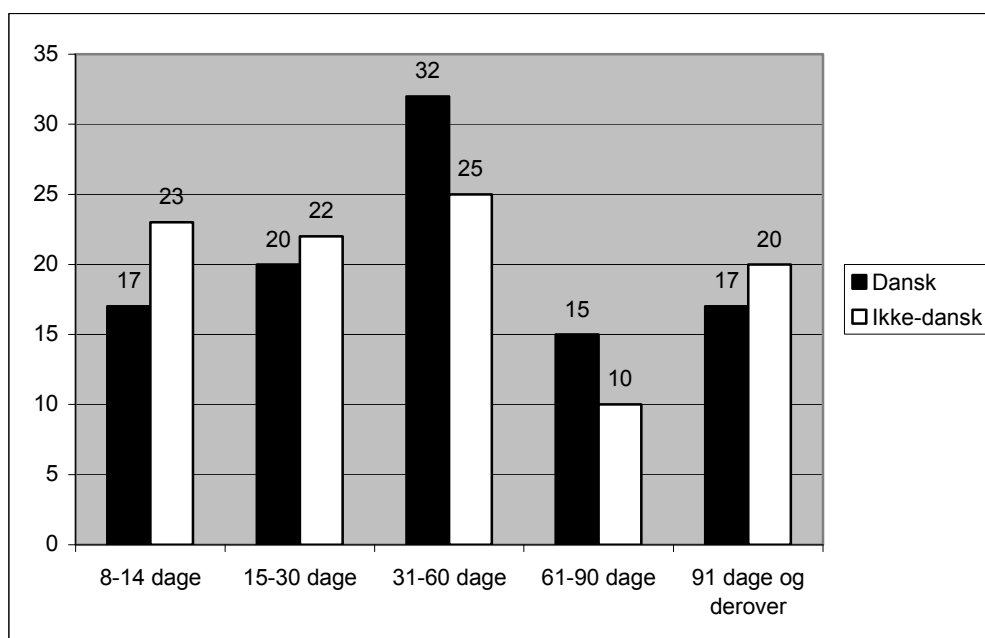
Det fremgår, at opholdslængden generelt er forøget for ophold på mere end en uges varighed fra 59 døgn i 2006 til 68 døgn i 2007. De ikke-danske børn har stadig en længere opholdstid end børnene fra de traditionelt danske familier, og forskellene er blevet mere markante end i 2006. I 2006 opholdte de ikke-danske familier sig i gennemsnit 4 dage længere på krisecenter end de danske familier, mens de i 2007 i gennemsnit opholdte sig 7 dage længere på krisecenter.

Opholdslængden fordelt på tidsintervaller og på barnets nationalitet for 2006 og 2007 fremgår af nedenstående figurer (igen beregnet på opholdslængder på mere end en uge). Forskellene mellem danske og ikke-danske børns opholdslængde på de korteste ophold

¹⁸ Se fx Behrens, H. L., 2002.

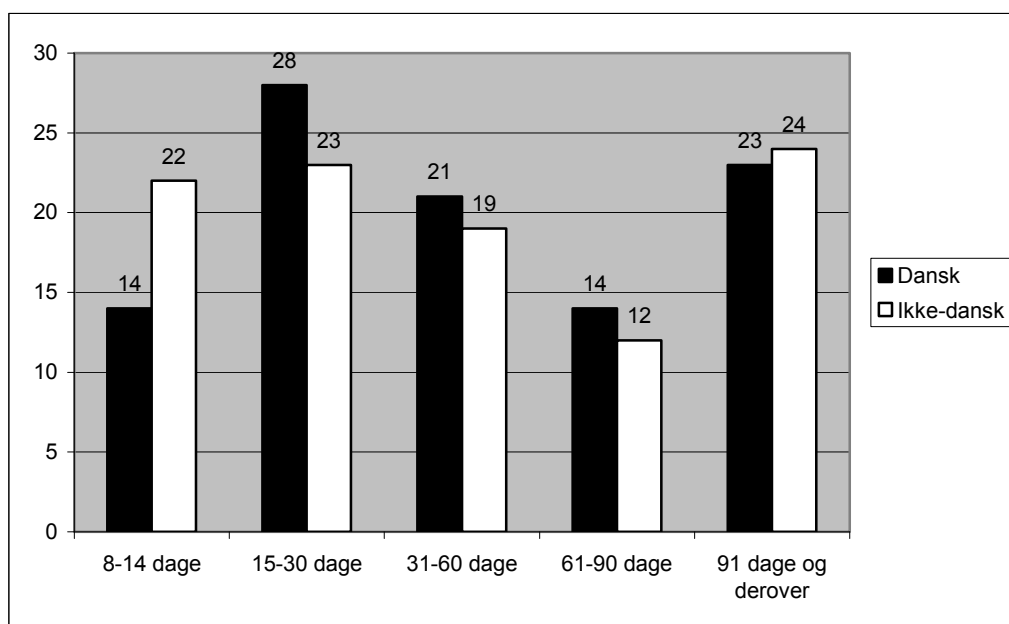
ligger nogenlunde stabilt mellem år 2006 og 2007. Forskellene mellem danske og ikke-danske børn på ophold mellem 15 og 30 dage er dog blevet mere markante. I 2006 opholdte 20 procent af de danske børn sig mellem 15 og 30 dage på krisecenter, mens det tilsvarende tal i 2007 er 28 procent. Procentandelen for de ikke-danske børn er i 2006 22 procent og i 2007 23 procent. Stigningen i disse forholdsvis korte ophold på krisecenter har således været højere for danske børn end for ikke-danske børn. Ligesom for 2005 til 2006 ses dog en udligning af forskellene mellem danske og ikke-danske børn på de lange ophold. I 2006 opholdt 17 procent af de danske børn sig mere end 90 dage på krisecenter, mens det tilsvarende tal i 2007 er 23 procent. Procentandelen for de ikke-danske børn var i 2006 20 procent og i 2007 24 procent. Fra 2006 til 2007 er der således sket en stigning i antallet af både danske og ikke-danske børn, der opholder sig mere end 90 dage på krisecentre; stigningen har dog været mest markant for de danske børn.

Figur 7. Barnets opholdslængde på krisecenter i 2006 fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 511, ikke-dansk N = 396

Figur 8. Barnets opholdslængde på krisecenter i 2007 fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 494, Ikke-dansk N = 496

Når de børn, der har opholdt sig over 90 dage på krisecenter, sammenlignes med alle børn, findes der ingen markante forskelle i forhold til, hvor længe børnene har levet med vold i familien, børnenes belastningsgrad, hvorvidt der er iværksat en § -50 undersøgelse, etc. Kun på to væsentlige parametre har det være muligt at finde markante forskelle mellem de børn, der opholder sig over 90 dage på krisecenter, sammenlignet med alle børn. Forskellene findes i forhold til, hvorvidt krisecentret underretter kommunen om barnets vilkår. I 5 procent af de tilfælde, hvor barnet har opholdt sig på krisecenter i mere end 90 dage, har krisecentret ikke underrettet kommunen om barnets vilkår. Til sammenligning har krisecentret i 17 procent af alle tilfælde ikke underrettet kommunen om barnets vilkår (se også tabel 50).

Ligeledes er der markante forskelle på, hvor børn, der har boet mere end 90 dage på krisecenter, flytter hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter sammenlignet med alle børn (se tabel 15).

Tabel 15. Hvor flytter barnet hen fordelt på alle børn og børn der har opholdt sig mere end 90 dage på krisecenter. I procent.

	Alle børn	Ophold > 90 dage
Tilbage til den, der har udøvet vold	15	5
Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden	17	8
Ny bolig	39	64
Andet krisecenter	10	5
Familiebehandlingsinstitution eller lignende	2	2
Familie/venner	5	3
Andet	9	11
Ved ikke	2	2
Total	99	100
N	1071	255

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 15 fremgår det bl.a., at de børn, der har opholdt sig længere end 90 dage på krisecenter sjældnere flytter tilbage til den, der har udøvet vold, på andet krisecenter eller hen til familie og venner. Derimod flytter de oftere i ny bolig end børn, der har opholdt sig kortere tid på krisecenter. Dette kan tyde på, at en del kvinder og børn er på krisecenter i længere tid, primært fordi de venter på et permanent boligtilbud.

Ophold på et krisecenter er et brud med barnets hverdag i forhold til netværk, børnehave, skole, fritidsinteresser, etc. Derfor er det ikke ønskeligt, at børn skal tilbringe lange perioder på krisecentrene – heller ikke selv om centrene har gjort meget for at udvikle deres tilbud til børn.

5.2 Ophør af daginstitution og skole

For mange af børnene på krisecenter betyder opholdet, at de må stoppe med at komme i den vuggestue, børnehave eller den skole, hvor de før har gået.

89 procent af alle børn gik før opholdet på krisecenter i skole eller daginstitution. Der er ikke nogen signifikant forskel mellem nationalitet og antallet af børn, der før opholdet gik i skole eller daginstitution.

Tabel 16. Har barnet måttet stoppe i daginstitution/skole ved indflytning på krisecenter fordelt på nationalitet. I procent.

	Ja	Nej	Total	N
Alle børn samlet	80	20	100	899
Danske børn	76	24	100	438
Ikke-danske børn	84	14	98	429

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 16 fremgår, at 80 procent af de børn, der før opholdet på krisecenter, gik i skole eller daginstitution, stopper i institution eller skole ved indflytning på krisecenter.

Forholdsvis flere ikke-danske børn ophører med at gå i daginstitution eller skole – nemlig 84 procent mod 76 procent hos danske børn.

Tabel 17. Har barnet gået i skole/daginstitution før opholdet på krisecenter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
0-6-årige	91	7	2	100	482
7-12-årige	98	2	0	100	330
13-17-årige	92	8	0	100	122
18 år og derover	100	0	0	100	1
Total	94	5	1	100	935

Af tabel 17 ses, at 91 procent af de 0 til 6-årige gik i vuggestue, dagpleje, børnehave eller børnehaveklasse før opholdet på krisecenter. Det er en stigning på 11 procentpoint i forhold til 2006 og en stigning på 16 procentpoint i forhold 2005. Af disse 91 procent ophører 88 procent med at gå i deres institution eller pasningsordning (se tabel 18), når de kommer på krisecenter.

Aldersgruppen 7 til 12 år er børn i den undervisningspligtige alder. Før opholdet på krisecenter oplyser 98 procent, at de gik i skole (se tabel 17). Af disse 98 procent ophører 74 procent med at gå i skole ved indflytning på krisecenter (se tabel 18).

92 procent af de 13 til 17-årige oplyser, at de gik i skole inden opholdet (se tabel 17), og 80 procent af disse stopper i skole ved indflytning på krisecenter (se tabel 18).

Tabel 18. Har barnet måttet stoppe i daginstitution/skole ved indflytning på krisecenter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
0-6-årige	88	12	0	100	437
7-12-årige	74	25	1	100	322
13-17-årige	80	20	0	100	112
18 år og derover	100	0	0	100	1
Total	82	18	0	100	872

At barnet ved indflytning til krisecenter stopper i daginstitution eller skole betyder imidlertid ikke, at barnet under hele opholdet ikke går i daginstitution eller skole. I børnestatistikken 2007 er der blevet spurgt til, hvorvidt barnet under opholdet på krisecenter er startet i ny daginstitution eller skole, hvorvidt barnet under opholdet er startet igen i sin gamle daginstitution eller skole, samt hvor lang pause barnet har haft fra sin gamle daginstitution eller skole.

Tabel 19. Er barnet startet i ny daginstitution/skole under ophold på krisecenter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja	Nej	Total	N
0-6-årige	11	89	100	378
7-12-årige	25	74	99	237
13-17-årige	13	87	100	89
18 år og derover	0	100	100	1
Total	16	84	100	705

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 19 fremgår, at 11 procent af de 0 til 6-årige børn, der er stoppet i daginstitution eller skole, er startet i ny daginstitution eller skole, og af tabel 20 ses, at 59 procent er startet igen i gamle institution eller skole. De børn i denne aldersgruppe, der er startet igen i gamle institution eller skole, har i gennemsnit været væk i 29 dage. De danske børn har i gennemsnit været væk i 26 dage, mens de ikke-danske børn i gennemsnit har været væk i 33 dage.

25 procent af de 7 til 12-årige børn, der er stoppet i skole, er startet i ny skole (se tabel 19), og 69 procent er startet igen i den gamle skole (se tabel 20). De børn i denne aldersgruppe, der er startet igen i gammel skole, har i gennemsnit været væk i 21 dage. Der er ikke stor forskel på, hvor lang tid de danske og ikke-danske børn har været væk fra skole: De danske børn har i gennemsnit været væk i 20 dage, mens de ikke-danske børn i gennemsnit har været væk i 21 dage.

13 procent af de 13 til 17-årige børn, der er stoppet i skole, er startet i ny skole (se tabel 19), og 69 procent er startet igen i gamle skole (se tabel 20). De børn i denne aldersgruppe, der er startet igen i gammel skole, har i gennemsnit været væk i 12 dage. Der er ikke stor forskel på, hvor lang tid de danske og ikke-danske børn har været væk fra skole: De danske børn har i gennemsnit været væk i 11 dage, mens de ikke-danske børn i gennemsnit har været væk i 13 dage.

Tabel 20. Er barnet startet i gammel daginstitution/skole under ophold på krisecenter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja	Nej	Total	N
0-6-årige	59	41	100	372
7-12-årige	69	31	100	234
13-17-årige	69	31	100	89
18 år og derover	100	0	100	1
Total	64	36	100	696

Der er en gruppe på 206 børn, svarende til 18 procent af alle de børn, der har opholdt sig en uge eller derover på krisecenter, som er stoppet i daginstitution eller skole ved indflytning til krisecenter, og som ikke er startet i ny eller gammel daginstitution eller skole. Som det fremgår af tabel 21 er 65 procent af disse børn mellem 0 til 6 år, 24 procent er mellem 7 til 12 år og 10 procent er mellem 13 til 17 år.

Tabel 21. Er barnet stoppet i daginstitution/skole uden at starte igen fordelt på aldersgrupper.

	Antal	Procent	Akkumuleret procent
0-6-årige	132	65	65
7-12-årige	49	24	90
13-17-årige	21	10	100
Total	202	99	

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 22 ses, hvordan disse børn, der ved indflytning til krisecenter er stoppet i daginstitution eller skole uden at starte igen under opholdet, fordeler sig i forhold til alder og opholdslængde. I aldersgruppen 0 til 6-årige er der 74 børn, der har været på krisecenter i mere end 30 dage uden at være i institution – 30 i mere end 90 dage. I aldersgruppen 7 til 12-årige er der i alt 23 børn, der har været på krisecenter i mere end 30 dage uden at være i skole – 9 i mere end 90 dage. I aldersgruppen 13 til 17-årige er der 7 børn, der har været på krisecenter i mere end 30 dage uden at være i skole – 5 af børnene i mere end 91 dage.

Tabel 22. Børn der er stoppet i daginstitution/skole uden at starte igen fordelt på aldersgrupper og opholdslængde. Antal.¹⁹

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige	Total	N
8-14 dage	22	5	6	33	33
15-30 dage	36	21	8	65	65
31-60 dage	24	10	0	34	34
61-90 dage	20	4	2	26	26
91 dage og derover	30	9	5	44	44
N	132	49	21	202	202

Kommunerne har en forpligtigelse til at tilbyde skolepligtige børn undervisning efter tre uger. Når der dykkes yderligere ned i tallene, bliver det evident, at der er 35 børn i alderen 7 til 12 år, der har været på krisecenter i mere end 21 dage, og som er stoppet i skole uden at starte igen. Antallet for de 13 til 17-årige, hvor der også er børn i den skolepligtige alder, er 12 børn.

5.3 Årsager til ophør

Der kan være mange årsager til, at barnet ved indflytning på krisecenter er nødt til at ophøre i sin dagsinstitution eller skole. En oplagt årsag er, at afstanden fra krisecentret til det sted, hvor barnet tidligere har gået i daginstitution eller skole, bliver for stor. En anden

¹⁹ Da antallet af besvarelser i de forskellige svarkategorier er små, er tallene opgjort i antal fremfor procent.

mulighed er, at det er forbundet med fare for barnet at bevæge sig uden for krisecentret i forhold til en eventuel voldsudøvende far eller samlever. Morens og barnets psykiske tilstand i den akutte krise kan også være medvirkende til, at det ikke umiddelbart kommer på tale at sende barnet uden for krisecentret. Hvis der er en umiddelbar forestilling om, at opholdet er af kortere varighed, vil det heller ikke altid synes relevant at lade barnet starte i en eventuel ny skole eller daginstitution for så igen at skifte ved mere permanent boligplacering.

Der er i spørgeskemaet spurgt om årsagerne til ophøret, og de angivne svarmuligheder er: fare, afstand, uafklaret forældremyndighed, barnet har brug for ro, hjemkommunen vil ikke betale, tilflytterkommune vil ikke tilbyde en plads og 'andet'. Der spørges kun efter den væsentligste årsag. Svarene fordeler sig som angivet i tabel 23.

Tabel 23. Årsag til ophør i daginstitution/skole ved flytning til krisecenter.

	Antal	Procent
Fare	217	38
Afstand	240	42
Uafklaret forældremyndighed	68	12
Barnet har brug for ro	29	5
Hjemkommunen vil ikke betale	5	1
Andet	12	2
Ved ikke	1	0
Total	572	100

Det forhold, der hyppigst angives som begrundelse for ophør i daginstitution eller skole, er 'afstand'. 42 procent af børnene må holde op med at gå i daginstitution eller skole, fordi afstanden er for stor. 38 procent af børnene holder op på grund af fare. Det kan være fare for barnet, eller fare for at morens opholdssted afsløres. For 12 procent angives uafklaret forældremyndighed som årsagen til ophør. For 5 procent angives, at barnet har brug for ro, mens der for 1 procent er angivet, at hjemkommunen ikke vil betale. For 2 procent er der givet andre bud på årsager til ophør. Disse andre årsager er fx 'har ikke råd til transport', samt 'der er risiko for, at faren opsøger barnet'.

Af tabel 24 fremgår de angivne årsager til ophør i daginstitution og skole fordelt på dansk/ikke-dansk.

Tabel 24. Årsag til ophør i daginstitution/skole ved flytning til krisecenter fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

	Danske børn	Ikke-danske børn
Fare	28	47
Afstand	47	36
Uafklaret forældremyndighed	15	9
Barnet har brug for ro	8	3
Hjemkommunen vil ikke betale	0	1
Andet	2	3
Ved ikke	0	0
Total	100	99
N	252	300

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Der er forskellige årsager til, at danske og ikke-danske børn stopper i daginstitution eller skole. Flere af mødrene til de ikke-danske børn oplever, at det er forbundet med fare for deres børn at fortsætte i daginstitution eller skole, og vælger derfor at lade barnet holde op. Det drejer sig om 47 procent mod 28 procent for de danske børns vedkommende. Afstand er årsagen til ophør for 47 procent af de danske børn mod 36 procent for de ikke-danske børn.

6. Børnenes oplevelser med vold

FN definerer i Beijing-erklæringen fra 1995 'vold mod kvinder' som enhver kønsbaseret voldshandling, der påfører eller sandsynligvis vil påføre kvinder fysisk, seksuel eller psykisk skade eller lidelse, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse, hvad enten dette finder sted i det offentlige liv eller i privatlivet.

I nærværende sammenhæng drejer det sig specielt om *børn*. Børn er beskyttede af bl.a. FN's børnekonvention fra 1989, som Danmark har ratificeret i 1991. Heri fastslås bl.a., at børn har ret til at blive beskyttet mod krig, vold, misbrug og udnyttelse. Artikel 19 i konventionen handler om mishandling og slår fast, at staten er forpligtet til at beskytte barnet mod alle former for mishandling, begået af forældre eller andre, og til at forebygge alle former for mishandling og afhjælpe deres virkninger, når det sker. Der er således en klar samfundsmæssig forpligtelse til at gribe ind og støtte børn, der er udsat for vold og mishandling.

I 1997 blev revselsesretten ophævet. Det betyder, at det, der i undersøgelsen er kaldt opdragelsesmæssig vold, det vil sige fx en lussing eller en endefuld, også er ulovligt. Lov om forældremyndighed og samvær (§ 2, stk.2) er i stedet formuleret således: 'Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling'.

Ifølge Lov om forældremyndighed og samvær påhviler det forældremyndighedsindehaveren at drage omsorg for, at barnet ikke udsættes for overlast: 'Forældremyndighed medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling'.

For langt hovedparten af de børn, der kommer på krisecenter, har vold i familien i kortere eller længere tid været en del af deres opvækstvilkår. Det er helt overvejende vold mod barnets mor, der udløser opholdet. Vold mod en person, der står barnet så nært som moren, er også vold mod barnet og kan have alvorlige følgevirkninger for barnets psykosociale udvikling (se mere herom i afsnit 6.6). I familier, hvor vold mellem forældrene er en del af hverdagen, er der desuden en øget risiko for, at volden rettes direkte mod børnene selv.

Også i 2007 er der sondret mellem volden over for moren/søskende og volden over for barnet, og der er spurgt detaljeret til den vold, som børnene selv udsættes for. Ligeledes er der spurgt til, hvad barnets overvejende reaktioner er, når volden mod moren finder sted, hvor længe vold i familien har været en del af barnets hverdag, hvorvidt barnet har fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien, samt hvorvidt der er fulgt op på barnets fortælling om volden.

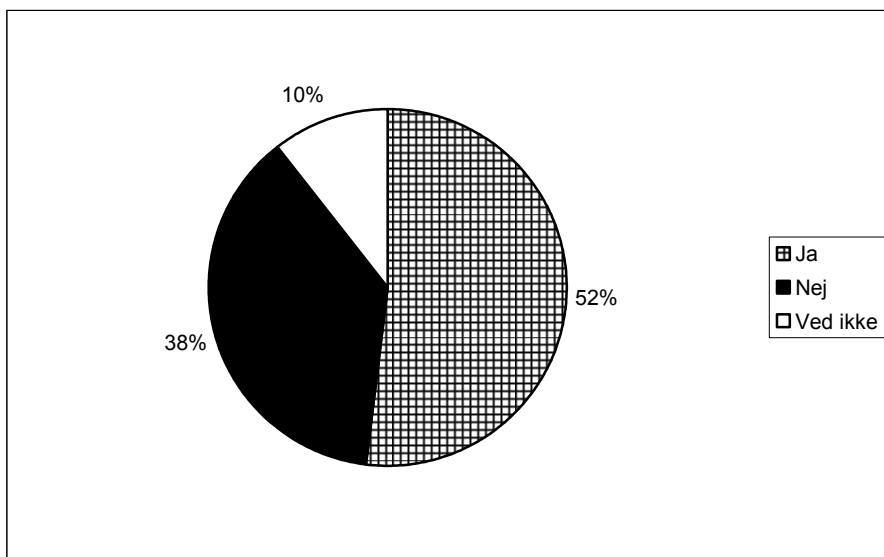
6.1 Vold mod barnet

I løbet af de seneste år er der ifølge hjerneforskere i stigende grad kommet videnskabelige beviser for, hvordan traumer i barndommen – så som at blive udsat for gentagne tilfælde af vold af en omsorgsperson – kan påvirke hjernens udvikling, og i nogle tilfælde kan en CT-scanning af barnets hjerne afsløre, hvorvidt barnet har været udsat for trauma, idet

hjernen på et sådan traumatiseret barn ofte vil være mindre end på et normalt udviklet barn.²⁰ Forskningen peger på, at jo tidligere i livet, en person udsættes for traumer, des større indflydelse vil det have på personens hjernefunktion og personlighed. Børn genspejler den verden, som de vokser op i. Hvis den verden er karakteriseret ved vold, trusler, frygt og uforudsigelighed, vil hjernen tilpasse sig den stressede situation og være i en form for konstant alarmberedskab. Dette betyder, at børn, der gentagne gange er udsat for vold af en omsorgsperson, er mere tilbøjelige til bl.a. at udvikle hyperaktiv adfærd, angst, uro, koncentrationsbesvær, søvnløshed og for højt blodtryk.²¹

52 procent af børnene har selv været udsat for vold fra et eller flere familiemedlemmer. 38 procent af børnene har ikke selv været udsat for vold, og for 10 procent kendes svaret ikke. Svarene fremgår af nedenstående figur.

Figur 9. Har barnet været udsat for vold fra familiemedlemmer. I procent.

N = 1015

Over halvdelen af de børn, der kommer på krisecentrene som følge af vold i familien, er således selv udsat for vold rettet direkte mod deres egen person. Det drejer sig om forskellige typer af vold.

6.2 Voldens karakter

Volden kan have forskellige former, og der skelnes i 2007 statistikken mellem fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og materiel vold. I manualen til statistikken er de forskellige former for vold defineret på følgende måde. Ved *fysisk vold* forstås enhver form for fysisk magt såsom slag, spark, skub, kvælertag m.v. *Psykisk vold* er eksempelvis

²⁰ Perry, B. D. & R. Polland 1997.

²¹ Perry, B.D. 2000. Se ligeledes fx Browne, C. & C. Winkelman 2007, Linning, M. & C. A. Kearney 2004 samt Duckworth, et al. 2000.

handlinger som skræmmer, ydmyger, eller tilsidesætter barnet, fx at blive låst inde, at blive truet med at blive slået, ignoreret eller at være vidne til vold mod andre med det formål at true, skræmme eller tvinge barnet. *Seksuel vold/overgreb* er handlinger af krænkende karakter rettet imod barnets seksualitet. Ved *materiel vold* forstås ødelæggelse af barnets ting, eller at barnet nægtes adgang til sine ting. Denne kategori var første gang med i 2006. Det samme barn kan optræde gentagne gange i tabellen, da kategorierne ikke er gensidigt udelukkende. Således kan ét barn have oplevet en række af disse forskellige former for vold. Vold mod barnet fordeler sig på følgende måde inden for de fire kategorier:

Tabel 25. Karakteren af vold mod barnet.

	Antal	Procent af alle børn*	Procent af børn udsat for vold**
Fysisk vold	311	28	59
Psykisk vold	497	44	94
Seksuel vold/overgreb	20	2	4
Materiel vold	86	8	16
Ved ikke	4	0	1

* N = 1120, ** N = 527 (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Fysisk vold rettet mod barnet opleves af godt en fjerdedel, 28 procent, af alle børn i undersøgelsen og af mere end halvdelen, 59 procent, af de børn, der udsættes for vold. Næsten alle børn, der selv er ofre for vold i familierne, er udsat for psykisk vold. Det drejer sig om 94 procent, svarende til 44 procent af alle børn i undersøgelsen. 4 procent af de børn, der er udsat for vold, er udsat for seksuelle overgreb. Det drejer sig om i alt 20 børn eller 2 procent af alle børn i undersøgelsen. 16 procent af de børn, der er udsat for vold, er udsat for materiel vold (se tabel 25).

62 procent af de børn, der er udsat for vold, oplever mere end én form for vold. 49 procent af børnene har været udsat for to former for vold, 12 procent af børnene har været udsat for tre former for vold, og 1 procent af børnene har været udsat for alle former for vold.

6.3 Voldsudøveren

Familiemedlemmer defineres i denne undersøgelse som omfattende den biologiske far, morens ægtefælle, samlever eller kæreste, moren samt morens eks-kæreste, eks-samlever eller eks-ægtefælle. Da der er erfaringer for, at også andre medlemmer af familien over vold mod børn, er kategorien 'andre familiemedlemmer' medtaget. Voldsudøveren fordelt på voldens karakter fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 26. Voldens karakter fordelt på voldsudøvere. I procent.

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold/overgreb	Materiel vold
Biologisk far	70	65	65	60
Morens ægtefælte /samlever/kæreste	9	14	10	26
Moren	15	14	0	6
Morens eks-kæreste, eks-samlever, eks-ægtefælle	1	2	15	6
Andre familiemedlemmer	5	3	5	2
Ved ikke	1	1	5	0
Total	101	98	100	100
N	348	575	20	95

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

I tabel 26 ses, at for alle kategorier af vold er det den biologiske far, der har ansvaret for hovedparten af den vold, der udøves. Den biologiske far tegner sig for ca. to tredjedele af den fysiske, den psykiske, den seksuelle og den materielle vold. Morens samlever eller kæreste er voldsudøveren i 9 til 14 procent af alle former for vold, mens moren er voldsudøveren i omtrent 15 procent af volden, dog ikke den seksuelle vold. 20 børn krænkes seksuelt. Af disse bliver 13 børn krænket af deres biologiske far, 2 børn bliver krænket af morens samlever eller kæreste, 3 børn bliver krænket af morens eks-kæreste, eks-samlever eller eks-ægtefælle, og 1 barn bliver krænket af et andet familiemedlem. Af spørgeskemaet kan ikke aflæses, hvem denne anden er. For 1 barn er der svaret 'ved ikke' til, hvem der er voldsudøver af seksuelle overgreb.

Når tabel 25 og 26 sammenholdes bliver det evident, at antallet af voldsudøvere er højere end antallet af børn udsat for vold for alle voldsformer undtagen seksuelle overgreb (se tabel 27).

Tabel 27. Antal børn udsat for vold og antal voldsudøvere.

	Antal børn udsat for vold	Antal voldsudøvere
Fysisk vold	311	348
Psykisk vold	497	575
Seksuel vold/overgreb	20	20
Materiel vold	86	95
Ved ikke	4	0
Total	918	1038

Dette betyder, at en gruppe af de børn, der er udsat for fysisk, psykisk eller materiel vold, kommer i kontakt med mere end en voldsudøver. For 14 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, 19 procent af de børn, der er udsat for psykisk vold, og 6 procent af de børn, der er udsat for materiel vold, er der mere end ét familiemedlem, der udøver volden.

6.4 Vold mod barnet i relation til køn, alder og nationalitet

Næsten lige mange drenge og piger, der kommer på krisecenter, har været udsat for vold fra familiemedlemmer. Procentandelen for kønnene er henholdsvis 51 procent for drengene og 52 procent for pigerne.

Der er en kun meget små forskelle på karakteren af den vold, piger og drenge er udsat for, og det er i forhold til seksuelle overgreb, at forskellene er største. Af de 20 børn i undersøgelsen, der er udsat for seksuelle overgreb, er 14 piger og 6 drenge.

De ældre børn er mere udsatte for vold end de mindre børn (se tabel 28). 67 procent af de 13 til 17-årige og 59 procent af de 7 til 12-årige har været udsat for vold rettet mod deres egen person, mens det for børn i alderen 0 til 6 år er 48 procent. Det betyder dog stadigvæk, at næsten halvdelen af de små børn udsættes for vold rettet mod deres person af medlemmer af den nærmeste familie. Når de større børn er mere udsatte, kan det skyldes, at de har levet længere i en voldelig familie. Undersøgelser viser, at de kvinder, der er udsat for vold, hyppigt er det i store dele af deres voksenliv.²² Det betyder for nogle af børnene, at vold er en vedvarende og akkumulerende belastning i hele deres opvækst.

Tabel 28. Har barnet været udsat for vold af familiemedlemmer fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige	18 år og derover	Total
Ja	48	59	67	100	54
Nej	42	30	19	0	35
Ved ikke	10	11	14	0	11
Total	100	100	100	100	100
N	509	325	102	1	936

Som det fremgår af tabel 29, er der en kun meget små forskelle på karakteren af den vold børn i forskellige aldersgrupper er udsat for. For alle voldsformer er risikoen for at være offer for vold dog størst for børn i aldersgruppen 13 til 17 år.

²² Se fx Lybecker Jensen, V. & Sissel Nielsen 2005.

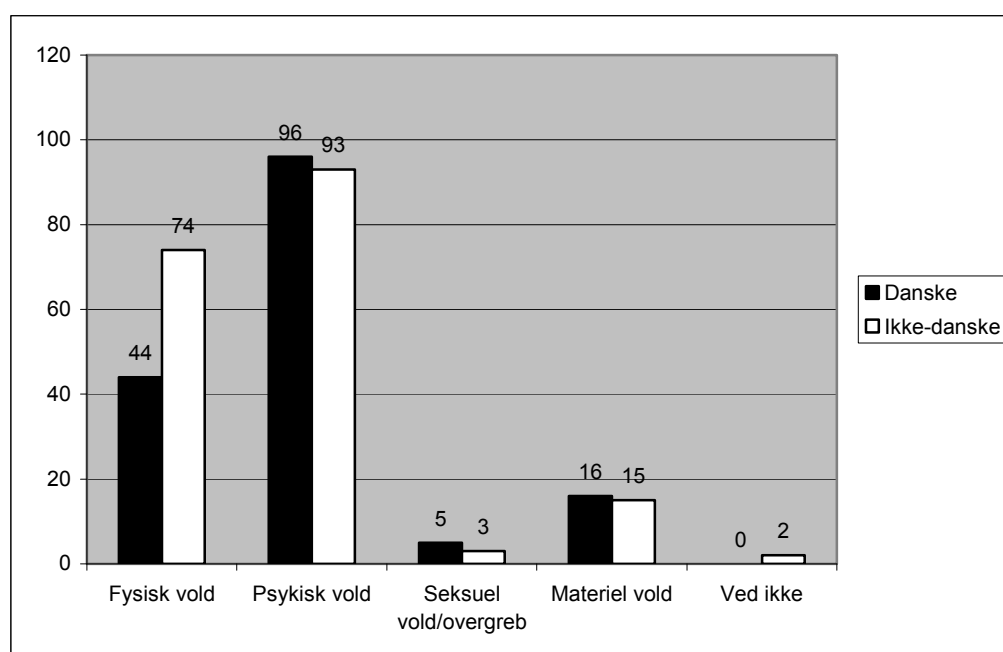
Tabel 29. Voldens karakter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Fysisk vold	59	54	76
Psykisk vold	93	95	98
Seksuel vold/overgreb	4	4	5
Materiel vold	15	17	20
Ved ikke	2	0	0
N	229	196	83

(Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Det kan være relevant at se på, om der er forskel på børns udsathed for vold i danske og ikke-danske familier. Hvis de forskellige former for vold ansues under ét, er der ikke nogen væsentlig forskel. 53 procent af de danske og 51 procent af de ikke-danske børn er udsat for vold. Derimod fordeler karakteren af volden mod danske og ikke-danske børn sig forskelligt – primært i forhold til fysisk vold. De ikke-danske børn er mere udsat for fysisk vold end danske børn (se figur 10). 44 procent af de danske børn, der er udsat for vold, er udsat for fysisk vold mod 74 procent af de ikke-danske. Danske børn er derimod i lidt højere grad udsat for psykisk, seksuel og materiel vold.

Figur 10. Oplevede former for vold mod barnet fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 270, Ikke-dansk N = 224

6.5 Voldens alvor og hyppighed

Begrebet vold har ikke et entydigt indhold, men er i høj grad en historisk, geografisk og kulturelt skiftende konstruktion. Med ophævelse af revselsesretten i 1997 blev det strafbart at udsætte børn for legemlig afstraffelse. Den fysiske afstraffelse, som før var et legalt middel i opdragelsen – omend det langt fra var accepteret i alle kredse – blev en strafbar handling. Holdninger til fysisk afstraffelse af børn har ændret sig meget, og der er nu en generel konsensus i det danske samfund om at fordømme udøvelse af fysisk afstraffelse af børn. Der er dog stadig grupper i samfundet, hvor det, som nu i nogle sammenhænge kaldes opdragelsesmæssig vold, det vil sige fx lussinger, rusk og en endefuld, praktiseres i børneopdragelsen – enten fordi det i den pågældende familie eller subkultur betragtes som legitimt eller som et udtryk for forældres afmagt i forhold til deres børns adfærd.

Der eksisterer også vold mod børn, som har en anden karakter end den opdragelsesmæssige, hvor volden mod barnet udløses tilfældigt pga. den aktuelle sindsstemning hos voldsudøveren, eller volden mod barnet bliver en følge af den vold, der er mellem de voksne. Voldsomheden, længden, hyppigheden, og graden af forudsigelighed er faktorer, der har betydning for, hvor alvorlige konsekvenserne er for barnet på kortere og længere sigt.²³

Den fysiske volds former

Der er i spørgeskemaet spurgt til karakteren af den fysiske og psykiske vold, som børnene har været udsat for og den hyppighed, hvormed den fysiske vold finder sted.

I tabellen nedenfor er den fysiske vold beskrevet i forskellige grader af voldsomhed. Desuden er fastholdelse og fastspænding medtaget, da det også er former for fysisk vold. Ligeledes er det forhold, at nogle børn bliver nægtet opfyldelse af basale behov som mad, og retten til at gå i seng, samt at blive låst ude af hjemmet og at blive udsat for kulde eller varme uden beskyttelse, medtaget. Hvordan de børn, der bliver udsat for fysisk vold, fordeler sig på disse kategorier fremgår af tabel 30. Det samme barn kan optræde gentagne gange i tabellen, da kategorierne ikke er gensidigt udelukkende. Således kan ét barn have oplevet en række af disse forskellige former for fysisk vold.

²³ Dyregrov, A. 1998.

Tabel 30. Former for fysisk vold barnet har været udsat for.

	Antal	Procent
Lussinger, rusk, endefuld, etc.	202	65
Barnet har siddet på mors arm, mens mor er blevet slået	43	14
Slag, slag med genstande, spark, skubbet, eller kastet rundt	107	34
Barnet er fysisk blevet truet med et våben, fx en kniv	23	7
Mishandling i form af gentagne spark, voldsomme slag, bid, brænding	24	8
Fastholdelse, fastspænding o.l.	26	8
Nægtet vand, mad, hvile/seng, adgang til hjemmet/sin seng, nægtet beskyttelse mod varme/kulde	38	12
Andet	52	17
Ved ikke	18	6

N = 311 (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Opdragelsesmæssig vold som lussinger, rusk, endefuld, etc. er den mest udbredte form for fysisk vold, og 65 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, har været udsat for denne voldsform – ofte i kombination med andre former for vold. 14 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, er blevet udsat for vold, fordi mor blev udsat for vold, mens hun holdt barnet på armen. 34 procent af børnene er blevet slået, sparket, skubbet eller kastet rundt, 7 procent af børnene er fysisk blevet truet med et våben. For 8 procent af børnene er der tale om decideret mishandling i form af gentagne spark, voldsomme slag, bid eller brænding. 8 procent af børnene har oplevet at blive fastholdt eller fastspændt, mens 12 procent af børnene er blevet nægtet opfyldelse af helt basale behov. 17 procent af børnene har oplevet andre former for fysisk vold – bl.a. forsøg på kvælning og at blive revet i ørene.

44 procent af de børn, der har været udsat for fysisk vold, oplever mere end én form for fysisk vold. 22 procent af børnene har været udsat for to former for fysisk vold, 14 procent af børnene har været udsat for tre former for fysisk vold, 4 procent af børnene har været udsat for fire former for fysisk vold, og 4 procent af børnene har været udsat for fem former for fysisk vold. 1 barn har været udsat for seks former for fysisk vold.

Det er i spørgeskemaet muligt at give eksempler på den fysiske vold, børnene konkret har oplevet. Citater fra skemaerne er angivet nedenfor.

Nogle børn er udsat for det, der kan karakteriseres som opdragelsesmæssig vold, som fx at blive rusket:

- *Da han var spæd, ruskede far ham voldsomt og slog ham på ørene, når han græd.*
- *Et par gange er barnet blevet hevet i håret og rusket af faren, når hun ikke ville sove.*
- *Hun udtrykker det selv som 'rusker i kinden'.*

En del af den fysiske vold, børnene er blevet udsat for, har været udført med redskaber af forskellig art. Denne type vold er voldsommere og mere målrettet end den opdragelsesmæssige vold:

- *Barnet er blevet brændt med varm stearin fra et tændt lys.*

- *Barnet er blevet slået med fluesmækker.*
- *Slået med hjemmesko eller grydeske. Slået fx under fødderne.*
- *Slået i tindingen med knytnæve. Taget kvælertag, fået tandbørste trykket ned i halsen.*

Andre gange har voldsudøveren fikseret børnene med redskaber:

- *Faren hev drengen i armen, bandt ham med en ledning, og fastgjorde ham til en stol.*
- *Bundet pigen til stol med strømper og gaffatape gentagne gange.*

Meget af den vold, børnene bliver udsat for, sker i nærheden af moren. Enten mens moren bærer barnet, eller når barnet forsøger at lægge sig i mellem voldsudøveren og moren under skænderier og slåskampe:

- *Når mor er blevet slået, er barnet gået imellem og er blevet kastet væk.*
- *Når faren udøver fysisk vold mod moren, sker det ofte, at sønnen blander sig for at beskytte sin mor. I disse tilfælde bliver sønnen også slået af faren.*

I nogle tilfælde finder volden mod barnet sted, mens voldsudøveren er påvirket – fx sker det, at voldsudøveren taber barnet under påvirkning af alkohol eller stoffer:

- *Fuld far der tager barnet fra mor og taber ham på gulvet.*
- *Manden har flere gange tabt barnet, fordi han var stærkt påvirket af hash.*

Der er ikke markant forskel på karakteren og voldsomheden af den fysiske vold, drenge og piger udsættes for. Ej heller kan der siges noget entydigt om forskellen i karakteren og voldsomheden af den fysiske vold i forhold til alder. Dog tegner der sig et billede af, at de ældste børn har størst risiko for at opleve de mest grove former for vold – som fx decideret mishandling. Af tabel 31 ses fx, at 14 procent af de børn i alderen 13 til 17 år, der er udsat for fysisk vold, er udsat for mishandling. Tallet er 8 procent for de 7 til 12-årige og 6 procent for de 0 til 6-årige. Ligeledes ses, at 62 procent af de børn i alderen 13 til 17 år, der er udsat for fysisk vold, er udsat for slag, slag med genstande, spark, at blive skubbet eller kastet rundt. Tallet for de 7 til 12-årige er 34 procent, mens tallet for de 0 til 6-årige er 25 procent.

Tabel 31. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Lussinger, rusk, endefuld, etc.	69	64	66
Barnet har siddet på mors arm, mens mor er blevet slået	23	3	7
Slag, slag med genstande, spark, skubbet, eller kastet rundt	25	34	62
Barnet er fysisk blevet truet med et våben, fx en kniv	7	5	14
Mishandling i form af gentagne spark, voldsomme slag, bid, brænding	6	8	14
Fastholdelse, fastspænding o.l.	9	8	9
Nægtet vand, mad, hvile/seng, adgang til hjemmet/sin seng, nægtet beskyttelse mod varme/kulde	12	7	24
Andet	16	14	21
Ved ikke	9	17	7
N	138	105	58

(Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Flere ikke-danske end danske børn udsættes for fysisk vold. Dette kan hænge sammen med, at mange forældre til disse børn kommer fra områder, hvor revselsesretten stadig gælder, og hvor det ikke på samme måde som i Danmark er uacceptabelt at slå sine børn. Som det fremgik af figur 10 er 74 procent af de ikke-danske børn, der er udsat for vold, udsat for fysisk vold modsat 44 procent af de danske børn. Fordelingen på den fysiske volds forskellige former er dog ikke markant forskellig for danske og ikke-danske børn (se tabel 32). Der er dog lidt flere tilfælde af både den opdragelsesmæssige vold samt den grovere vold mod ikke-danske børn.

Tabel 32. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

	Dansk	Ikke-dansk
Lussinger, rusk, endefuld, etc.	61	69
Barnet har siddet på mors arm, mens mor er blevet slået	13	16
Slag, slag med genstande, spark, skubbet, eller kastet rundt	33	37
Barnet er fysisk blevet truet med et våben, fx en kniv	6	8
Mishandling i form af gentagne spark, voldsomme slag, bid, brænding	5	16
Fastholdelse, fastspænding o.l.	11	7
Nægtet vand, mad, hvile/seng, adgang til hjemmet/sin seng, nægtet beskyttelse mod varme/kulde	11	13
Andet	14	17
Ved ikke	11	11
N	109	183

(Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Den fysiske volds hyppighed

Det kan være stærkt belastende for et barn én gang at være udsat for vold, idet barnet efterfølgende kan leve med en latent frygt for, at det vil ske igen og evt. lade sig styre af denne frygt. Der er dog alligevel forskel på, om vold mod barnet er et engangsfænomen, eller om volden er en tilbagevendende og mere dominerende del af barnets hverdag. En enkelthændelse kræver ikke lige så høj grad af forandring i det psykiske apparat som repetitionshændelser, og børn, der hyppigt bliver udsat for vold, er mere tilbøjelige til at udvikle symptomer som bl.a. hyperaktiv adfærd, angst, uro, koncentrationsbesvær og søvnløshed.^{24 25}

Hyppigheden af voldsudøvelsen fremgår af tabel 33.

²⁴ Christensen, E 2006, Terr, L.C. 1991.

²⁵ Perry, B.D. 2000.

Tabel 33. Hyppigheden af den fysiske vold.

	Antal	Procent
Det er sket en enkelt gang	19	7
Det er sket nogle få gange inden for det sidste år	63	22
Det sker af og til	50	17
Det sker jævnligt	49	17
Det sker meget hyppigt	61	21
Ved ikke	50	17
Total	292	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

For 7 procent af de børn, der er udsat for fysisk vold, er volden et engangsfænomen, 22 procent har oplevet vold nogle få gange inden for det sidste år, 17 procent oplever af og til vold, 17 procent oplever jævnligt vold, og 21 procent af børnene oplever meget hyppigt vold. Der er således tale om, at en forholdsvis stor del af de børn, der udsættes for fysisk vold, lever med risiko for vold som en del af deres hverdag.

Særligt udsatte er selvfølgelig de børn, der både oplever hyppig vold og grov vold. Tabel 34 viser, hvordan de fysiske voldsformer fordeler sig på hyppighed. Bemærk at angivelserne er numeriske.

Tabel 34. Karakteren af den fysiske vold fordelt på hyppigheden af samme. Antal.²⁶

	Det er sket en enkelt gang	Det er sket nogle få gange inden for det sidste år	Det sker af og til	Det sker jævnligt	Det sker meget hyppigt	Ved ikke	N
Lussinger, rusk, endefuld, etc.	8	42	48	35	52	15	200
Barnet har siddet på mors arm, men mor er blevet slået	2	11	3	7	15	2	40
Slag, slag med genstande, spark mm	6	13	15	22	43	8	107
Barnet er fysisk blevet truet med et våben, fx en kniv	0	3	6	4	9	1	23
Mishandling i form af gentagne spark, voldsomme slag, bid mm	0	1	4	4	15	0	24
Fastholdelse, fastspænding o.l.	1	1	4	6	13	1	26
Nægtet vand/mad mm.	0	1	6	13	16	2	38
Andet	3	10	10	7	12	10	52
Ved ikke	0	0	0	0	0	17	17
N	19	63	50	49	61	50	527

Af tabellen fremgår det fx, at der er 19 børn, der jævnligt eller meget hyppigt oplever decideret mishandling. 65 børn oplever jævnligt eller meget hyppigt grove former for vold som slag, slag med genstande, skub, etc. 29 børn er jævnligt eller meget hyppigt udsat for at blive nægtet opfyldelse af basale behov, 19 børn er jævnligt eller meget hyppigt blevet fasthold eller fastspændt, og 13 børn er jævnligt eller meget hyppigt blevet truet med et våben.

Psykisk vold

Også den psykiske vold har mange former. Der kan være tale om trusler mod barnet selv, eller mod moren eller barnets søskende med det formål at true, skræmme eller tvinge barnet. Barnet kan være udsat for nedværdigende tale, verbale overfald, blive ignoreret eller systematisk forfordelt i forhold til fx søskende. Det samme barn kan optræde gentagne gange i tabellen, da kategorierne ikke er gensidigt udelukkende. Således kan ét barn have oplevet en række af disse forskellige former for psykisk vold. Den psykiske vold mod børnene fordeler sig således:

²⁶ Da antallet af besvarelser i de forskellige svarkategorier er små, er tallene opgjort i antal fremfor procent.

Tabel 35. Former for psykisk vold barnet har været udsat for.

	Antal	Procent
Nedværdigende eller ydmygende tiltale eller omtale	275	55
Trusler mod barnet selv	171	34
Trusler mod moren eller søskende	246	49
Indespærring	68	14
Ignoreres	146	29
Forfordeles	77	15
Andet	100	20
Ved ikke	26	5

N = 497. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Det ses af tabel 35, at en tredjedel af de børn, der er udsat for psykisk vold, er udsat for trusler rettet mod dem selv, og at halvdelen er udsat for trusler rettet mod deres mor eller søskende. Over halvdelen af børnene oplever, at der bliver talt til dem på en nedværdigende og ydmygende måde. 14 procent er blevet spærret inde, 29 procent er blevet ignoreret, og 15 procent er blevet forfordelt i forhold til andre. En femtedel af børnene oplever psykisk vold, som falder udenfor de nævnte kategorier. Det kan fx være at blive spyttet i ansigtet samt at blive truet med at blive forladt.

69 procent af de børn, der har været udsat for psykisk vold, oplever mere end én form for psykisk vold. 29 procent af børnene har været udsat for to former for psykisk vold, 18 procent af børnene har været udsat for tre former for psykisk vold, 13 procent af børnene har været udsat for fire former for psykisk vold, 7 procent af børnene har været udsat for fem former for psykisk vold, og 2 procent har været udsat for alle seks former for psykisk vold.

Tabel 36. Former for psykisk vold barnet har været udsat for fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Nedværdigende eller ydmygende tiltale eller omtale	46	58	80
Trusler mod barnet selv	33	28	57
Trusler mod moren eller søskende	52	43	63
Indespærring	16	8	23
Ignoreres	31	26	35
Forfordeles	13	17	19
Andet	21	22	10
Ved ikke	3	9	4
N	213	187	81

(Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Det ses af tabel 36, at de ældre børn i lidt højere grad end de yngre børn oplever alle de specifikke former for psykisk vold. Det vil sige, at de 13 til 17-årige er i lidt større risiko for at opleve trusler mod sig selv, trusler mod moren eller søskende, at blive indespærret, ignoreret eller forfordelt end de yngre børn, selvom de yngre børn ligeledes ofte oplever forskellige former for vold.

Der er ikke markant forskel på formen af den psykiske vold i forhold til køn, ligesom der heller ikke er markant forskel på den psykiske vold i forhold til, om barnet vokser op i en dansk familie eller en ikke-dansk familie.

Eksempler på psykisk vold er angivet i spørgeskemaerne. En stor del af den psykiske vold, børnene bliver udsat for, er i form af trusler om vold, mishandling og i værste fald mord:

- *Barnet er blevet råbt af og ydmyget foran andre børn. Trusler om at barnet og mor bliver slået, hvis de gør en bestemt ting.*
- *Far truer med at slå mor ihjel.*
- *Når barnet tisser i bukserne, truer faren med at klippe hans tissemand af.*
- *Ofte truet med at blive slået ihjel, skåret i småstykker, blive holdt vågen.*
- *Trusler om at komme på børnehjem, og ingen af forældrene vil have barnet.*
- *Trusler om at blive sendt til forældrenes hjemland for at få en ordentlig opdragelse.*

En anden stor psykisk belastning, børnene udsættes for, er, at de overværer vold mod deres mor – og mange gange er ganske tæt på begivenhederne:

- *Har set far slå mor så voldsomt, at hun blev bevidstløs.*
- *Har ofte set sin mor blive udsat for forskellige former for vold.*
- *Set far tage kvælertag på mor og banke hendes hoved ned i bordet.*
- *Mor blev fx slået, mens hun ammede drengene.*

Andre former for psykisk belastning kommer til udtryk i svært omsorgssvigt og ydmygende adfærd fra voldsudøvernes side. Dette kan både være i form af negligering af barnet og mere direkte nedgørende adfærd:

- *Når barnet eksempelvis under sygdom er meget grædende, overhøres/ignoreres gråden, og barnet efterlades grædende i sin seng.*
- *Barnet tildeles ringe opmærksomhed i forhold til sine tre søskende.*
- *Barnet har ikke måttet reagere med gråd eller andet, da hun ser mor blive udsat for psykisk og fysisk vold.*
- *Faren fortæller barnet, hvor dum hun er i forhold til sin søster ang. karakterer i skolen.*
- *Konstant nedgørelse.*
- *Omtalt – dum – mærkelig – og vær som din søster.*

Materiel vold

Denne type vold kommer til udtryk, når voldsudøveren enten ødelægger barnets ting for at få barnets opmærksomhed eller for at give barnet en lærestreg. Ligeledes kommer den materielle vold til udtryk, når voldsudøveren er vred eller beruset og ødelægger hjemmets interiør mere generelt:

- *Far har ødelagt en del af hendes legetøj, når hun ikke ville rydde det op.*
- *Hvis han blev sur, kunne han smide med ting, uanset om det var mors eller børnenes.*
- *Smider med familiens ting når han er fuld.*
- *Ødelægger barnets spil og legetøj.*

Seksuelle overgreb

I alt 20 ud af 1120 børn er krænket seksuelt. De seksuelle overgreb er enten direkte rettet mod barnet eller også er de rettet mod moren, mens barnet er til stede og bliver tvunget til at se på. Eksempler fra spørgeskemaet viser, at krænkelserne er af forskellig art – fra kys til mere voldtægtspræget handlinger:

- *Grænseoverskridende adfærd. Tager barnet på lår og bryst. Ikke stopper når barnet har sagt fra.*
- *Har stukket en finger op i hendes skede og anus.*
- *På spørgsmålet om aktivitet med far, siger pigen: 'Vi kysser'.*
- *Tvunget til at se mor blive voldtaget. Billeder af nøgne kvinder har hængt over alt i boligen. Pornofilm som han ikke har kunnet undgå at se og høre.*

6.6 Vold i familien

I en meta-analyse har fire amerikanske forskere sammenkørt resultaterne af i alt 118 forskellige undersøgelser. Alle disse undersøgelser beskæftiger sig med de følgevirkninger, det kan have for børn at vokse op i en familie med vold. Analysen viser, at der er en tydelig sammenhæng mellem at vokse op i en familie med vold og udvikle forskellige psykosociale problemer. Undersøgelsen viser ligeledes, at det at være vidne til fysisk vold mellem forældrene kan være ligeså belastende for barnet – målt ved de følgevirkninger det har for barnet – som selv at være udsat for fysisk vold.^{27 28}

Ifølge LOKK voksenstatistik 2007 angiver 99 procent af de kvinder, der i 2007 boede på krisecenter, vold som årsagen til det aktuelle ophold. En stor del af børnene af disse kvinder har overværet eller overhørt den vold, moren har været udsat for. Ligesom det er stærkt belastende for børn selv at være ofre for vold, er det som nævnt også stærkt belastende at overvære, at ens mor bliver udsat for fysisk eller psykisk vold eller trusler om vold. Børn, som er vidne til vold, viser, ligesom børn der selv er udsat for vold, ofte tegn på forstyrrelser i form af utryghed, angst, lavt selvværd, aggressioner, og depressioner, hvad der også giver sig udslag i somatiske lidelser som søvnbesvær, mavepine, koncentrationsvanskeligheder, etc.²⁹

80 procent af børnene på krisecentrene i 2007 har overhørt eller overværet vold mod moren (se tabel 37). Sidste år havde 84 procent af børnene overhørt eller overværet vold mod moren, og det kan således se ud til, at der er sket et lille fald i andelen af børn, der overhører eller overværer vold mod deres mor. Imidlertid er der flere i år end tidligere, der har svaret 'ved ikke' til, om barnet har overhørt eller overværet vold mod moren, og således er det usikkert, hvorvidt der egentlig er tale om et reelt (om end meget lille) fald i andelen af børn, der har overhørt eller overværet vold mod deres mor.

²⁷ Kitzmann, K. M. et al. 2003. Se ligeledes fx Quas, J. A. et al. 2000.

²⁸ Nærværende undersøgelse viser dog, at det er de børn, som selv er udsat for vold, der er vurderet til at være mest belastede – jf. figur 13.

²⁹ Dyregrov, A 1998.

Tabel 37. Har barnet overhørt/overværet vold mod moren. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Overhørt/overværet vold mod moren	80	9	11	100	1005

Børn overværer også vold mod deres søskende, men ikke i samme omfang, bl.a. fordi volden mod børnene i de voldsramte familier er mindre omfattende end volden mod moren. Alligevel er denne form for vold meget belastende for børn, fordi de ofte vil identificere sig med deres søskende. 33 procent af børnene på krisecenter i 2007 har overhørt eller overværet vold mod søskende (se tabel 38).

Tabel 38. Har barnet overhørt/overværet vold mod søskende. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Overhørt/overværet vold mod søskende	33	49	17	99	982

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Børn overværer oftest psykisk og fysisk vold mod deres mor og søskende. Af de børn, der har overværet vold mod moren, har 71 procent overværet fysisk vold, 95 procent har overværet psykisk vold, 4 procent har overværet seksuelle overgreb, og 19 procent har overværet materiel vold. Af de børn, der har overværet vold mod søskende, har 62 procent overværet fysisk vold, 93 procent har overværet psykisk vold, og 13 procent har overværet materiel vold (se tabel 39).

Tabel 39. Former for vold mod mor og søskende som barnet har været vidne til. I procent.

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold/overgreb	Materiel vold	Ved ikke	N
Vold mod mor	71	95	4	19	1	801
Vold mod søskende	62	93	0	13	1	326

(Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

I 2007 blev der som noget nyt spurgt til, hvordan barnet overvejende reagerer, når volden mod moren finder sted. 801 børn har overværet eller overhørt vold mod moren. Af tabel 40 fremgår barnets overvejende reaktioner.

Tabel 40. Barnets overvejende reaktioner når vold mod moren finder sted.

	Antal	Procent
Barnet gemmer sig	226	28
Barnet går imellem for at forhindre volden	146	18
Barnet henter hjælp	38	5
Andet	213	27
Ved ikke	269	34

N = 801. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Den mest hyppige reaktion hos børn, der overværer eller overhører vold mod moren, er at gemme sig. 28 procent af børnene, der overværer eller overhører vold mod moren, gemmer sig, 18 procent går imellem for at forhindre volden, 5 procent henter hjælp, og 27 procent har svaret andet. Andet dækker bl.a. over 'at græde', 'forholde sig passivt', 'beskytte søskende', 'søge trøst hos søskende' samt 'at stikke af hjemmefra'.

Tabel 41. Barnets overvejende reaktioner når vold mod moren finder sted fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Barnet gemmer sig	31	28	29
Barnet går imellem	12	22	42
Barnet henter hjælp	2	6	15
Andet	28	25	16
Ved ikke	36	32	27
N	389	265	98

(Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Det fremgår af tabel 41, at de ældre børn hyppigere går imellem for at forhindre volden, og at de hyppigere henter hjælp end de yngre børn. Der er ikke stor forskel i aldersgrupperne på andelen af børn, der gemmer sig, når volden mod moren finder sted.

Der er ikke markant forskel på barnets overvejende reaktion og køn, ligesom der heller ikke er systematisk forskel på barnets overvejende reaktion i forhold til, hvorvidt barnet er vokset op i en dansk eller ikke-dansk familie.

Det er i spørgeskemaet muligt at give eksempler på barnets overvejende reaktioner, når volden mod moren finder sted. Citater fra skemaerne er angivet nedenfor.

Når barnet har overværet vold og andre overgreb mod moren, er en af de mest hyppige reaktioner, at barnet forsøger at stoppe overgrebet. Enten ved at få moren væk fra voldsudøveren og holde dem adskilt eller ved at gå imellem de to:

- *Barnet siger stop, tager om morens ben og græder. Vil have mor væk.*
- *Barnet tager mors hånd, går ind i et værelse, og barnet låser døren.*

- *Flygtede ud af huset sammen med mor. Gemte sig nogle gange med mor i huset.*
- *Forsøger at distrahere faren.*
- *Han har flere gange råbt til far: 'Du skal ikke slå min mor'. Bliver meget ked af det når det ikke hjælper.*
- *Han slår på sin far, eller stiller sig imellem forældrene.*
- *Rent fysisk har hun stillet sig op foran far for at beskytte sin mor. Råbte meget højt – forsøgte at true far med, at hun ville slå ham, hvis han ikke stoppede.*
- *Hun prøvede at tale med far om, at han skulle lade være, men han blev meget vred på hende, derfor gik hun ind på sit værelse.*
- *Laver larm så far slår barn i stedet for mor.*
- *Sidst ville hun forsvare mor med en saks.*

Nogle børn/unge har udvist selvdestruktiv adfærd, efter at de har overværet overgreb mod deres mor:

- *Har i 10. klasse snittet sig på armene pga. indre smerte.*
- *En gang slog han sit hoved mod væggen.*

En gruppe børn forsøger enten fysisk eller psykisk at komme væk fra den ubehagelige situation. De forlader enten rummet, prøver at sove sig væk fra problemet, eller også lukker de psykisk af, mens overgrebene finder sted:

- *Putter sig i sengen, benter bamser, lægger sig til at sove.*
- *Han gør sig så stille (usynlig) som muligt.*
- *Går på værelset og lader som om han sover.*
- *Blev i lokalet, men lukkede psykisk af.*

I 2007 blev der som noget nyt spurgt til, hvor længe vold i familien har været en del af barnets hverdag. Af tabel 42 ses, hvor længe vold i familien har været en del af barnets hverdag. Fx har 7 procent af børnene levet med vold i familien i under 6 måneder, mens 8 procent af børnene har levet med vold i familien i over 10 år. Den akkumulerede procent viser bl.a., at 41 procent af børnene har levet med vold i familien i højst to år. Omvendt betyder det, at 59 procent af børnene har levet med vold i familien i mere end to år

Tabel 42. Hvor længe har vold i familien været en del af barnets hverdag.

	Antal	Procent	Akkumuleret procent
Under 6 mdr.	72	7	8
Mellem 6 mdr. og 1 år	94	10	20
1-2 år	165	17	41
3-4 år	181	19	63
5-6 år	129	13	79
7-8 år	64	7	87
9-10 år	33	3	91
Over 10 år	75	8	100
Ved ikke	156	16	
Total	969	100	

De ældre børn er naturligvis også dem, der har levet med vold i familien i længst tid. De tal, der er markeret med fed i tabel 43, indikerer, hvor stor en procentdel af børnene, der potentielt har levet med vold i familien i hele deres liv. ('Ved ikke' er ikke medtaget, selvom en del af de børn, der optræder i den kategori, i realiteten også kan have levet med vold i familien hele livet.) For de 0 til 6-årige drejer det sig om 84 procent, for de 7 til 12-årige om 33 procent, og for børn i alderen 13 til 17 år er der 36 procent, der potentielt har levet med vold i familien hele livet. Dette er høje tal, men de afspejler nødvendigvis heller ikke virkeligheden, idet det er uvist, hvorvidt disse børn faktisk har levet hele deres liv med vold i familien.

Tabel 43. Hvor længe har vold i familien været en del af barnets hverdag fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige	Total
Under 6 mdr.	5	5	8	7
Mellem 6 mdr. og 1 år	9	7	4	10
1-2 år	27	8	8	17
3-4 år	27	14	8	19
5-6 år	16	14	8	13
7-8 år	0	16	3	7
9-10 år	0	8	3	3
Over 10 år	0	9	36	8
Ved ikke	16	19	21	16
Total	100	100	99	100
N	459	318	119	896

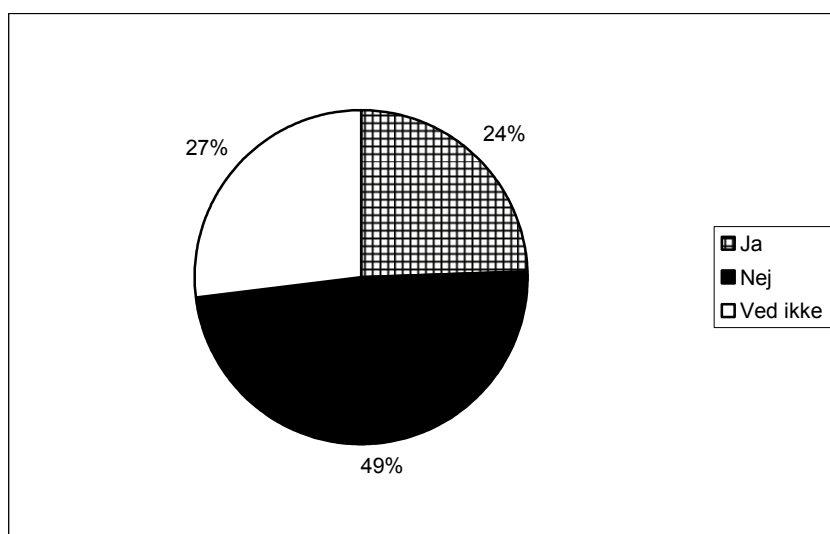
(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Der er ikke markant forskel på længden af vold i familien og køn, ligesom der heller ikke er systematisk forskel på længden af vold i familien i forhold til, hvorvidt barnet er vokset op i en dansk eller ikke-dansk familie.

Forskning viser, at kommuner hyppigst bliver opmærksomme på vold mod børn via underretning fra barnets dagsinstitution, skole, sundhedsplejerske, hospital, naboer eller lignende. Det er sjældnere, at sagsbehandlerne selv starter en undersøgelse baseret på mistanke om vold mod børnene i en allerede igangværende børnesag. Dette skyldes primært, at sagsbehandlerne ikke ser børnene i deres dagligdag.³⁰ Kommunerne er således afhængige af underretninger udefra. I 2007 er der blevet spurgt til, hvorvidt barnet har fortalt nogen uden for husstanden om volden. Svarene fremgår af figur 11.

³⁰ Christensen, E. & D.A. Pedersen 2004.

Figur 11. Har barnet fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien. I procent.

N = 960

24 procent, svarende til 235 børn, har fortalt nogen uden for husstanden om volden. Piger har i lidt højere grad end drenge fortalt om volden – tallene er henholdsvis 29 procent for pigerne og 20 procent for drengene. Alder har stor betydning for, hvorvidt barnet har fortalt nogen uden for husstanden om volden. Som det fremgår af tabel 44 har 16 procent af de 0 til 6-årige, 29 procent af de 7 til 12-årige og 55 procent af de 13 til 17-årige fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien. Således er der en tendens til, at jo ældre barnet er, desto større sandsynlighed er der for, at barnet har fortalt nogen uden for husstanden om volden.

Tabel 44. Har barnet fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
0-6-årige	16	56	28	100	453
7-12-årige	29	40	30	99	320
13-17-årige	55	19	26	100	117
Total	26	45	29	100	890

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 45 fremgår, hvem de 235 børn, der har fortalt nogen uden for hjemmet om volden, har fortalt det til. 58 børn har fortalt andre familiemedlemmer uden for husstanden om volden i familien, 99 børn har fortalt pædagoger/lærere, 19 har fortalt naboer om volden, og 62 har fortalt kammerater om volden. 73 har fortalt andre om

volden. Andre dækker bl.a. over medarbejdere på nuværende krisecenter, medarbejdere på tidligere krisecentre, psykologer, politi samt bedsteforældre.³¹

Tabel 45. Hvem uden for husstanden har barnet fortalt om volden i familien.

	Antal	Procent
Andre familiemedlemmer	58	25
Pædagoger/lærere	99	42
Naboer	19	8
Kammerater	62	26
Andre	73	31
Ved ikke	2	1

N = 235. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Ud af de 235 børn, der har fortalt nogen om volden, er der 222, der har svaret på, hvorvidt der er fulgt op på barnets fortælling om volden. I 124 tilfælde er der fulgt op på barnets fortælling om volden, i 77 tilfælde er der ikke fulgt op på barnets fortælling om volden, og i 21 tilfælde vides det ikke, om der er fulgt op på barnets fortælling om volden (se tabel 46).

Tabel 46. Er der blevet fulgt op på barnets fortælling om volden i familien.

	Antal	Procent
Ja	124	56
Nej	77	35
Ved ikke	21	9
Total	222	100

Af tabel 47 ses, hvem der har fulgt op på barnets fortælling om volden i hjemmet. Fx har 71 procent af pædagoger og lærere fulgt op på barnets fortælling om vold i hjemmet, 18 procent af pædagoger og lærere har ikke fulgt op på barnets fortælling om vold i hjemmet (på trods af den skærpede underretningspligt), og i 11 procent af tilfældene vides det ikke, om pædagoger og lærere har fulgt op på barnets fortælling om vold i hjemmet.

³¹ I 26 spørgeskemaer står der, at barnet har fortalt en medarbejder på nuværende eller tidligere krisecenter om volden. Imidlertid må det formodes, at langt flere børn har fortalt medarbejdere på krisecenter om volden i familien.

Tabel 47. Er der blevet fulgt op på barnets fortælling om volden. Fordelt på hvem uden for husstanden barnet har fortalt om volden i familien. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Andre familiemedlemmer	54	30	16	100	56
Pædagoger/lærere	71	18	11	100	96
Naboer	79	11	11	101	19
Kammerater	56	33	11	100	57
Andre	71	23	6	100	70
Ved ikke	0	100	0	100	1
Total	56	35	10	101	299

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Det er i spørgeskemaet muligt at beskrive reaktioner og konsekvenser af, at barnet har fortalt nogen uden for husstanden om volden i familien. Citater fra skemaerne er angivet nedenfor.

Når børn har fortalt om volden i familien, tager den person, barnet har fortalt det til, i nogle tilfælde sagen videre til kommunen, eller hjælper moren og barnet til at komme på krisecenter:

- *SFO personale har sendt underretning til kommunen.*
- *Skolen har iværksat, at kommunen har startet en paragraf 50 undersøgelse. Læreren kontaktede sagsbehandler og fulgte familien til krisecenter. Støtter fortsat mor og søn.*
- *Der er blevet igangsat en paragraf 50 undersøgelse på baggrund af underretning fra skolen, hvor der oplyses om, at barnet er blevet slået hjemme.*
- *Børnehaven har lavet indberetning.*
- *Daginstitutionen har skrevet en underretning om vold m.m.*
- *Pigen betror sig til viceskoleinspektøren, som hun fik etableret et tillidsforhold til. Skolen kontaktede de sociale myndigheder – skolen hjalp familien med at komme på krisecenter.*
- *Læreren troede på pigen, og på den måde blev det synligt, og familien fik hjælp som indebar, at familien flyttede på krisecenter.*
- *Nabo afleverede familien på krisecentret.*
- *Naboer har kontaktet politiet.*

Efter barnet har fortalt om de overgreb, der finder sted i hjemmet, er barnet ofte stadig meget påvirket af oplevelserne – både fysisk og psykisk. Nogle børn har svært ved at blive mindet om oplevelserne, men har alligevel et stort behov for at tale om oplevelserne:

- *Barnet frygter, at det gør ondt at have samtaler men er fyldt op og taler ofte om volden.*
- *Barnet er modvilligt over for samtaler men har rigtig meget at fortælle. Ved at det ripper op at fortælle om det. Fortæller dog ofte uopfordret.*
- *Barnet har meget at fortælle. Han drømmer/ har mareridt – har store konflikter med sig selv. Er angst for at blive slået ihjel og for at mor skal dø. Har modtaget og skal igen modtage psykologhjælp.*

Dog er der nogle børn, der ikke kan eller vil åbne sig om deres oplevelser. Dette kan skyldes, at voldsudøveren har sagt til barnet, at det ikke må fortælle andre om volden.

- *Pigen fortæller, at hun altid har fået at vide, at ingen måtte vide om, hvad der skete derhjemme. Hun bør holde det hemmeligt.*
- *Barnet vil ikke snakke.*

Mange af de børn, der har fortalt om volden, og som er kommet væk fra voldsudøveren, har ikke lyst til at se vedkommende igen.

- *Er vred og ked af det. Vil ikke hjem igen, savner ikke sin far.*
- *Hun blev tit vred på far – vil ikke se sin far mere. Er bange for hun bliver sendt til farens hjemland.*
- *Han er bange for sin papfar og er utryk ved tanken om at møde ham igen.*
- *Er meget følsom, lidt stille omkring det, men giver klart udtryk for, at han ikke ønsker at komme hjem.*

Undersøgelser viser, at det sætter dybe spor i børn selv at være udsat for vold såvel som at være vidne til overgreb mod deres mødre, og at mange af disse børn klarer sig dårligere på en række parametre sammenlignet med børn, der ikke har været udsat for eller vidne til vold. Reaktionen er forskellige, men skadevirkninger viser sig som psykologiske, emotionelle, adfærdsmæssige, sociale, og indlæringsmæssige problemer.³² Af nærværende analyse bliver det evident, at 52 procent af de børn, der bor på krisecenter, selv er udsat for vold, og at 80 procent af børnene overværer vold mod deres mor. Ligeledes fremgår det af kapitlet, at mange af børnene hyppigt udsættes for vold, og at de lever med volden som en del af deres hverdag, samt at de ofte har levet med vold i familien i flere år. Som følge heraf har disse børn en stærkt forøget risiko for at klare sig dårligere på en række områder sammenlignet med andre børn.

³² Kitzmann, K. M. et al. 2003.

7. Børnenes belastningsgrad

Børn, der lever i en hverdag med gentagne overgreb af fysisk eller psykisk karakter, er i risiko for at udvikle traumer. Ligeledes giver det at være vidne til vold mod de nærmeste, fx ens mor, som omtalt stærkt forøget risiko for at udvikle psykosociale problemer. Dette gælder mest udtalt, hvis volden er gentagen, og truslen om vold altid er mere eller mindre latent tilstede. Ikke alle børn udvikler dog traumer. Hvis barnet i øvrigt er velfungerende og lever under rimelige betingelser i et miljø, der rummer omsorg og støtte, kan barnet udvikle sig sundt og normalt uden store og længerevarende skader. Hvis det at leve med vold derimod er blevet en tilstand, og der ikke i nærmiljøet er rimelige vilkår, tryghed og menneskelige ressourcer, der kan drage omsorg for og støtte barnet, så er barnet i risiko for at udvikle skader, som kan være længerevarende.³³ Af det følgende fremgår, hvordan pædagogerne på krisecentret vurderer barnets belastninger.

7.1 Vurdering af belastning hos barnet

Den pædagog eller anden krisecentermedarbejder, der udfylder spørgeskemaet, er blevet bedt om at vurdere barnets samlede belastningsgrad ud fra følgende kategorier konstrueret af Schultz Jørgensen et al.³⁴

Et barn med almindelige behov er et barn, som er i stand til at reagere hensigtsmæssigt over for midlertidige psykosociale belastninger (fx opløsning af familien, sygdom m.v.), og som udviser modstandsdygtighed over for en midlertidig psykosocial belastning. Et barn med almindelige behov vil ved en midlertidig psykosocial belastning have behov for en voksenstøtte i det tætte netværk.

Et barn med særlige behov er et barn, der er udsat for psykosociale belastninger uden at være i stand til på det pågældende tidspunkt at reagere hensigtsmæssigt over for disse belastninger. Dog vil der hos barnet være tegn på, at det er i stand til at udvikle en tilstrækkelig modstandskraft til at komme over krisen/belastningen. Det er et barn, der er påvirket af familiens midlertidige krise/belastning, og hvor en god voksenstøtte i det tætte netværk samt en let støtte i form af fx samtaler med en børnepædagog vil kunne hjælpe barnet til at udvikle en hensigtsmæssig modstandskraft.

Et barn er truet, når der er tale om, at barnet udviser en dårlig social og kulturel integration. Det er et barn, som er, eller har været, udsat for en eller flere alvorlige belastninger, hvor disse belastninger endnu ikke har sat sig til varige skader, men hvor disse belastninger tydeligt påvirker barnets adfærd, og hvor barnet er på vej til at udvikle sig i en dårlig retning. Det er et barn, hvor der vil kunne ses tilpasnings- og trivselsproblemer. Det er et barn, som vil have brug for særlig støtte for at kunne ændre udvikling og opbygge modstandskraft.

Et problembarn er et barn, som tidligt og massivt har været udsat for en række belastende forhold i opvæksten i fx det nære familiemiljø og i den tidlige kontakt med omsorgspersonerne. Det er et barn, hvor problemerne og belastningsgraden har sat varigt præg på personligheden, og hvor der ses vedvarende symptomer. Det er et barn, hvor den

³³ Se fx Christensen, E 2006, Dyregrov, A. 1998, Schultz Jørgensen, P. et al. 1993.

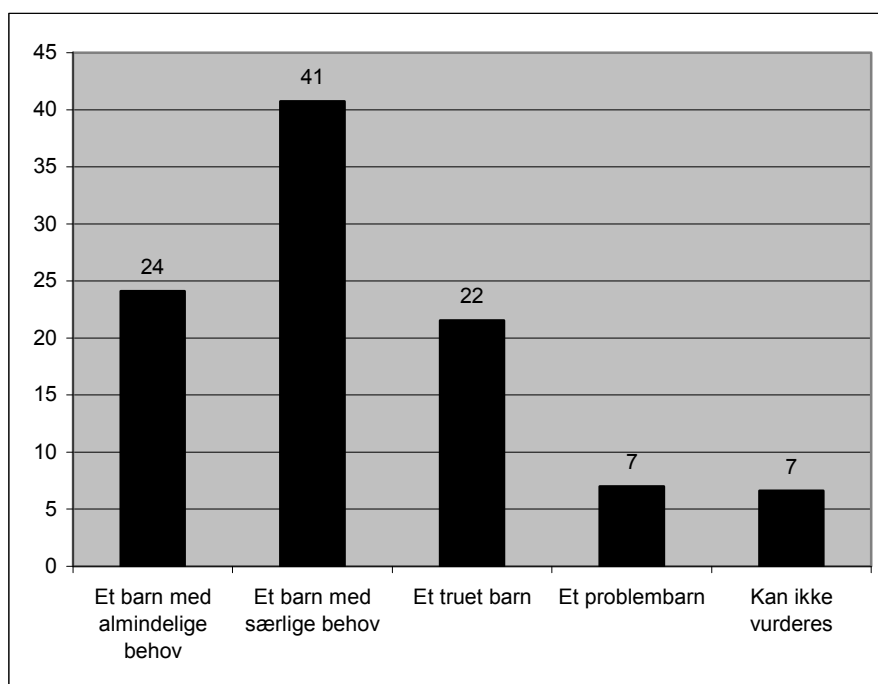
³⁴ Schultz Jørgensen, P. et al. 1993.

massive belastning har påvirket barnets udvikling så voldsomt, at barnet for at komme i en positiv udvikling har brug for en decideret behandlingsmæssig indsats.

Kan ikke vurdere belastningsgraden vil være aktuel i de tilfælde, hvor barnet kun har opholdt sig på krisecentret i kort tid, eller det generelle kendskab til barnet af andre grunde er begrænset.

Figur 12 viser, hvordan de børn, der var på krisecenter i 2007, fordeler sig på de fire kategorier.

Figur 12. Barnets vurderede belastningsgrad. I procent.

N = 999

Medarbejderne på krisecentrene vurderer, at 24 procent af børnene har almindelige behov, og 41 procent vurderes til at have særlige behov. 65 procent af børnene indplaceres således i de to første kategorier, hvor belastning endnu ikke er så omfattende, og hvor de foranstaltninger, der skal til for at hjælpe barnet, derfor heller ikke er så indgribende. Der er dog stadig tale om børn, der har brug for omsorg og støtte til at få bearbejdet deres oplevelser. 22 procent vurderes som truede børn med omfattende trivsels- og tilpasningsproblemer og dårlig social integration, der har brug for særlig støtte for at ændre denne udvikling. 7 procent falder i den mest belastede kategori af problembørn, der udviser meget alvorlige følgevirkninger af deres opvækst, og som har behov for en decideret behandlingsmæssig indsats. 29 procent af børnene befinder sig således i de to mest belastede kategorier. For 7 procent kan barnets belastningsgrad ikke vurderes af krisecentermedarbejderen.

7.2 Belastning i relation til alder, udsathed for vold samt længde for vold i familien

Der er ikke markante forskelle på belastningsgraden fordelt på køn, ligesom der heller ikke er signifikante forskelle på belastningsgraden mellem danske og ikke-danske børn.

Alder har derimod en vis betydning for belastningsgraden. 23 procent af de yngste børn vurderes til at have almindelige behov mod 13 procent af de ældste børn. Derimod vurderes 16 procent af de ældste børn som problembørn i modsætning til 5 procent af de yngste børn. 28 procent af de 0 til 6-årige vurderes som truede børn eller problembørn. Tallet er 32 procent for de 7 til 12-årige og 35 procent for de 13 til 17-årige. Således vurderes de ældste børn generelt som værende mest belastede (se tabel 48).

Tabel 48. Vurderet belastningsgrad fordelt på aldersgrupper. I procent.

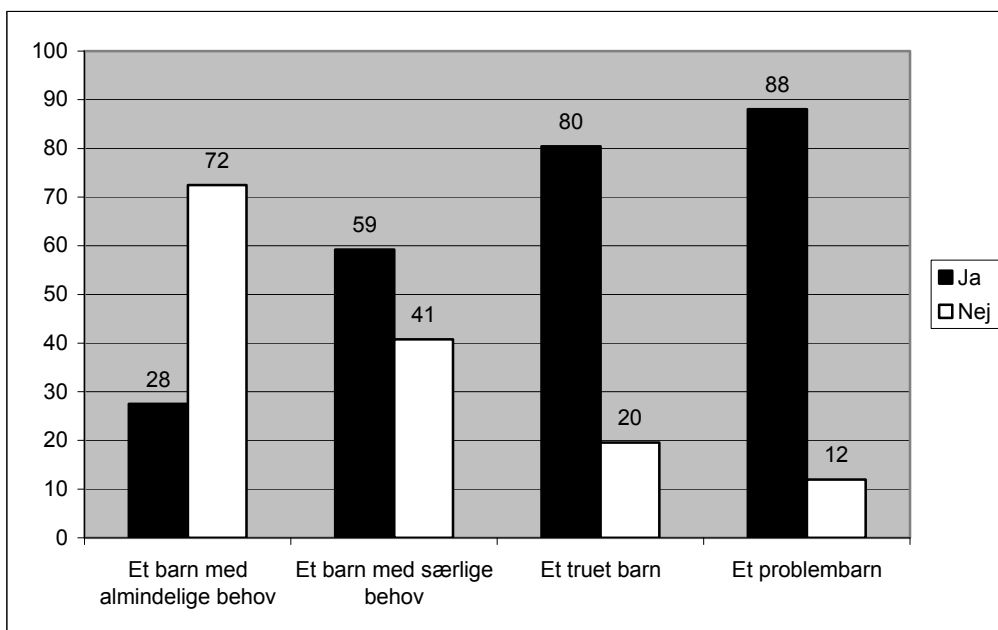
	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige	Total
Et barn med almindelige behov	23	20	13	21
Et barn med særlige behov	42	42	43	42
Et truet barn	23	24	19	23
Et problembarn	5	8	16	8
Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	6	7	8	7
Total	99	101	99	101
N	475	324	120	919

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Som det fremgår af kapitel 6, er de ældste børn ligeledes de børn, der oftest er udsat for vold, hvilket også kan have indflydelse på belastningsgraden.

Når børn, der selv direkte har været udsat for vold, sammenlignes med børn, der ikke har været udsat for vold, er der markante forskelle i forhold til belastningsgraden (se figur 13).

Figur 13. Vurderes belastningsgrad fordelt på hvorvidt barnet har været udsat for vold. I procent.

Ja N = 517, Nej N = 375

Af figur 13 ses, at der er en tydelig sammenhæng mellem det at være udsat for vold og den vurderede belastningsgrad. De børn, der selv er direkte udsat for vold, er også de børn, der generelt bliver vurderet som mest belastede. 28 procent af de børn, der vurderes til at have almindelige behov, har været udsat for vold. 59 procent af de børn, der vurderes til at have særlige behov, har været udsat for vold. 80 procent af de børn, der vurderes som truede, har været udsat for vold, og 88 procent af de børn, der vurderes som problembørn, har været udsat for vold.

Hvor længe volden i familien har været en del af barnets hverdag har ligeledes betydning for belastningsgraden (se tabel 49).

Tabel 49. Vurderet belastningsgrad fordelt på hvor længe volden i familien har været en del af barnets hverdag. I procent.

	Et barn med almindelige behov	Et barn med særlige behov	Et truet barn	Et problembarn	Total	N
Under 6 mdr.	49	42	6	3	100	69
Mellem 6 mdr. og 1 år	42	40	18	1	101	91
1-2 år	28	47	21	4	100	154
3-4 år	17	54	22	6	99	171
5-6 år	12	42	37	9	100	122
7-8 år	15	38	30	17	100	60
9-10 år	6	47	34	13	100	32
Over 10 år	10	38	29	23	100	73
Total	23	45	24	8	100	772

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 49 fremgår det, at 49 procent af de børn, hvor vold i familien har været en del af barnets hverdag i under 6 måneder, vurderes som børn med almindelige behov, og at 3 procent af de børn, hvor vold i familien har været en del af barnets hverdag i under 6 måneder, vurderes som problembørn. Kigger man derimod på de børn, hvor vold i familien har været en del af barnets hverdag i mere end 10 år, vurderes 10 procent som børn med almindelige behov, imod 23 procent der vurderes som problembørn. Der er således noget der (om ikke entydigt) tyder på, at jo længere tid vold i familien har været en del af barnets hverdag, desto mere belastet vurderes barnet til at være.

Af dette kapitel bliver det således igen tydeligt, at både det selv at være udsat for vold såvel som at leve i en familie med vold kan være stærkt belastende for barnet.

8. Støtte til børnene

Det fremgår tydeligt af de foregående kapitler, at mange af de børn, der kommer på krisecentrene, er udsat for en lang række belastninger. Fra forskning ved vi, at børn, der vokser op i voldsramte familier, er i særlig risiko for at udvikle sociale problemer.³⁵ Når et individ udsættes for belastninger ud over en vis grænse, reagerer det med stress, først i en alarmfase, dernæst en modstandsfase, og til slut en udmattelsesfase. I den første fase er barnet måske i stand til at overvinde eller mestre situationen, men ved vedvarende belastninger kan der være tale om en mere permanent udmattelse, som fører til alvorligere problemreaktioner.³⁶ Det er derfor afgørende, at børnene får den hjælp og støtte, de har behov for, og at de får den så tidligt som muligt.

I det følgende kapitel behandles, i hvilket omfang barnet modtager støtte fra kommunen.

8.1 Underretning til kommunen

Mange af de kvinder, der kommer på krisecentrene, er i kontakt med kommunen allerede inden opholdet på krisecentret. Ifølge Servicelovens § 153 gælder den såkaldt skærpede underretningspligt for krisecentrenes personale. § 153 påbyder personer, der udøver offentligt hverv, at underrette kommunen, hvis de under udøvelse af deres hverv får kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte. På samme måde påhviler det naturligvis også den kommunale forvaltning i én kommune at give underretning om børn med behov for særlig støtte videre til en anden kommune, hvis barnet har ophold her. Ligesom de forskellige afdelinger inden for den kommunale forvaltning skal give underretning om særligt udsatte børn videre til den eller de afdelinger i forvaltningen, som skal handle på underretningen.

Der er spurgt til, om krisecentret har informeret kommunen om barnets vilkår, og i givet fald hvordan underretningen har fundet sted. Det fremgår af tabel 50, at krisecentrene ikke har underrettet kommunen om barnets vilkår i 17 procent af tilfældene, og i 4 procent af tilfældene vides det ikke, hvorvidt kommunen er underrettet. Dette betyder omvendt, at i mindst 79 procent af tilfældene er kommunen blevet underrettet om barnets vilkår. I 2006 skete der underretning for 67 procent af børnene, i 2005 for 52 procent af børnene og i 2004 skete der underretning for 47 procent af børnene. Således har antallet af tilfælde, hvor krisecentrene har underrettet kommunen, været stødt stigende gennem de seneste år. Dette kan ses som et udtryk for en forstærket indsats fra krisecentrenes side for at få de kommunale myndigheder på banen i forhold til foranstaltninger over for de udsatte børn.

³⁵ Christensen, E. 2006.

³⁶ Schultz Jørgensen, P. et al. 1993.

Tabel 50. Har krisecentret informeret kommunen om barnets vilkår.

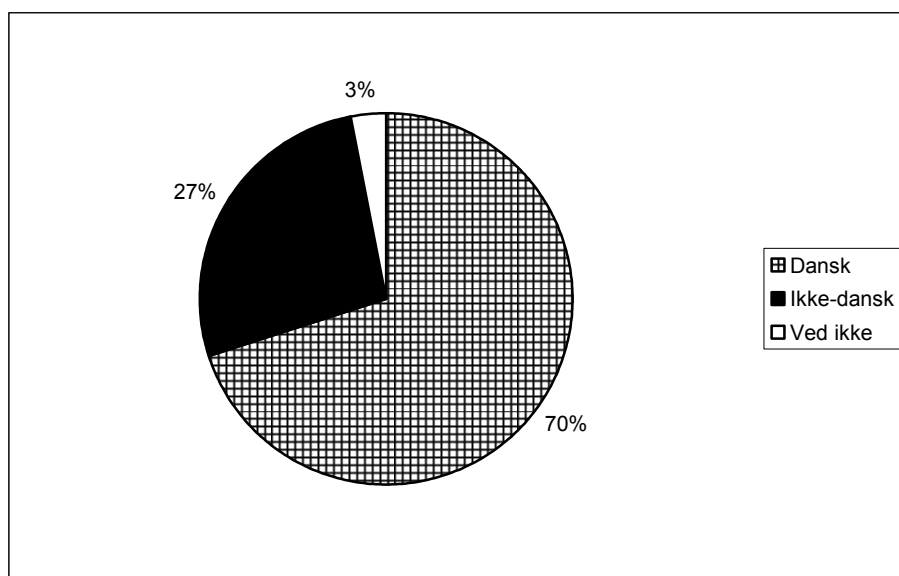
	Antal	Procent
Nej, der har ikke været kontakt	188	17
Telefonisk kontakt	556	50
Møder	359	32
Skriftlig redegørelse	219	20
Underretning efter skærpet oplysningspligt	228	20
Andet	47	4
Ved ikke	42	4

N = 1120. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Underretning kan ske på forskellige måder. Af tabel 50 ses bl.a., at informationerne fra krisecentret til kommunen 556 gange er givet over telefonen, 359 gange er der afholdt møder, 219 gange er der lavet en skriftlig redegørelse til kommunen og 228 gange er der lavet en underretning efter den skærpede oplysningspligt.

Hvis der udelukkende ses på de 188 tilfælde, hvor der ikke er sket underretning fra krisecentret til kommunen, fremgår det, at danske børn er i højere risiko for, at der ikke sker underretning end ikke-danske børn. 70 procent af de børn, hvor der ikke er sket underretning er danske, 27 procent af børnene er ikke-danske, og i 3 procent af tilfældene kendes deres nationalitet ikke (se figur 14). Dette betyder omvendt, at der hyppigere sker underretning, hvis barnet er af ikke-dansk oprindelse.

Figur 14. Manglende underretning af kommunen fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

N = 188

For de 188 børn, hvor der ikke er sket underretning fra krisecenter til kommunen, ses det ligeledes, at der er en tydelig sammenhæng mellem den vurderede belastningsgrad, og hvorvidt krisecentret har underrettet kommunen om barnets vilkår. Jo mindre belastet barnet vurderes til at være, des større sandsynlighed er der for, at krisecentret ikke har underrettet kommunen om barnets vilkår (se tabel 51).

Tabel 51. Manglende underretning af kommunen fordelt på vurderet belastningsgrad.

	Antal	Procent
Et barn med almindelige behov	84	45
Et barn med særlige behov	66	35
Et truet barn	10	5
Et problembarn	5	3
Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	21	11
Total	186	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

45 procent af de børn, hvor der ikke er sket underretning til kommunen, er vurderede til at have almindelig behov, 35 procent har særlige behov, 5 procent vurderes til at være truede børn, og 3 procent vurderes til at være deciderede problembørn. Det er således 15 børn, som vurderes til at være truede eller problembørn, men hvor krisecenteret ikke har underrettet kommunen om barnets vilkår. Det fremgår af datamaterialet, at en overvejende del af disse børn allerede er i kontakt med kommunerne, idet der enten er iværksat en § 50 undersøgelse, og/eller der er ydet støtte fra kommunen til barnet før, under og/eller efter opholdet. Dette kan således evt. være en forklaring på, at krisecentrene ikke har underrettet kommunerne om disse børn.

8.2 § 50 undersøgelser

Når det må antages, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte, er den kommunale myndighed forpligtet til at undersøge barnets eller den unges forhold nærmere ved hjælp af Servicelovens § 50 undersøgelse. Hensigten med undersøgelsen er at skaffe et grundlag for at vurdere, om der er tale om problemer, der bør resultere i hjælpeforanstaltninger og i givet fald, hvilke hjælpeforanstaltninger der må anses som mest formålstjenstlige. En § 50-undersøgelse er således fundamentet for den sociale indsats.³⁷ I 2007 er der for første gang spurgt til, hvorvidt den kommunale sagsbehandler har iværksat en § 50 undersøgelse. Svarene fremgår af tabel 52.

³⁷ Hestbæk, A. D. et. al 2006.

Tabel 52. Er der iværksat en § 50 undersøgelse.

	Antal	Procent
Ja	162	17
Nej	473	48
Der foreligger en § 50	48	5
Aftale om § 50	38	4
Ved ikke	258	26
Total	979	100

For 26 procent af børnene er det enten iværksat en § 50 undersøgelse, der foreligger en § 50 undersøgelse, eller der er lavet aftale om iværksættelse af en § 50 undersøgelse. For 48 procent af børnene er der ikke iværksat en § 50 undersøgelse, og for 26 procent af børnene er det uvist, hvorvidt der er iværksat en § 50 undersøgelse.

Der er en tydelig sammenhæng mellem børnenes belastningsgrad, og hvorvidt der er iværksat en § 50 undersøgelse. Hvordan iværksættelse af § 50 undersøgelser fordeler sig i forhold til barnets vurderede belastningsgrad fremgår af følgende tabel:

Tabel 53. Er der iværksat en § 50 undersøgelse fordelt på vurderet belastningsgrad. I procent.

	Et barn med almindelige behov	Et barn med særlige behov	Et truet barn	Et problembarn	Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	Total
Ja	5	16	30	32	3	17
Nej	71	53	23	19	56	49
Der foreligger en § 50	2	3	10	16	2	5
Aftale om § 50	2	5	4	4	2	4
Ved ikke	19	23	32	29	38	25
Total	97	100	99	100	101	100
N	223	393	206	69	64	955

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Jo mere belastet barnet vurderes til at være, desto større sandsynlighed er der for, at der er iværksat en § 50 undersøgelse. For 9 procent af børn med almindelige behov, er der enten iværksat en § 50 undersøgelse, der foreligger en undersøgelse, eller der er lavet aftale om en undersøgelse. For børn med særlige behov er tallet 24 procent, for truede børn er tallet 44 procent, og for deciderede problembørn er tallet 52 procent. Det betyder samtidig, at for 55 procent af de børn, der vurderes til at være truede børn, og for 48 procent af de børn, der vurderes som mest belastede og decideret behandlingskrævende, er der enten ikke iværksat en § 50 undersøgelse, eller det er uvist, hvorvidt en sådan undersøgelse er lavet.

8.3 Støtte til barnet fra kommunen før opholdet

I 2007 er der som noget nyt spurgt til, hvorvidt der før opholdet på krisecenter var etableret støtte til barnet. I alt 17 procent, svarende til 166 børn, har modtaget en form for støtte fra de sociale myndigheder, før de kom på krisecenter. For 77 procent af børnene var der ikke etableret støtte, og for 7 procent af børnene er det uvist, hvorvidt der var etableret støtte fra kommunen før opholdet på krisecenter (se tabel 54).

Tabel 54. Etableret støtte til barnet fra kommunen før opholdet.

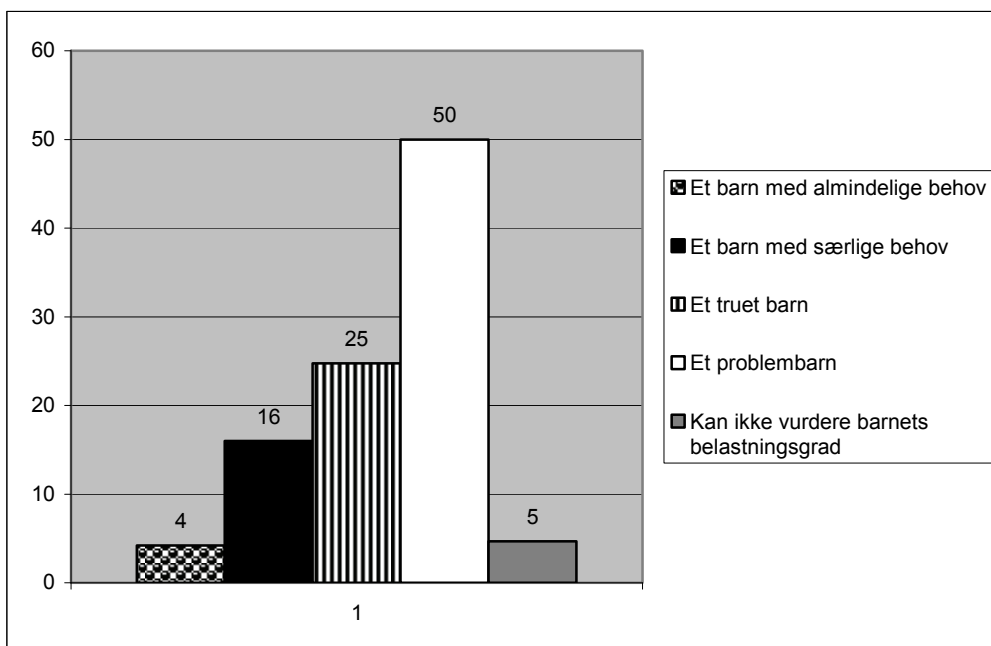
	Antal	Procent
Ja	166	17
Nej	764	77
Ved ikke	65	7
Total	995	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Når man sammenholder de børn, der ikke har modtaget støtte fra kommunen før opholdet, med oplysninger om deres mødre, fremgår det, at mange af deres mødre er kendt i det kommunale system, idet 54 procent af dem er på en form for offentlig overførselsindkomst. Således er mange af mødrene – men ikke deres børn – kendte i det offentlige system.

Der er en tydelig sammenhæng mellem børnenes belastningsgrad, og hvorvidt de har modtaget støtte fra kommunen før opholdet på krisecenter. Hvordan støtten fordeles i forhold til barnets vurderede belastningsgrad fremgår af følgende figur:

Figur 15. Støtte før opholdet fordelt på vurderet belastningsgrad. I procent.

Et barn med almindelige behov N = 222, Et barn med særlige behov N = 312, Et truet barn N = 147, Et problembarn N = 35, Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad N = 42

Af de hårdest belastede børn har 50 procent fået støtte før opholdet. Med hensyn til de truede børn har 25 procent fået støtte før opholdet på krisecenter. Også børn, der vurderes som mindre belastede, får støtte. Det drejer sig om 16 procent af børn med særlige behov og 4 procent af børn med almindelige behov. Det kan således konkluderes, at jo mere belastet barnet er vurderet til at være, des større sandsynlighed er der for, at barnet har fået støtte før opholdet på krisecenter. Det er dog stadig kun halvdelen af de børn, der vurderes som meget hårdt belastede og decideret behandlingskrævende, der før opholdet på krisecenter har fået støtte fra kommunen. Blandt de truede børn, der også har et udtalt behov for støtte, får kun en fjerdedel støtte.

Blandt de 166 børn, der har modtaget støtte fra kommunen inden opholdet på krisecenter, fordeler støtten sig på en række foranstaltninger (se tabel 55).

Tabel 55. Former for støtte til barnet fra kommunen før opholdet.

	Antal	Procent
Psykolog	33	20
Støttepædagog	28	17
Familiebehandling	31	19
Familiepleje	1	1
Døgninstitution	1	1
Daginstitution (socialpædagogisk friplads)	37	22
Aflastning	12	7
Andet	65	39

N = 166. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Det fremgår bl.a. af tabel 55, at 33 børn har modtaget psykologbehandling før opholdet på krisecenter, 28 børn har haft kontakt til en støttepædagog, 31 børn har været i familiebehandling, 37 har været på daginstitution, og 12 børn har været i aflastning før opholdet på krisecenter. 65 børn har modtaget andre former for støtte fra kommunen. Disse andre former for støtte dækker bl.a. over 'specialklasse', 'sundhedsplejerske' og 'talepædagog'.

8.4 Støtte til barnet fra kommunen under opholdet

Der er lidt flere børn, 20 procent, svarende til 190 børn, der modtager støtte under opholdet på krisecenter (se tabel 56) sammenlignet med børn, der modtager støtte før opholdet på krisecenter (se tabel 54). 78 procent, svarende til 754 børn, modtager ikke støtte under opholdet på krisecenter, og for 2 procent af børnene er det uvist, hvorvidt de modtager støtte fra kommunen.

Tabel 56. Etableret støtte til barnet fra kommunen under opholdet.

	Antal	Procent
Ja	190	20
Nej	754	78
Ved ikke	22	2
Total	966	100

Ligesom hos de børn, der har modtaget støtte før opholdet på krisecenter (se figur 15), er der også en tydelig sammenhæng mellem børnenes belastningsgrad, og hvorvidt de har modtaget støtte fra kommunen under opholdet på krisecenter. De børn, der af krisecentrene vurderes som hårdest belastede, er igen dem, som modtager mest støtte fra kommunen.

De 190 børn, der har modtaget støtte fra kommunen under deres ophold på krisecenter, har modtaget følgende foranstaltningstyper (se tabel 57):

Tabel 57. Former for støtte til barnet fra kommunen under opholdet.

	Antal	Procent
Psykolog	45	24
Støttepædagog	12	6
Familiebehandling	26	14
Familiepleje	1	1
Døgninstitution	4	2
Daginstitution (socialpædagogisk friplads)	30	16
Aflastning	10	5
Kørselsordning	53	28
Andet	63	33

N = 190. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Af tabel 57 ses bl.a., at kørselsordning er den mest benyttede form for støtte fra kommunen til børn under opholdet på krisecenter, samt at 63 børn modtager andre former for støtte, hvilket bl.a. dækker over 'specialskole', 'samtalegruppe' og 'hjemmehos'er'.

8.5 Støtte fra kommunen ved udflytning

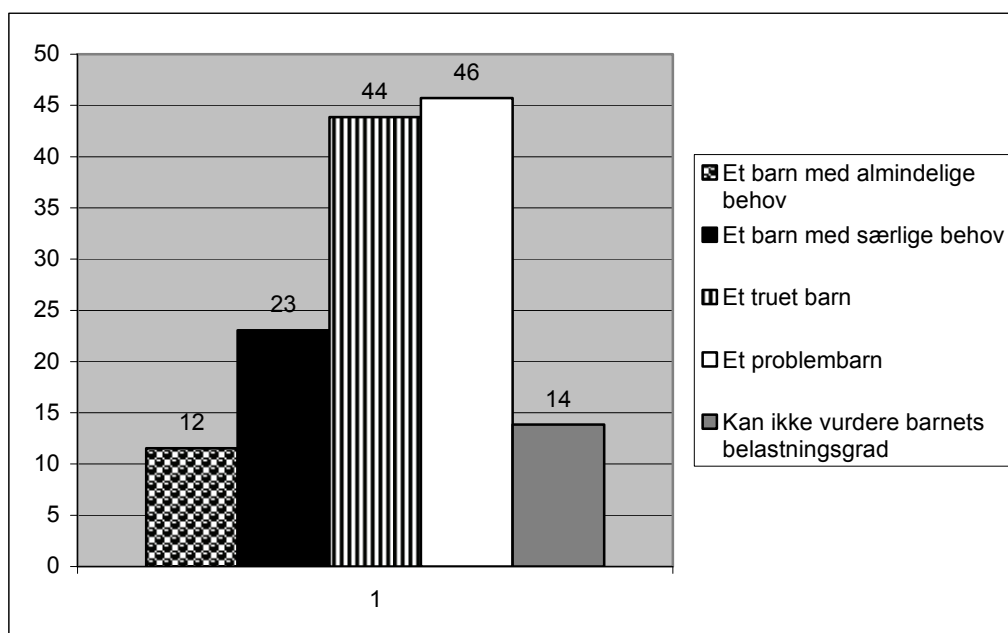
Når kvinden og barnet forlader krisecentret, er de i en meget udsat position. Det er derfor yderst vigtigt, at der er støtte fra de sociale myndigheder efter krisecenteropholdet. Som vist i tabel 58 er der ved fraflytning fra krisecentret i 26 procent af tilfældene aftalt, at børnene skal modtage støtte. Dette er et fald i forhold til 2006, hvor der var etableret støtte til 31 procent af børnene ved udflytning fra krisecenter. Taget i betragtning at krisecentrene er blevet bedre til at underrette og informere de sociale forvaltninger om barnets vilkår (se afsnit 8.1), kan der i datamaterialet ikke findes forklaringer på et sådan fald.

Tabel 58. Aftalt støtte til barnet fra kommunen ved udflytningen.

	Antal	Procent
Ja	258	26
Nej	647	64
Ved ikke	100	10
Total	1005	100

Ligesom det gør sig gældende for støtten fra kommunen til barnet før og under opholdet, er det også ved udflytning sådan, at de børn, der vurderes til at have det største behov, også i størst udstrækning får hjælp. 46 procent af de børn, der vurderes som problembørn, får støtte ved udflytning. Dette er et markant fald i forhold til 2006, hvor 65 procent af disse børn fik støtte. 44 procent af de truede børn, 23 procent af børn med særlige behov, og 12 procent af børn med almindelige behov fik i 2007 støtte fra kommunen ved udflytning (se figur 16).

Figur 16. Støtte ved udflytning fordelt på vurderet belastningsgrad. I procent.

Et barn med almindelige behov $N = 234$, Et barn med særlige behov $N = 399$, Et truet barn $N = 212$, Et problembarn $N = 70$, Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad $N = 65$

Støtten til de 258 børn, der modtager støtte ved udflytning fra krisecenter, fordeler sig på følgende måde:

Tabel 59. Former for støtte til barnet fra kommunen aftalt ved udflytning.

	Antal	Procent
Psykolog	46	18
Støttepædagog	14	5
Familiebehandling	63	24
Familiepleje	10	4
Døgninstitution	5	2
Daginstitution (socialpædagogisk friplads)	27	10
Aflastning	15	6
Andet	66	26

$N = 258$. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Ligesom det var tilfældet i forbindelse med støtte før og under opholdet, har den største gruppe her også svaret 'andet' til former for støtte, der er aftalt med kommunen. Andet dækker her bl.a. over 'sundhedsplejerske', 'taxaordning' og 'alarm til børnene'.

Selvom der er svaret bekræftende på, at der er aftalt støtte fra kommunen til barnet, er ikke al støtte iværksat på det tidspunkt, hvor barnet flytter fra krisecentret. 38 procent af støtten er iværksat på fraflytningstidspunktet (se tabel 60). Dette er ligeledes et fald i

forhold til 2006, hvor støtten for 44 procent af børnene var iværksat ved udflytning fra krisecentret.

Tabel 60. Er støtte til barnet iværksat på nuværende tidspunkt.

	Antal	Procent
Ja	94	38
Nej	129	52
Ved ikke	24	10
Total	247	100

Der er en gruppe børn, for hvem spørgsmålet om støtte endnu ikke er afgjort ved udflytning fra krisecenter, og der kan således være børn, som vil modtage støtte på et senere tidspunkt. I 2007 blev der som noget nyt spurgt til, om der ved udflytning fra krisecenter er søgt støtte fra kommunen til barnet, men at afgørelsen endnu ikke er truffet. Svarene fremgår af tabel 61.

Tabel 61. Er der søgt støtte – men afgørelse er ikke truffet.

	Antal	Procent
Ja	148	15
Nej	689	72
Ved ikke	119	12
Total	956	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Således er der 148 børn, der afventer en afgørelse fra kommunen på, hvorvidt de får støtte eller ej. I tabel 62 ses, hvilke foranstaltningstyper, der afventer afgørelse.

Tabel 62. Former for støtte til barnet fra kommunen der afventer afgørelse.

	Antal	Procent
Psykolog	43	29
Støttepædagog	8	5
Familiebehandling	50	34
Familiepleje	4	3
Døgninstitution	1	1
Daginstitution (socialpædagogisk friplads)	14	9
Aflastning	21	14
Andet	48	32

N = 258. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

Ligesom under de andre foranstaltningstyper er der en stor andel, der har svaret 'andet'. Her dækker denne kategori bl.a. over hjemmehos'er, efterskoleophold og observation af mor og barn.

8.6 Børn der ingen støtte får fra kommunen

Som det fremgår af de foregående afsnit i dette kapitel, er der en stor gruppe børn, hvor der enten er svaret 'nej' eller 'ved ikke' til, hvorvidt de modtager støtte fra kommunen før, under eller efter opholdet på krisecenter. Det drejer sig i alt om 47 procent, eller 525 børn, der hverken før eller under opholdet får støtte, og hvor der heller ikke i forbindelse med udflytning er aftalt eller søgt om støtte fra kommunen.

Af tabel 63 ses, at 32 procent af disse børn, der ingen støtte får, vurderes til at have almindelige behov, 41 procent vurderes til at have særlige behov, 12 procent vurderes til at være truede, og 4 procent vurderes som deciderede problembørn. Det vil sige, at 16 procent af de børn, som ingen støtte får fra kommunen – hverken i forbindelse med indflytning, ophold eller udflytning fra krisecenter – vurderes af krisecentermedarbejderne til at have udtalt behov for støtte.

Tabel 63. Børn der ingen støtte får fra kommunen fordelt på vurderet belastningsgrad.

	Antal	Procent
Et barn med almindelige behov	169	32
Et barn med særlige behov	212	41
Et truet barn	64	12
Et problembarn	23	4
Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	53	10
Total	521	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

8.7 Kommunalt tilsyn

Det er en kommunal forpligtelse at føre tilsyn med børn på krisecentre. Det fremgår af servicelovens § 146, der pålægger kommunerne at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år lever. Formålet er, at kommunen så tidligt som muligt får kendskab til de børn eller unge under 18 år, der har behov for særlig støtte. Med de belastninger, som børn på krisecenter er udsat for, er der ikke tvivl om, at der er tale om børn med behov for særlig støtte, men langt fra alle kommuner opfylder deres tilsynsforpligtelse.

I LOKK voksenstatistik 2007 for kvinder på krisecentre opgøres, hvorvidt der er ført tilsyn med børnene på krisecenter af den kommune, som krisecentret ligger i. 35 krisecentre har svaret på spørgsmålet, og opgørelsen viser, at 19 kommuner har ført tilsyn med børn på krisecentret i den pågældende kommune, og at 16 kommuner ikke har ført tilsyn med børnene. I 2006 var det muligt at angive, hvorvidt der var ført tilsyn med alle

børn, nogle børn, efter behov, eller ingen børn. I 2007 har det udelukkende været muligt at svare 'ja' eller 'nej' til, hvorvidt der føres tilsyn med børnene. Tallene er således ikke direkte sammenlignelige med tidligere års tal. I 2006 førte 8 kommuner tilsyn med alle børn, 10 kommuner førte tilsyn med nogle børn på krisecentret, og 2 kommuner havde kontakt med krisecentret ved behov. 13 krisecentre angav, at der ikke blev ført tilsyn med nogen børn på krisecentre i 2006. Der er således sket en stigning fra 13 i 2006 til 16 i 2007 i antallet af kommuner, der slet ikke fører tilsyn med børn på krisecenter. Af tabel 64 fremgår det, hvilke krisecentre kommunerne ikke førte tilsyn med i 2007 og 2006.

Tabel 64. Krisecentre kommunerne ikke har ført tilsyn med i 2007 og 2006.

2007		2006
Fredericia		Frederiksværk
Frederiksværk ³⁸		Haderslev
Hillerød		Hillerød
Hjørring		Horsens
Hobro ³⁹		Kalundborg
Horsens		Køge
Jagtvej, Kbh.		Nakskov
Nakskov ⁴⁰		Nykøbing F.
Nykøbing F. ⁴¹		Randers
Næstved		Roskilde
Odense		Rønne
Ringsted		Sønderborg
Silkeborg		Thisted
Thisted		
Vejle		
Viborg		

På 7 krisecentre førte kommunerne ikke tilsyn i 2006 men har ført tilsyn i 2007. Det drejer sig om Haderslev, Kalundborg, Køge, Randers, Roskilde, Rønne og Sønderborg Krisecentre. Ligeledes fremgår det, at på 10 krisecentre førte kommunerne tilsyn med børn i 2006 men ikke i 2007. Det drejer sig om Fredericia, Hjørring, Hobro, Jagtvej i København, Næstved, Odense, Ringsted, Silkeborg, Vejle og Viborg Krisecentre. Endelig fremgår det af tabellen, at på seks krisecentre har kommunerne hverken ført tilsyn med børnene på krisecenter i 2006 eller 2007. Det drejer sig om Frederiksværk, Hillerød, Horsens, Nakskov, Nykøbing Falster og Thisted Krisecentre.

³⁸ Frederiksværk Krisecenter er placeret i det, der nu hedder Frederiksværk-Hundested Kommune.

³⁹ Hobro Krisecenter er placeret i det, der nu hedder Mariagerfjord Kommune.

⁴⁰ Nakskov Krisecenter er placeret i det, der nu hedder Lolland Kommune.

⁴¹ Nykøbing Falster Krisecenter er placeret i det, der nu hedder Guldborgsund Kommune.

8.8 Hvor flytter børnene hen efter krisecenteropholdet

15 procent, svarende til 166 af de børn, der har været på krisecenter i 2007, flytter tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren. 39 procent flytter i ny bolig, og 17 procent flytter tilbage til tidligere bolig, men uden den der har udøvet volden. Det betyder, at 56 procent af børnene flytter til en permanent bolig uden voldsudøveren. Sammenlagt 17 procent af børnene flytter til anden midlertidig adresse, enten til et andet krisecenter, en familiebehandlingsinstitution, eller de tager ophold hos familie og venner (se tabel 65). Det betyder, at problemerne for disse familier ikke har fundet en endelig løsning. Hvis man kun kigger på de børn, der selv har været udsat for vold, bliver det evident, at også 15 procent af disse børn flytter tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren. Det betyder at mange af disse børn flytter tilbage til deres egen voldsudøver.

Tabel 65. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter. 2007.

	Antal	Procent
Tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren	166	15
Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden	181	17
Ny bolig	421	39
Andet krisecenter	106	10
Familiebehandlingsinstitution eller lignende	17	2
Familie/venner	58	5
Andet	98	9
Ved ikke	24	2
Total	1071	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

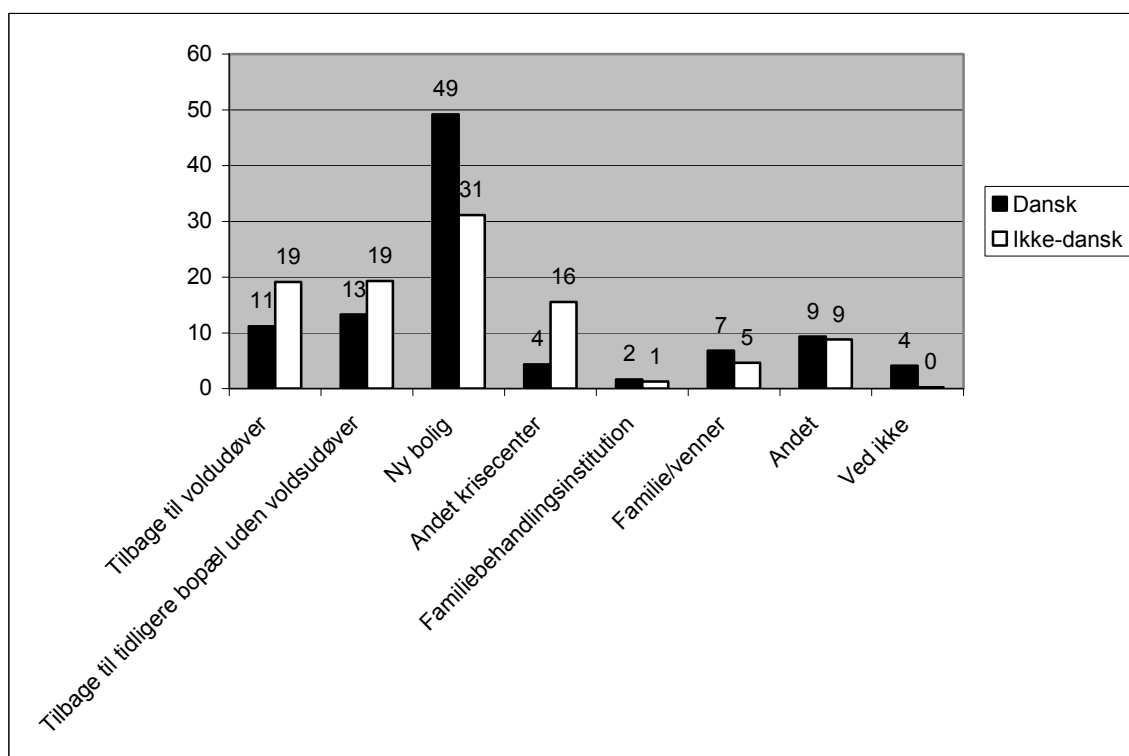
De tilsvarende tal for 2006 fremgår af nedenstående tabel. Der er en stor grad af overensstemmelse mellem, hvor barnet flyttede hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter mellem de to år. Dog er der lidt færre i 2007 end i 2006, der flytter i ny bolig – 39 procent i 2007 mod 43 procent i 2006 og lidt flere der flytter på andet krisecenter – 10 procent i 2007 mod 7 procent i 2006.

Tabel 66. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter. 2006.

	Antal	Procent
Tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren	125	14
Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden	162	18
Ny bolig	397	43
Andet krisecenter	66	7
Familiebehandlingsinstitution eller lignende	13	1
Familie/venner	53	6
Andet	83	9
Ved ikke	15	2
Total	914	100

Der er forskel på, hvor de danske og ikke-danske børn flytter hen efter krisecenteropholdet. Som det fremgår af figur 17, er der flere ikke-danske børn, der flytter tilbage til voldsudøveren, nemlig 19 procent mod 11 procent af de danske børn. Flere danske børn flytter til en ny bolig, nemlig 49 procent mod 31 procent af de ikke-danske børn. Sammenlagt flytter 62 procent af de danske børn tilbage til en permanent bolig uden voldsudøveren mod 50 procent af de ikke-danske børn (se figur 17).

Figur 17. Hvor flytter barnet hen efter krisecenteropholdet fordelt på nationalitet. I procent.

Dansk N = 482, Ikke-dansk N = 476

8.9 Støtte fra krisecentrene efter opholdet

Krisecentrene kan i nogle tilfælde yde støtte til barnet efter udflytning fra krisecentret. Midlerne hertil er dog ret begrænsede.

21 procent, svarende til 209 børn, får støtte fra krisecentret efter udflytning fra centret. Mange af disse børn får flere former for støtte. 43 procent af de børn der får støtte, får støtte i form af hjemmebesøg af krisecentrrets medarbejdere. 43 procent af børnene deltager i aktiviteter på krisecentret, 38 deltager i ferieaktiviteter, udflugter, julearrangement og lignede. 37 procent deltager i opfølgende samtaler, og i 10 procent af tilfældene besøger pædagog eller anden krisecentermedarbejder barnets daginstitution eller skole.

Når der for hovedparten af børnene ikke tilbydes støtte efter opholdet, er de væsentligste årsager manglende ressourcer fra krisecentrrets side (28 procent), at andre frivillige instanser eller foreninger yder støtte (26 procent), at andre offentlige instanser yder hjælp og støtte (25 procent), at kvinden flytter langt væk (23 procent), eller at moren ikke ønsker støtte (14 procent).

I 2007 er der som noget nyt spurgt til, hvorvidt krisecentret ved udflytning har informeret anden/andre myndigheder om barnets vilkår. 96 gange har krisecentre informeret skole om barnets vilkår, 65 gange er daginstitution blevet informeret, 21 gange er fritidsordning blevet informeret, 32 gange er sundhedsplejerske blevet informeret, og 31 gange er familiens læge blevet informeret om barnets vilkår.

9. Børnenes mødre

Som omtalt i indledningen har det igen i 2007 været muligt at koble børnenes data med morens. Data om moren stammer fra LOKK voksenstatistik, der indsamler og bearbejder oplysninger om de kvinder, der kommer på krisecentrene. For en uddybende fremstilling af kvindernes forhold henvises til denne statistisk. Her skal blot fremdrages enkelte oplysninger om moren, som kan bidrage til en mere nuanceret forståelse af børnenes vilkår.

I 142 tilfælde mangler enten morens nummer på barnets spørgeskemaer, eller morens nummer på hendes eget skema. For de resterende 978 børn er der registreret 520 mødre. Det betyder, at mange af børnene har en eller flere søskende med på krisecentret, eller med andre ord at nogle af børnene har den samme mor. Udgangspunktet for tabellerne er barnet. Det samlede antal svar overstiger derfor antallet af mødre.

Børnenes mødre fordeler sig aldersmæssigt, som det fremgår af tabel 67. 29 procent af mødrene er mellem 18 og 29 år, 51 procent er mellem 30 og 39 år, og 20 procent af mødrene er mellem 40 og 49 år.

Tabel 67. Aldersfordeling på børnenes mødre.

	Antal	Procent
18-29 år	234	29
30-39 år	420	51
40-49 år	160	20
50-59 år	3	0
60 år og derover	2	0
Total	819	100

Lidt under en fjerdedel af børnene har mødre, der var i arbejde på indflytningstidspunktet, nemlig 22 procent. Hovedparten har en mor, der er på overførselsindkomst, for 34 procent vedkommende er moren på kontanthjælp eller i aktivering, 9 procent af børnene har en mor på sygedagpenge og 6 procent har en mor på førtidspension, 3 procent af børnene har en mor på starthjælp/introduktionsydelse, og 2 procent af børnene har en mor, der modtager revalidering.

Tabel 68. Morens forsørgelsesgrundlag ved indflytning.

	Antal	Procent
I arbejde	199	22
Forsørges af ægtefælle/ samlever	38	4
Dagpenge (A-kassen)	37	4
Sygedagpenge	79	9
Kontanthjælpsmodtager/ i aktiveringsjob	302	34
Revalidering	20	2
Starthjælp/introduktionsydelse	29	3
Under uddannelse	34	4
Førtidspensionist	51	6
Folkepensionist	2	0
Andet	88	10
Ved ikke	11	1
Total	890	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Selvforsørgelse er således mindre hyppig hos mødre på krisecentre end i befolkningen som helhed. Også uddannelsesniveaut er generelt lavere. 12 procent af børnenes mødre har uafsluttet grundskole, og 32 procent har afsluttet grundskole som deres højest opnåede uddannelse. 18 procent har en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse, og 22 procent har en videregående uddannelse heraf over halvdelen en kort videregående uddannelse.

Tabel 69. Morens højest opnåede uddannelse.

	Antal	Procent
Uafsluttet grundskole	99	12
Afsluttet grundskole	254	32
Almen- og erhvervsgymnasial uddannelse	51	6
Erhvervsfaglig uddannelse	93	12
Kort videregående uddannelse (under 3 år)	98	12
Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)	61	8
Lang videregående uddannelse (5 år eller mere)	12	2
Anden uddannelse - hvilken:	27	3
Ved ikke	111	14
Total	806	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Hovedparten af børnene vokser således op i familier, hvor i hvert fald mødrene er generelt dårligere stillede i forhold til selvforsørgelse og uddannelse end befolkningen som helhed. Det har naturligvis betydning for de ressourcer af social og materiel karakter, der er til rådighed for børnene i deres opvækst.

Mange af mødrene har været på krisecenter mere end én gang. For lidt over halvdelen af børnenes mødre er det første gang, moren er på krisecenter, men for mange er krisecenterophold en mere tilbagevendende begivenhed. 23 procent af børnene har en mor, der har været på krisecenter mere én gang tidligere, 11 procent har en mor, der har været på krisecenter 2 til 3 gange, for 3 procent, svarende til 19 børn, er der tale om 4 til 5 gange, og for 2 procent, eller 13 børn, mere end 5 gange. Det viser, at nogle børn lever en barndom præget af mange og voldsomme opbrud.

Tabel 70. Har moren tidligere boet på krisecenter.

	Antal	Procent
Nej	393	54
Ja, 1 gang	166	23
Ja, 2-3 gange	81	11
Ja, 4-5 gange	19	3
Ja, mere end 5 gange	13	2
Ved ikke	60	8
Total	732	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Antallet af ophold på krisecenter hænger nøje sammen med forekomsten af vold i hjemmet. Mange af børnenes mødre har været udsat for vold gennem flere år, nogle gennem mange år. For mange af børnene betyder det, at de har været vidner til vold i lige så mange år eller hele deres barndom.

Tabel 71. Hvor længe har moren været udsat for vold i det seneste forhold.

	Antal	Procent
Under 1 år	94	12
1-2 år	114	15
3-4 år	148	19
5-10 år	201	26
Over 10 år	142	18
Ved ikke	83	11
Total	782	101

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Der er en sammenhæng mellem barnets belastningsgrad, og hvor længe moren har været udsat for vold. Jo længere moren har været udsat for vold, desto større er sandsynligheden for, at barnet er alvorligt belastet. Sammenhængen fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 72. Hvor længe har moren været udsat for vold fordelt på barnets belastningsgrad. I procent.

	Et barn med almindelige behov	Et barn med særlige behov	Et truet barn	Et problembarn	Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	Total	N
Under 1 år	27	39	25	5	4	100	104
1-2 år	30	43	16	4	8	101	290
3-4 år	22	45	24	4	5	100	188
5-10 år	22	43	20	8	8	101	188
Over 10 år	18	41	27	11	4	101	82
Total	23	42	21	7	6	99	664

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Hvor vold mod moren har været en del af børnenes vilkår i under et år, vurderes 27 procent af børnene som børn med almindelige behov mod 5 procent som problembørn. Hvis volden har været et vilkår for moren i mere end 10 år, vurderes 18 procent af børnene som børn med almindelige behov, mens 11 procent vurderes som problembørn.

Denne sammenhæng peger (om ikke entydigt) på, at jo længere tid barnets mor er udsat for vold, des mere belastet vurderes barnet til at være, hvilket endnu en gang cementerer nødvendigheden af en tidlig indsats i voldsramte familier.

10. Børn der opholder sig en uge eller derunder på krisecenter

542 børn har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, og de indgår ikke i den foregående del af rapporten. De eneste oplysninger, der er registreret om disse børn, er alder og køn, fraflytningstidspunkt, antallet af opholdsdage, samt hvor de flytter hen efter ophold på krisecenter. Fordelingen på alder og køn for de børn, der bor en uge eller derunder på krisecenter, minder om den fordeling, der er for børn, der bor på krisecenter mere end en uge (se kapitel 4). De børn, der har boet en uge eller derunder på krisecenter, flytter dog i langt højere grad tilbage til voldsudøveren end de børn, der bor længere tid på krisecenter (se tabel 73).

Tabel 73. Hvor flytter barnet, der har opholdt sig en uge eller derunder, hen efter krisecenteropholdet.

	Antal	Procent
Tilbage til den, der har udøvet vold	148	30
Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden	112	23
Ny bolig	22	4
Andet krisecenter	72	15
Familiebehandlingsinstitution eller lignende	5	1
Familie/venner	61	12
Andet	20	4
Ved ikke	49	10
Total	489	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 73 fremgår det, at 30 procent af de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, flytter tilbage til voldsudøveren. Til sammenligning er procenttallet 15 for de børn, der har opholdt sig over en uge på krisecenter. 4 procent af de børn, der har været på krisecenter i mindre end 8 dage, flytter i ny bolig til sammenligning med 39 procent af de børn, der har boet over en uge på krisecenter. I alt flytter 27 procent af de børn, der har været på krisecenter i en uge eller derunder til en permanent bolig uden voldsudøveren. Tallet er 56 procent for de børn, der har været på krisecenter i over en uge.

Som noget nyt er oplysninger på disse børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, i år blevet sammenkørt med oplysningerne om moren, da der registreres væsentligt flere oplysninger på moren. I 26 tilfælde mangler enten morens nummer på barnets spørgeskemaer, eller morens nummer mangler på hendes eget skema. På de resterende 533 børn er der registreret 306 mødre. Dette betyder, at mange af børnene er en del af en søskendeflok. Udgangspunktet for de efterfølgende tabeller er barnet. Det samlede antal i tabellerne overstiger derfor i nogle af tilfældene antallet af mødre. Mange af mødrene har dog ikke svaret på alle spørgsmålene. En forklaring på dette kan netop være, at de har opholdt sig så kort tid på krisecenter, at der ikke har været tid til at udfylde hele spørgeskemaer.

Af tabel 74 ses, at for 47 procent af de børns mødre, der har boet en uge eller derunder på krisecenter, er det første gang, de er på krisecenter. 21 procent af mødrene har været på krisecenter en gang tidligere, 9 procent har været på krisecenter 2 til 3 gange tidligere, 3 procent 4 til 5 gange tidligere, og 1 procent af mødrene har været på krisecenter mere end 5 gange tidligere. Disse oplysninger minder om oplysninger på mødre, hvis børn har opholdt sig mere end en uge på krisecenter (se tabel 70).

Tabel 74. Har moren tidligere boet på krisecenter.

	Antal	Procent
Nej	145	47
Ja, 1 gang	65	21
Ja, 2-3 gange	28	9
Ja, 4-5 gange	9	3
Ja, mere end 5 gange	2	1
Ved ikke	60	19
Total	309	100

Af tabel 75 ses, at 55 procent af de børn, der har været på krisecenter i en uge eller derunder, har en mor, som har en anden etnisk baggrund end dansk. I manualen til indflytningsskemaet for moren, står der, at 'kvinden har en anden etnisk baggrund end dansk, hvis ikke familien i generationer har opfattet sig som danskere'. Dette kan således sammenlignes med det spørgsmål i børneskemaet, hvor der bliver spurgt til, hvorvidt barnet er vokset op i en traditionel dansk familie. 49 procent af de børn, der har opholdt sig over en uge på krisecenter, er ikke vokset op i en dansk familie. Således er der lidt flere børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, der kommer fra en ikke-dansk familie sammenlignet med de børn, der har opholdt sig over en uge på krisecenter.

Tabel 75. Har moren anden etnisk baggrund end dansk.

	Antal	Procent
Ja	155	55
Nej	119	43
Ved ikke	6	2
Total	280	100

Tabel 76 viser, at for 22 procent af børnenes mødre er der aftalt støtte til moren fra kommunen efter opholdet på krisecenter. For 4 procent af mødrene er der søgt om støtte, men det er endnu ikke afgjort, hvorvidt de får støtte. 59 procent af mødrene får ikke støtte, og for 14 procent af mødrene vides det ikke, hvorvidt de efter udflytning modtager støtte fra kommunen eller ej.

Tabel 76. Aftalt støtte til moren fra kommunen ved udflytning fra krisecenter.

	Antal	Procent
Ja	71	22
Der er søgt, men det er endnu ikke afgjort	12	4
Nej	188	59
Ved ikke	45	14
Total	316	99

(At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.)

Af tabel 77 fremgår det, hvilke former for støtte til moren, der er aftalt med kommunen. Ud af de 71 mødre, der har aftalt støtte med kommunen ved udflytning fra krisecenter, får 11 mødre psykologbehandling, 28 modtager familiebehandling, 28 får tilknyttet en hjemmehos'er, 9 får økonomisk støtte, og 27 får andre former for støtte. Andre former for støtte dækker bl.a. over støttegrupper, parsamtaler og overfaldsalarmer.

Tabel 77. Former for støtte til moren fra kommunen ved udflytning fra krisecenter.

	Antal	Procent
Psykolog	11	15
Familiebehandling	28	39
Hjemmehos'er	9	13
Økonomisk støtte	9	13
Andet	27	38
Ved ikke	17	24

N = 71. (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og procenterne summer derfor ikke op til 100).

11 procent af børnenes mødre (og dermed også børnene) flytter til en anden bopælskommune efter opholdet på krisecenter, 72 procent bliver i den samme kommune, og for 17 procents vedkommende vides ikke, hvorvidt de flytter til en anden kommune (se tabel 78).

Tabel 78. Flytter moren til en anden bopælskommune efter ophold på krisecenter.

	Antal	Procent
Ja	35	11
Nej	233	72
Ved ikke	54	17
Total	322	100

Det fremgår af dette kapitel, at på flere områder minder oplysningerne om de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på krisecenter, om de børn der har opholdt sig længere tid på krisecenter. Den største forskel eksisterer i forhold til, hvor børnene flytter hen. Langt flere af de børn, der bor en uge eller derunder på krisecenter flytter tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet og/eller moren.

11. Litteraturliste

- Behrens, H. L. 2002: *5230 børn på krisecenter – en deskriptiv undersøgelse*. Esbjerg: Formidlingscentret for Socialt Arbejde.
- Browne, C. & C. Winkelman 2007: 'The Effect of Childhood Trauma on Later Psychological Adjustment'. *Journal of Interpersonal Violence*, 22, nr. 6: 684-697.
- Christensen, E. & D.A. Pedersen 2004: *Vold mod børn. En undersøgelse af omfang og håndtering af fysisk vold mod børn - baseret på litteraturgennemgang og interview med sagsbehandlere*. København: Socialforskningsinstituttet. Arbejdsrapport 2:2004.
- Christensen, E. 2006: *Opvækst med særlig risiko. Indkredsning af børn med behov for en tidlig forebyggende indsats*. København: Socialforskningsinstituttet. 06:04.
- Duckworth, P., D. D. Hale, S. D. Clair & H. E. Adams 2000: 'Influence of Interpersonal Violence and Community Chaos on Stress Reactions in Children'. *Journal of Interpersonal Violence*, 15, nr. 8: 806-826.
- Dyregrov, A. 1998: *Børn og traumer*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Helweg-Larsen, K. & M. L. Frederiksen 2007. *Mænds vold mod kvinder. Omfang – karakter og indsats mod vold – 2007*. København: Minister for Ligestilling & Statens Institut for Folkesundhed.
- Hestbæk, A. D., A. Lindemann, V. L. Nielsen, M. N. Christoffersen 2006. *Nye regler – ny praksis. Ændringer i Servicelovens børneregler 2001*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Kitzmann, K.M., N. K. Gaylord, A. R. Holt & E. D. Kenny 2003: 'Child Witnesses to Domestic Violence: A Meta-analytic Review'. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, nr. 2: 339-352.
- Linning, M. & C. A. Kearney 2004: 'Post-Traumatic Stress Disorder in Maltreated Youth: A Study of Diagnostic Comorbidity and Child Factors'. *Journal of Interpersonal Violence*, 19, nr. 10: 1087-1101.
- LOKK 2008: *LOKK årsstatistik 2007*. København: LOKK og Servicestyrelsen.
- LOKK 2007: *LOKK årsstatistik 2006*. København: LOKK og Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service.
- LOKK 2007: *LOKK børnestatistik 2006*. København: LOKK og Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service.
- LOKK 2006: *LOKK børnestatistik 2005*. København: LOKK og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.
- Lybecker Jensen, V. & S. Nielsen 2005: *Når vold er hverdag. En undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer*. København: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte og LOKK.
- Perry, B. D. 2000: 'Traumatized children: How childhood trauma influences brain development'. *The Journal of the California Alliance for the Mentally Ill*, 11, nr. 1: 48-51.
- Perry, B. D. & R. Polland 1997: 'Altering brain development following global neglect in early childhood'. *Society for Neuroscience. Proceedings from Annual Meeting*. New Orleans.

Quas, J. A., S. Goodman, S. Ghetti & A. D. Redlich 2000: 'Questioning the Child Witness: What Can We Conclude from the Research Thus Far?' *Trauma Violence Abuse*, 1, nr. 3: 223-249.

Schultz Jørgensen, P., B. Ertmann, N. Egelund & Dorrit Hermann 1993: *Risikobørn. Hvem er de – hvad gør vi?* København: Socialministeriet.

Terr, L.C. 1991: Childhood traumas: 'An outline and overview'. *American Journal of Psychiatry*, 148, nr. 1: 10-20.

12. Bilag

Bilag 1. Barnets køn.....	96
Bilag 2. Barnets alder	97
Bilag 3. Barnets nationalitet (dansk/ikke dansk)	98
Bilag 4. Er barnet stoppet i dagsinstitution/skole ved indflytning til krisecenter	99
Bilag 5. Årsag til barnet er stoppet i dagsinstitution/skole.....	100
Bilag 6. Er barnet under opholdet på krisecenteret startet i ny dagsinstitution/skole....	101
Bilag 7. Er barnet startet i sin gamle dagsinstitution/skole.	102
Bilag 8. Barnets vurderede belastningsgrad.....	103
Bilag 9. Barnets opholdslængde på krisecenteret	104
Bilag 10. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter ophold på krisecenteret.....	105
Bilag 11. Er der iværksat en § 50 undersøgelse.....	106
Bilag 12. Var der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet før opholdet.....	107
Bilag 13. Var der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet under opholdet.....	108
Bilag 14. Er der aftalt støtte fra socialforvaltningen til barnet ved udflytning.....	109
Bilag 15. Er der aftalt, at barnet får støtte fra krisecenteret efter udflytningen	110
Bilag 16. Årsager til at barnet ikke får støtte fra krisecenteret efter udflytning	111
Bilag 17. Former for støtte fra krisecenteret til barnet efter udflytning.....	112

Bilag 1. Barnets køn.

	Dreng		Pige		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	57	12	43	9	0	0	100	21
Dannerhuset	53	16	47	14	0	0	100	30
Egmontgården	41	11	56	15	4	1	100	27
Esbjerg	38	3	63	5	0	0	100	8
Fredericia	48	15	52	16	0	0	100	31
Frederiksberg	38	3	63	5	0	0	100	8
Frederikshavn	31	4	69	9	0	0	100	13
Frederiksværk	48	20	52	22	0	0	100	42
Haderslev	18	2	82	9	0	0	100	11
Herning	41	16	56	22	3	1	100	39
Hillerød	46	11	54	13	0	0	100	24
Hjørring	45	5	55	6	0	0	100	11
Hobro	52	12	48	11	0	0	100	23
Holstebro	68	19	32	9	0	0	100	28
Horsens	47	8	47	8	6	1	100	17
Jagtvej, Kbh.	48	11	52	12	0	0	100	23
Kalundborg	57	20	43	15	0	0	100	35
Kolding	43	13	57	17	0	0	100	30
Køge	35	6	65	11	0	0	100	17
Lyngby	60	31	40	21	0	0	100	52
Nakskov	63	17	37	10	0	0	100	27
Nykøbing F.	67	2	33	1	0	0	100	3
Næstved	60	21	40	14	0	0	100	35
Nørresundby	42	14	55	18	3	1	100	33
Odense	58	55	42	40	0	0	100	95
Randers	46	32	52	36	1	1	100	69
Ringsted	43	17	58	23	0	0	100	40
Roskilde	79	15	21	4	0	0	100	19
Rønne	25	5	75	15	0	0	100	20
Røntofte	43	15	54	19	3	1	100	35
Silkeborg	62	16	38	10	0	0	100	26
Sønderborg	61	19	39	12	0	0	100	31
Thisted	33	4	67	8	0	0	100	12
Vejle	25	10	73	29	3	1	100	40
Viborg	50	12	50	12	0	0	100	24
Aabenraa	48	14	48	14	3	1	100	29
Århus	49	45	51	47	0	0	100	92
Total	49	551	50	561	1	8	100	1120

Bilag 2. Barnets alder.

	0-6-årige		7-12-årige		13-17-årige		18 år og derover		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	71	15	14	3	10	2	0	0	5	1	100	21
Dannerhuset	50	15	40	12	7	2	0	0	3	1	100	30
Egmontgården	52	14	11	3	4	1	0	0	33	9	100	27
Esbjerg	50	4	25	2	13	1	0	0	13	1	100	8
Fredericia	65	20	23	7	10	3	0	0	3	1	100	31
Frederiksberg	50	4	38	3	13	1	0	0	0	0	100	8
Frederikshavn	31	4	38	5	8	1	0	0	23	3	100	13
Frederiksværk	60	25	24	10	10	4	0	0	7	3	100	42
Haderslev	36	4	27	3	18	2	0	0	18	2	100	11
Herning	41	16	33	13	18	7	0	0	8	3	100	39
Hillerød	54	13	38	9	4	1	0	0	4	1	100	24
Hjørring	73	8	18	2	0	0	0	0	9	1	100	11
Hobro	52	12	26	6	17	4	0	0	4	1	100	23
Holstebro	43	12	36	10	14	4	4	1	4	1	100	28
Horsens	53	9	35	6	12	2	0	0	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	43	10	26	6	9	2	0	0	22	5	100	23
Kalundborg	43	15	31	11	14	5	0	0	11	4	100	35
Kolding	37	11	37	11	20	6	0	0	7	2	100	30
Køge	41	7	53	9	6	1	0	0	0	0	100	17
Lyngby	60	31	19	10	8	4	0	0	13	7	100	52
Nakskov	52	14	41	11	4	1	0	0	4	1	100	27
Nykøbing F.	67	2	33	1	0	0	0	0	0	0	100	3
Næstved	37	13	31	11	14	5	0	0	17	6	100	35
Nørresundby	39	13	27	9	30	10	0	0	3	1	100	33
Odense	48	46	31	29	12	11	0	0	9	9	100	95
Randers	35	24	38	26	19	13	0	0	9	6	100	69
Ringsted	48	19	28	11	10	4	0	0	15	6	100	40
Roskilde	58	11	21	4	11	2	0	0	11	2	100	19
Rønne	35	7	65	13	0	0	0	0	0	0	100	20
Røntofte	57	20	26	9	11	4	0	0	6	2	100	35
Silkeborg	42	11	35	9	15	4	0	0	8	2	100	26
Sønderborg	13	4	65	20	19	6	0	0	3	1	100	31
Thisted	33	4	17	2	33	4	0	0	17	2	100	12
Vejle	48	19	40	16	5	2	0	0	8	3	100	40
Viborg	63	15	33	8	0	0	0	0	4	1	100	24
Aabenraa	34	10	38	11	21	6	0	0	7	2	100	29
Århus	62	57	26	24	4	4	0	0	8	7	100	92
Total	48	538	32	355	12	129	0	1	9	97	100	1120

Bilag 3. Barnets nationalitet (dansk/ikke dansk).

	Dansk		Ikke-Dansk		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	38	8	62	13	0	0	0	0	100	21
Dannerhuset	43	13	53	16	3	1	0	0	100	30
Egmontgården	11	3	0	0	78	21	11	3	100	27
Esbjerg	25	2	75	6	0	0	0	0	100	8
Fredericia	52	16	48	15	0	0	0	0	100	31
Frederiksberg	25	2	75	6	0	0	0	0	100	8
Frederikshavn	77	10	0	0	23	3	0	0	100	13
Frederiksværk	40	17	57	24	2	1	0	0	100	42
Haderslev	82	9	18	2	0	0	0	0	100	11
Herning	44	17	36	14	15	6	5	2	100	39
Hillerød	21	5	67	16	8	2	4	1	100	24
Hjørring	64	7	36	4	0	0	0	0	100	11
Hobro	57	13	35	8	9	2	0	0	100	23
Holstebro	68	19	25	7	0	0	7	2	100	28
Horsens	65	11	24	4	12	2	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	17	4	78	18	4	1	0	0	100	23
Kalundborg	46	16	49	17	0	0	6	2	100	35
Kolding	53	16	33	10	10	3	3	1	100	30
Køge	41	7	59	10	0	0	0	0	100	17
Lyngby	37	19	60	31	2	1	2	1	100	52
Nakskov	81	22	19	5	0	0	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	100	3	0	0	0	0	100	3
Næstved	51	18	14	5	34	12	0	0	100	35
Nørresundby	36	12	58	19	6	2	0	0	100	33
Odense	23	22	17	16	60	57	0	0	100	95
Randers	48	33	45	31	6	4	1	1	100	69
Ringsted	53	21	48	19	0	0	0	0	100	40
Roskilde	47	9	47	9	5	1	0	0	100	19
Rønne	70	14	30	6	0	0	0	0	100	20
Røntofte	29	10	60	21	11	4	0	0	100	35
Silkeborg	50	13	50	13	0	0	0	0	100	26
Sønderborg	42	13	55	17	3	1	0	0	100	31
Thisted	42	5	58	7	0	0	0	0	100	12
Vejle	60	24	40	16	0	0	0	0	100	40
Viborg	29	7	71	17	0	0	0	0	100	24
Aabenraa	62	18	38	11	0	0	0	0	100	29
Århus	42	39	54	50	3	3	0	0	100	92
Total	44	494	43	486	11	127	1	13	100	1120

Bilag 4. Er barnet stoppet i dagsinstitution/skole ved indflytning til krisecenter.

	Ja		Nej		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	81	17	10	2	10	2	0	0	100	21
Dannerhuset	30	9	60	18	10	3	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	75	6	13	1	13	1	0	0	100	8
Fredericia	68	21	19	6	13	4	0	0	100	31
Frederiksberg	63	5	25	2	13	1	0	0	100	8
Frederikshavn	31	4	46	6	23	3	0	0	100	13
Frederiksværk	64	27	10	4	26	11	0	0	100	42
Haderslev	55	6	36	4	9	1	0	0	100	11
Herning	62	24	13	5	26	10	0	0	100	39
Hillerød	75	18	4	1	21	5	0	0	100	24
Hjørring	82	9	9	1	9	1	0	0	100	11
Hobro	70	16	13	3	17	4	0	0	100	23
Holstebro	96	27	0	0	4	1	0	0	100	28
Horsens	82	14	0	0	18	3	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	43	10	35	8	22	5	0	0	100	23
Kalundborg	69	24	11	4	20	7	0	0	100	35
Kolding	67	20	7	2	27	8	0	0	100	30
Køge	76	13	6	1	18	3	0	0	100	17
Lyngby	62	32	19	10	19	10	0	0	100	52
Nakskov	74	20	22	6	4	1	0	0	100	27
Nykøbing F.	100	3	0	0	0	0	0	0	100	3
Næstved	57	20	29	10	14	5	0	0	100	35
Nørresundby	76	25	21	7	3	1	0	0	100	33
Odense	35	33	3	3	62	59	0	0	100	95
Randers	84	58	7	5	7	5	1	1	100	69
Ringsted	60	24	28	11	13	5	0	0	100	40
Roskilde	68	13	11	2	21	4	0	0	100	19
Rønne	55	11	35	7	10	2	0	0	100	20
Røntofte	77	27	6	2	17	6	0	0	100	35
Silkeborg	77	20	19	5	4	1	0	0	100	26
Sønderborg	81	25	10	3	3	1	6	2	100	31
Thisted	58	7	25	3	17	2	0	0	100	12
Vejle	65	26	30	12	3	1	3	1	100	40
Viborg	58	14	33	8	8	2	0	0	100	24
Aabenraa	90	26	0	0	10	3	0	0	100	29
Århus	74	68	12	11	14	13	0	0	100	92
Total	64	722	15	173	20	221	0	4	100	1120

Bilag 5. Årsag til barnet er stoppet i dagsinstitution/skole.

	Fare		Afstand		Uafklaret		Barnet har brug for ro		Hjemkommunen vil ikke betale		Andet		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	14	3	19	4	5	1	5	1	0	0	0	0	57	12	0	0	100	21
Dannerhuset	17	5	10	3	3	1	0	0	0	0	0	0	70	21	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	63	5	13	1	0	0	0	0	0	0	0	0	25	2	0	0	100	8
Fredericia	10	3	48	15	10	3	0	0	0	0	0	0	32	10	0	0	100	31
Frederiksberg	38	3	25	2	0	0	0	0	0	0	0	0	38	3	0	0	100	8
Frederikshavn	8	1	15	2	0	0	0	0	0	0	8	1	69	9	0	0	100	13
Frederiksværk	17	7	38	16	2	1	0	0	0	0	2	1	40	17	0	0	100	42
Haderslev	0	0	36	4	0	0	0	0	0	0	0	0	64	7	0	0	100	11
Herning	13	5	36	14	0	0	5	2	0	0	0	0	46	18	0	0	100	39
Hillerød	46	11	13	3	13	3	0	0	0	0	0	0	29	7	0	0	100	24
Hjørring	9	1	27	3	0	0	18	2	0	0	0	0	45	5	0	0	100	11
Hobro	17	4	35	8	4	1	0	0	0	0	0	0	43	10	0	0	100	23
Holstebro	0	0	39	11	0	0	0	0	0	0	0	0	61	17	0	0	100	28
Horsens	18	3	12	2	29	5	0	0	0	0	0	0	41	7	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	26	6	0	0	0	0	4	1	0	0	9	2	61	14	0	0	100	23
Kalundborg	20	7	34	12	11	4	0	0	0	0	0	0	34	12	0	0	100	35
Kolding	13	4	33	10	13	4	0	0	0	0	0	0	40	12	0	0	100	30
Køge	59	10	18	3	0	0	0	0	0	0	0	0	24	4	0	0	100	17
Lyngby	13	7	12	6	25	13	2	1	0	0	6	3	40	21	2	1	100	52
Nakskov	26	7	22	6	7	2	11	3	0	0	0	0	33	9	0	0	100	27
Nykøbing F.	100	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	3
Næstved	11	4	20	7	9	3	0	0	0	0	0	0	60	21	0	0	100	35
Nørresundby	24	8	12	4	0	0	0	0	0	0	0	0	64	21	0	0	100	33
Odense	16	15	7	7	0	0	2	2	1	1	0	0	74	70	0	0	100	95
Randers	36	25	26	18	6	4	4	3	0	0	0	0	28	19	0	0	100	69
Ringsted	8	3	18	7	10	4	5	2	10	4	0	0	50	20	0	0	100	40
Roskilde	47	9	16	3	5	1	0	0	0	0	0	0	32	6	0	0	100	19
Rønne	20	4	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	70	14	0	0	100	20
Røntofte	11	4	29	10	3	1	0	0	0	0	0	0	57	20	0	0	100	35
Silkeborg	12	3	27	7	12	3	4	1	0	0	0	0	46	12	0	0	100	26
Sønderborg	35	11	19	6	0	0	6	2	0	0	6	2	32	10	0	0	100	31
Thisted	0	0	33	4	0	0	0	0	0	0	0	0	67	8	0	0	100	12
Vejle	28	11	18	7	8	3	0	0	0	0	0	0	48	19	0	0	100	40
Viborg	0	0	29	7	0	0	0	0	0	0	17	4	54	13	0	0	100	24
Aabenraa	21	6	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	72	21	0	0	100	29
Århus	21	19	28	26	13	12	10	9	0	0	0	0	28	26	0	0	100	92
Total	19	217	22	242	6	69	3	29	0	5	1	13	49	544	0	1	100	1120

Bilag 6. Er barnet under opholdet på krisecenteret startet i ny dagsinstitution/skole.

	Startet i ny daginst./skole under opholdet		Ikke startet i ny daginst./skole under opholdet		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	5	1	81	17	14	3	0	0	100	21
Dannerhuset	13	4	73	22	13	4	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	0	0	88	7	13	1	0	0	100	8
Fredericia	13	4	74	23	13	4	0	0	100	31
Frederiksberg	25	2	50	4	25	2	0	0	100	8
Frederikshavn	23	3	54	7	23	3	0	0	100	13
Frederiksværk	19	8	52	22	29	12	0	0	100	42
Haderslev	0	0	91	10	9	1	0	0	100	11
Herring	21	8	54	21	26	10	0	0	100	39
Hillerød	42	10	33	8	25	6	0	0	100	24
Hjørring	0	0	91	10	9	1	0	0	100	11
Hobro	13	3	70	16	17	4	0	0	100	23
Holstebro	14	4	82	23	4	1	0	0	100	28
Horsens	0	0	82	14	18	3	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	22	5	57	13	22	5	0	0	100	23
Kalundborg	20	7	57	20	20	7	3	1	100	35
Kolding	23	7	50	15	27	8	0	0	100	30
Køge	18	3	65	11	18	3	0	0	100	17
Lyngby	10	5	69	36	19	10	2	1	100	52
Nakskov	11	3	85	23	4	1	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	100	3	0	0	0	0	100	3
Næstved	23	8	54	19	20	7	3	1	100	35
Nørresundby	6	2	91	30	3	1	0	0	100	33
Odense	1	1	37	35	62	59	0	0	100	95
Randers	7	5	86	59	7	5	0	0	100	69
Ringsted	0	0	88	35	13	5	0	0	100	40
Roskilde	5	1	68	13	26	5	0	0	100	19
Rønne	30	6	50	10	20	4	0	0	100	20
Røntofte	3	1	77	27	20	7	0	0	100	35
Silkeborg	4	1	92	24	4	1	0	0	100	26
Sønderborg	13	4	84	26	3	1	0	0	100	31
Thisted	17	2	67	8	17	2	0	0	100	12
Vejle	25	10	65	26	8	3	3	1	100	40
Viborg	13	3	79	19	8	2	0	0	100	24
Aabenraa	0	0	90	26	10	3	0	0	100	29
Århus	9	8	74	68	17	16	0	0	100	92
Total	12	129	67	750	21	237	0	4	100	1120

Bilag 7. Er barnet startet i sin gamle dagsinstitution/skole.

	Ja		Nej		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	48	10	24	5	29	6	0	0	100	21
Dannerhuset	13	4	50	15	37	11	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	25	2	50	4	25	2	0	0	100	8
Fredericia	13	4	68	21	19	6	0	0	100	31
Frederiksberg	63	5	13	1	25	2	0	0	100	8
Frederikshavn	15	2	31	4	54	7	0	0	100	13
Frederiksværk	24	10	36	15	40	17	0	0	100	42
Haderslev	27	3	27	3	45	5	0	0	100	11
Herning	41	16	26	10	33	13	0	0	100	39
Hillerød	29	7	46	11	25	6	0	0	100	24
Hjørring	55	6	36	4	9	1	0	0	100	11
Hobro	26	6	48	11	26	6	0	0	100	23
Holstebro	68	19	29	8	4	1	0	0	100	28
Horsens	76	13	6	1	18	3	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	43	10	4	1	52	12	0	0	100	23
Kalundborg	17	6	54	19	29	10	0	0	100	35
Kolding	40	12	23	7	37	11	0	0	100	30
Køge	76	13	0	0	24	4	0	0	100	17
Lyngby	35	18	31	16	31	16	4	2	100	52
Nakskov	41	11	37	10	22	6	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	100	3	0	0	0	0	100	3
Næstved	29	10	31	11	37	13	3	1	100	35
Nørresundby	67	22	12	4	21	7	0	0	100	33
Odense	15	14	23	22	62	59	0	0	100	95
Randers	65	45	25	17	10	7	0	0	100	69
Ringsted	33	13	48	19	20	8	0	0	100	40
Roskilde	53	10	16	3	32	6	0	0	100	19
Rønne	50	10	0	0	50	10	0	0	100	20
Røntofte	37	13	43	15	20	7	0	0	100	35
Silkeborg	54	14	27	7	19	5	0	0	100	26
Sønderborg	65	20	19	6	16	5	0	0	100	31
Thisted	25	3	50	6	25	3	0	0	100	12
Vejle	40	16	33	13	28	11	0	0	100	40
Viborg	38	9	25	6	38	9	0	0	100	24
Aabenraa	72	21	17	5	10	3	0	0	100	29
Århus	55	51	14	13	30	28	0	0	100	92
Total	40	448	28	316	32	353	0	3	100	1120

Bilag 8. Barnets vurderede belastningsgrad

	Et barn med almindelige behov		Et barn med særlige behov		Et truet barn		Et problembarn		Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	29	6	62	13	10	2	0	0	0	0	0	0	0	21
Dannerhuset	3	1	33	10	17	5	20	6	23	7	3	1	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	27	100	27
Esbjerg	25	2	13	1	50	4	0	0	13	1	0	0	100	8
Fredericia	26	8	45	14	23	7	6	2	0	0	0	0	100	31
Frederiksberg	0	0	13	1	75	6	0	0	13	1	0	0	100	8
Frederikshavn	8	1	62	8	15	2	0	0	15	2	0	0	100	13
Frederiksværk	19	8	38	16	17	7	12	5	7	3	7	3	100	42
Haderslev	64	7	36	4	0	0	0	0	0	0	0	0	100	11
Hemming	23	9	31	12	5	2	5	2	26	10	10	4	100	39
Hillærød	13	3	50	12	13	3	13	3	0	0	13	3	100	24
Hjørring	55	6	18	2	27	3	0	0	0	0	0	0	100	11
Hobro	9	2	13	3	48	11	13	3	17	4	0	0	100	23
Holstebro	43	12	29	8	0	0	0	0	25	7	4	1	100	28
Horsens	0	0	65	11	24	4	0	0	0	0	12	2	100	17
Jagtvej, Kbh.	13	3	65	15	17	4	0	0	0	0	4	1	100	23
Kalundborg	9	3	71	25	9	3	0	0	6	2	6	2	100	35
Kolding	10	3	53	16	17	5	3	1	0	0	17	5	100	30
Køge	29	5	41	7	12	2	18	3	0	0	0	0	100	17
Lyngby	29	15	19	10	37	19	2	1	13	7	0	0	100	52
Nakskov	15	4	15	4	63	17	4	1	4	1	0	0	100	27
Nykøbing F.	33	1	33	1	0	0	0	0	0	0	33	1	100	3
Næstved	60	21	23	8	6	2	0	0	6	2	6	2	100	35
Nørresundby	12	4	52	17	18	6	15	5	3	1	0	0	100	33
Odense	20	19	12	11	3	3	1	1	5	5	59	56	100	95
Randers	10	7	35	24	33	23	12	8	10	7	0	0	100	69
Ringsted	43	17	35	14	15	6	8	3	0	0	0	0	100	40
Roskilde	16	3	16	3	47	9	21	4	0	0	0	0	100	19
Rønne	50	10	30	6	10	2	0	0	5	1	5	1	100	20
Røntofte	14	5	60	21	11	4	0	0	0	0	14	5	100	35
Silkeborg	8	2	54	14	31	8	4	1	0	0	4	1	100	26
Sønderborg	3	1	26	8	58	18	13	4	0	0	0	0	100	31
Thisted	0	0	25	3	17	2	7	0	0	0	0	0	100	12
Vejle	35	14	33	13	20	8	0	0	0	0	13	5	100	40
Viborg	8	2	50	12	17	4	25	6	0	0	0	0	100	24
Aabenraa	31	9	45	13	14	4	10	3	0	0	0	0	100	29
Århus	30	28	51	47	11	10	1	1	5	5	1	1	100	92
Total	22	241	36	407	19	215	6	70	6	66	11	121	100	1120

Bilag 9. Barnets opholdslængde på krisecenteret.

	0-2 dage		3-7 dage		8-14 dage		15-30 dage		31-60 dage		61-90 dage		91 dage og derover		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	0	0	9	2	26	6	0	0	4	1	0	0	61	14	0	0	100	23
Dannerhuset	24	12	14	7	18	9	16	8	8	4	2	1	16	8	2	1	100	50
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	14	4	14	4	66	19	7	2	100	29
Esbjerg	29	5	24	4	6	1	0	0	24	4	0	1	18	3	0	0	100	17
Fredericia	8	3	11	4	13	5	26	10	18	7	3	1	21	8	0	0	100	38
Frederiksberg	14	2	29	4	7	1	21	3	0	0	0	0	29	4	0	0	100	14
Frederikshavn	25	9	36	13	0	0	6	2	17	6	6	2	8	3	3	1	100	36
Frederiksværk	4	2	14	7	12	6	20	10	10	5	24	12	18	9	0	0	100	51
Haderslev	26	5	16	3	0	0	37	7	21	4	0	0	0	0	0	0	100	19
Herning	22	14	18	12	15	10	23	15	12	8	8	5	2	1	0	0	100	65
Hillærød	10	3	10	3	16	5	13	4	3	1	10	3	35	11	3	1	100	31
Hjørring	56	15	4	1	0	0	22	6	0	0	15	4	4	1	0	0	100	27
Hobro	15	5	15	5	21	7	24	8	9	3	9	3	6	2	0	0	100	33
Holstebro	29	14	10	5	22	11	18	9	14	7	2	1	0	0	4	2	100	49
Horsens	25	13	40	21	13	7	17	9	2	1	0	0	0	0	4	2	100	53
Jagtvej, Kbh.	23	8	11	4	6	2	9	3	11	4	3	1	37	13	0	0	100	35
Kalundborg	4	2	22	11	18	9	6	3	12	6	8	4	27	13	2	1	100	49
Kolding	12	6	28	14	10	5	12	6	22	11	4	2	12	6	0	0	100	50
Køge	30	14	28	13	0	0	6	3	15	7	0	0	15	7	6	3	100	47
Lynby	12	8	12	8	9	6	26	18	10	7	6	4	25	17	0	0	100	68
Nakskov	11	5	32	15	15	7	15	7	21	10	4	2	2	1	0	0	100	47
Nykøbing F.	0	0	0	0	0	0	0	0	100	3	0	0	0	0	0	0	100	3
Næstved	11	6	21	11	8	4	21	11	15	8	4	2	19	10	2	1	100	53
Nørresundby	18	8	7	3	23	10	23	10	18	8	2	1	9	4	0	0	100	44
Odense	8	10	17	22	11	14	17	22	16	20	16	20	15	19	0	0	100	127
Randers	16	16	14	14	15	15	15	15	19	19	11	11	9	9	0	0	100	99
Ringsted	0	0	17	8	15	7	25	12	6	3	8	4	29	14	0	0	100	48
Roskilde	29	10	15	5	12	4	12	4	12	4	3	1	18	6	0	0	100	34
Rønne	12	3	0	0	16	4	24	6	16	4	8	2	16	4	8	2	100	25
Røntfte	0	0	10	4	15	6	13	5	28	11	3	1	31	12	0	0	100	39
Silkeborg	23	13	30	17	5	3	27	15	9	5	4	2	2	1	0	0	100	56
Sønderborg	15	7	17	8	22	10	22	10	4	2	0	0	20	9	0	0	100	46
Thisted	38	11	21	6	14	4	24	7	0	0	0	0	3	1	0	0	100	29
Vejle	14	7	8	4	12	6	25	13	12	6	27	14	2	1	0	0	100	51
Viborg	13	5	24	9	11	4	0	0	13	5	34	13	5	2	0	0	100	38
Aabenraa	23	10	9	4	5	2	19	8	16	7	14	6	14	6	0	0	100	43
Aarhus	8	9	10	11	22	25	11	12	14	16	13	15	21	24	1	1	100	113
Total	15	260	17	282	13	215	17	281	13	221	8	141	16	262	1	17	100	1679

Bilag 10. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter ophold på krisecenteret.

	Tilbage til den, der har udøvet vold		Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden		Ny bolig		Andet krisecenter		Familiebehandlingsinstitution eller lignende		Familievenner		Andet		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	24	5	0	0	62	13	10	2	0	0	0	0	5	1	0	0	0	0	100	21
Dannerhuset	3	1	10	3	17	5	27	8	0	0	0	0	40	12	0	0	3	1	100	30
Egmontgården	0	0	19	5	78	21	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	100	27
Estbjerg	0	0	0	0	88	7	0	0	0	0	0	0	13	1	0	0	0	0	100	8
Fredericia	16	5	13	4	23	7	29	9	3	1	13	4	0	0	0	0	3	1	100	31
Frederiksberg	25	2	50	4	13	1	13	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	8
Frederikshavn	15	2	15	2	23	3	31	4	0	0	15	2	0	0	5	0	0	0	100	13
Frederiksvejrk	19	8	5	2	60	25	0	0	0	2	1	10	4	4	2	2	0	0	100	42
Haderslev	0	0	0	0	82	9	0	0	0	0	0	0	0	0	18	2	0	0	100	11
Herring	8	3	18	7	31	12	28	11	0	0	0	0	0	0	15	6	0	0	100	39
Hillerød	13	3	17	4	25	6	13	3	0	0	0	0	25	6	8	2	0	0	100	24
Hjærring	9	1	36	4	27	3	0	0	0	0	18	2	9	1	0	0	0	0	100	11
Hobro	22	5	22	5	30	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26	100	23
Holstebro	32	9	14	4	29	8	0	0	0	0	18	5	7	2	0	0	0	0	100	28
Horsens	0	0	12	2	59	10	18	3	0	0	0	0	12	2	0	0	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	4	1	13	3	48	11	4	1	0	0	0	0	30	7	0	0	0	0	100	23
Kalundborg	17	6	6	2	54	19	6	2	0	0	11	4	0	0	0	0	0	6	100	35
Kolding	0	0	27	8	53	16	10	3	0	0	7	2	3	1	0	0	0	0	100	30
Køge	24	4	29	5	29	5	18	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	17
Lyngby	40	21	6	3	19	10	17	9	0	0	13	7	2	1	0	0	0	2	100	52
Nakskov	4	1	15	4	22	6	11	3	0	0	22	6	22	6	0	0	0	4	100	27
Nykøbing F.	0	0	0	0	100	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	3
Næstved	6	2	14	5	63	22	3	1	0	0	3	1	6	2	3	1	3	1	100	35
Nørresundby	21	7	33	11	21	7	15	5	0	0	0	0	0	0	0	0	9	3	100	33
Odense	9	9	12	11	49	26	6	6	3	3	2	2	15	14	23	22	2	2	100	95
Randers	13	9	23	16	27	34	4	3	0	0	7	5	3	2	0	0	0	0	100	69
Ringsted	0	0	43	17	25	10	5	2	5	2	0	0	18	7	0	0	5	2	100	40
Roskilde	32	6	16	3	5	1	5	1	0	0	21	4	16	3	5	1	0	0	100	19
Rønne	5	1	15	3	45	9	0	0	0	0	0	0	15	3	20	4	0	0	100	20
Rantofte	23	8	11	4	46	16	14	5	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	100	35
Silkeborg	38	10	19	5	23	6	4	1	0	0	0	0	15	4	0	0	0	0	100	26
Sønderborg	26	8	26	8	32	10	0	0	0	0	3	1	3	1	3	1	6	2	100	31
Thisted	50	6	0	0	42	5	0	0	0	0	0	0	8	1	0	0	0	0	100	12
Vejle	10	4	13	5	28	11	15	6	3	1	10	4	13	5	10	4	0	0	100	40
Viborg	21	5	8	2	33	8	13	3	13	3	0	0	8	2	4	1	0	0	100	24
Aabenaa	0	0	10	3	62	18	17	5	3	1	3	1	3	1	0	0	0	0	100	29
Aarhus	15	14	18	17	34	31	7	6	4	4	8	7	10	9	2	2	2	2	100	92
Total	15	166	16	181	38	421	9	106	2	17	5	58	9	98	4	49	2	24	100	1120

Bilag 11. Er der iværksat en § 50 undersøgelse.

	Ja		Nej		Der foreligger en paragraf 50		Aftale om paragraf 50		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Bolifondens	14	3	81	17	0	0	0	0	5	1	0	0	100	21
Dannerhuset	43	13	40	12	3	1	0	0	13	4	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	27	100	27
Esbjerg	13	1	25	2	38	3	25	2	0	0	0	0	100	8
Fredericia	13	4	61	19	3	1	0	0	23	7	0	0	100	31
Frederiksberg	0	0	0	0	0	0	0	0	100	8	0	0	100	8
Frederikshavn	15	2	69	9	8	1	0	0	0	0	8	1	100	13
Frederiksværk	10	4	40	17	2	1	0	0	31	13	17	7	100	42
Haderslev	27	3	36	4	0	0	0	0	18	2	18	2	100	11
Herning	8	3	10	4	0	0	0	0	64	25	18	7	100	39
Hilleroed	4	1	58	14	0	0	13	3	8	2	17	4	100	24
Hjørring	9	1	73	8	0	0	0	0	18	2	0	0	100	11
Hobro	22	5	30	7	30	7	0	0	17	4	0	0	100	23
Holstebro	11	3	64	18	0	0	0	0	25	7	0	0	100	28
Horsens	0	0	88	15	0	0	0	0	0	0	12	2	100	17
Jagtvej, Kbh.	22	5	52	12	0	0	0	0	17	4	9	2	100	23
Kalundborg	9	3	66	23	0	0	11	4	14	5	0	0	100	35
Kolding	3	1	23	7	0	0	0	0	60	18	13	4	100	30
Køge	82	14	18	3	0	0	0	0	0	0	0	0	100	17
Lyngby	29	15	54	28	0	0	8	4	10	5	0	0	100	52
Nakskov	0	0	48	13	11	3	0	0	41	11	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	0	0	0	0	0	0	100	3	0	0	100	3
Næstved	3	1	51	18	11	4	6	2	9	3	20	7	100	35
Nørresundby	21	7	33	11	12	4	0	0	24	8	9	3	100	33
Odense	2	2	8	8	0	0	3	3	40	38	46	44	100	95
Randers	26	18	30	21	12	8	6	4	19	13	7	5	100	69
Ringsted	18	7	43	17	10	4	10	4	20	8	0	0	100	40
Roskilde	5	1	84	16	5	1	0	0	5	1	0	0	100	19
Rønne	0	0	25	5	0	0	0	0	35	7	40	8	100	20
Røntoft	20	7	69	24	0	0	0	0	0	0	11	4	100	35
Silkeborg	0	0	69	18	4	1	0	0	23	6	4	1	100	26
Sønderborg	16	5	19	6	10	3	19	6	23	7	13	4	100	31
Thisted	0	0	17	2	0	0	0	0	83	10	0	0	100	12
Vejle	33	13	45	18	0	0	8	3	5	2	10	4	100	40
Viborg	21	5	42	10	0	0	0	0	33	8	4	1	100	24
Aabenraa	38	11	14	4	0	0	10	3	38	11	0	0	100	29
Århus	4	4	68	63	7	6	0	0	16	15	4	4	100	92
Total	14	162	42	473	4	48	3	38	23	258	13	141	100	1120

Bilag 12. Var der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet før opholdet.

	Ja		Nej		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	10	2	90	19	0	0	0	0	100	21
Dannerhuset	7	2	83	25	3	1	7	2	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	63	5	38	3	0	0	0	0	100	8
Fredericia	19	6	81	25	0	0	0	0	100	31
Frederiksberg	0	0	100	8	0	0	0	0	100	8
Frederikshavn	15	2	85	11	0	0	0	0	100	13
Frederiksværk	24	10	71	30	5	2	0	0	100	42
Haderslev	9	1	73	8	0	0	18	2	100	11
Herning	18	7	41	16	5	2	36	14	100	39
Hillerød	13	3	75	18	13	3	0	0	100	24
Hjørring	9	1	91	10	0	0	0	0	100	11
Hobro	35	8	57	13	0	0	9	2	100	23
Holstebro	7	2	68	19	0	0	25	7	100	28
Horsens	0	0	88	15	12	2	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	9	2	87	20	4	1	0	0	100	23
Kalundborg	0	0	80	28	6	2	14	5	100	35
Kolding	17	5	63	19	20	6	0	0	100	30
Køge	12	2	88	15	0	0	0	0	100	17
Lyngby	4	2	88	46	2	1	6	3	100	52
Nakskov	26	7	63	17	0	0	11	3	100	27
Nykøbing F.	0	0	67	2	33	1	0	0	100	3
Næstved	17	6	69	24	6	2	9	3	100	35
Nørresundby	24	8	48	16	0	0	27	9	100	33
Odense	8	8	28	27	61	58	2	2	100	95
Randers	14	10	64	44	6	4	16	11	100	69
Ringsted	8	3	93	37	0	0	0	0	100	40
Roskilde	32	6	68	13	0	0	0	0	100	19
Rønne	30	6	65	13	5	1	0	0	100	20
Røntofte	26	9	60	21	14	5	0	0	100	35
Silkeborg	15	4	85	22	0	0	0	0	100	26
Sønderborg	23	7	77	24	0	0	0	0	100	31
Thisted	42	5	58	7	0	0	0	0	100	12
Vejle	23	9	65	26	13	5	0	0	100	40
Viborg	13	3	83	20	4	1	0	0	100	24
Aabenraa	14	4	79	23	0	0	7	2	100	29
Århus	12	11	87	80	1	1	0	0	100	92
Total	15	166	68	764	11	125	6	65	100	1120

Bilag 13. Var der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet under opholdet.

	Ja		Nej		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	10	2	76	16	14	3	0	0	100	21
Dannerhuset	10	3	90	27	0	0	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	13	1	75	6	13	1	0	0	100	8
Fredericia	23	7	77	24	0	0	0	0	100	31
Frederiksberg	75	6	25	2	0	0	0	0	100	8
Frederikshavn	31	4	69	9	0	0	0	0	100	13
Frederiksværk	12	5	71	30	17	7	0	0	100	42
Haderslev	27	3	55	6	0	0	18	2	100	11
Herning	26	10	44	17	13	5	18	7	100	39
Hillerød	21	5	63	15	17	4	0	0	100	24
Hjørring	0	0	100	11	0	0	0	0	100	11
Hobro	26	6	74	17	0	0	0	0	100	23
Holstebro	25	7	61	17	4	1	11	3	100	28
Horsens	12	2	76	13	12	2	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	13	3	83	19	4	1	0	0	100	23
Kalundborg	3	1	91	32	6	2	0	0	100	35
Kolding	13	4	57	17	30	9	0	0	100	30
Køge	6	1	94	16	0	0	0	0	100	17
Lyngby	10	5	83	43	6	3	2	1	100	52
Nakskov	7	2	93	25	0	0	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	33	1	67	2	0	0	100	3
Næstved	26	9	60	21	6	2	9	3	100	35
Nørresundby	24	8	67	22	0	0	9	3	100	33
Odense	1	1	36	34	61	58	2	2	100	95
Randers	13	9	80	55	7	5	0	0	100	69
Ringsted	13	5	85	34	3	1	0	0	100	40
Roskilde	37	7	58	11	5	1	0	0	100	19
Rønne	5	1	60	12	35	7	0	0	100	20
Røntofte	20	7	69	24	11	4	0	0	100	35
Silkeborg	4	1	96	25	0	0	0	0	100	26
Sønderborg	61	19	39	12	0	0	0	0	100	31
Thisted	25	3	75	9	0	0	0	0	100	12
Vejle	10	4	75	30	13	5	3	1	100	40
Viborg	21	5	71	17	8	2	0	0	100	24
Aabenraa	10	3	86	25	3	1	0	0	100	29
Århus	34	31	65	60	1	1	0	0	100	92
Total	17	190	67	754	14	154	2	22	100	1120

Bilag 14. Er der aftalt støtte fra socialforvaltningen til barnet ved udflytning.

	Ja		Nej		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	24	5	71	15	0	0	5	1	100	21
Dannerhuset	20	6	77	23	0	0	3	1	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	63	5	25	2	13	1	0	0	100	8
Fredericia	3	1	97	30	0	0	0	0	100	31
Frederiksberg	63	5	13	1	0	0	25	2	100	8
Frederikshavn	38	5	62	8	0	0	0	0	100	13
Frederiksværk	40	17	48	20	12	5	0	0	100	42
Haderslev	27	3	55	6	18	2	0	0	100	11
Herning	36	14	36	14	13	5	15	6	100	39
Hillerød	33	8	50	12	17	4	0	0	100	24
Hjørring	0	0	100	11	0	0	0	0	100	11
Hobro	39	9	57	13	0	0	4	1	100	23
Holstebro	21	6	68	19	0	0	11	3	100	28
Horsens	6	1	76	13	12	2	6	1	100	17
Jagtvej, Kbh.	17	4	74	17	4	1	4	1	100	23
Kalundborg	3	1	94	33	0	0	3	1	100	35
Kolding	23	7	57	17	10	3	10	3	100	30
Køge	6	1	94	16	0	0	0	0	100	17
Lyngby	27	14	65	34	2	1	6	3	100	52
Nakskov	37	10	63	17	0	0	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	67	2	0	0	33	1	100	3
Næstved	29	10	63	22	6	2	3	1	100	35
Nørresundby	36	12	24	8	3	1	36	12	100	33
Odense	8	8	8	8	45	43	38	36	100	95
Randers	29	20	55	38	4	3	12	8	100	69
Ringsted	20	8	80	32	0	0	0	0	100	40
Roskilde	26	5	58	11	0	0	16	3	100	19
Rønne	25	5	40	8	15	3	20	4	100	20
Røntofte	11	4	71	25	11	4	6	2	100	35
Silkeborg	15	4	69	18	0	0	15	4	100	26
Sønderborg	65	20	35	11	0	0	0	0	100	31
Thisted	0	0	100	12	0	0	0	0	100	12
Vejle	45	18	40	16	10	4	5	2	100	40
Viborg	33	8	50	12	4	1	13	3	100	24
Aabenraa	21	6	76	22	0	0	3	1	100	29
Århus	9	8	88	81	3	3	0	0	100	92
Total	23	258	58	647	10	115	9	100	100	1120

Bilag 15. Er der aftalt, at barnet får støtte fra krisecenteret efter udflytningen.

	Ja		Nej		Uoplyst		Ved ikke		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	48	10	52	11	0	0	0	0	100	21
Dannerhuset	27	8	73	22	0	0	0	0	100	30
Egmontgården	0	0	0	0	100	27	0	0	100	27
Esbjerg	63	5	38	3	0	0	0	0	100	8
Fredericia	68	21	32	10	0	0	0	0	100	31
Frederiksberg	0	0	100	8	0	0	0	0	100	8
Frederikshavn	15	2	85	11	0	0	0	0	100	13
Frederiksværk	19	8	76	32	5	2	0	0	100	42
Haderslev	45	5	36	4	18	2	0	0	100	11
Herning	15	6	74	29	10	4	0	0	100	39
Hillerød	0	0	83	20	17	4	0	0	100	24
Hjørring	55	6	45	5	0	0	0	0	100	11
Hobro	0	0	91	21	0	0	9	2	100	23
Holstebro	0	0	100	28	0	0	0	0	100	28
Horsens	0	0	88	15	12	2	0	0	100	17
Jagtvej, Kbh.	78	18	17	4	4	1	0	0	100	23
Kalundborg	0	0	94	33	0	0	6	2	100	35
Kolding	7	2	83	25	10	3	0	0	100	30
Køge	24	4	76	13	0	0	0	0	100	17
Lyngby	6	3	94	49	0	0	0	0	100	52
Nakskov	33	9	67	18	0	0	0	0	100	27
Nykøbing F.	0	0	100	3	0	0	0	0	100	3
Næstved	26	9	69	24	6	2	0	0	100	35
Nørresundby	30	10	70	23	0	0	0	0	100	33
Odense	12	11	13	12	45	43	31	29	100	95
Randers	19	13	81	56	0	0	0	0	100	69
Ringsted	10	4	90	36	0	0	0	0	100	40
Roskilde	0	0	84	16	5	1	11	2	100	19
Rønne	55	11	40	8	5	1	0	0	100	20
Røntofte	0	0	89	31	11	4	0	0	100	35
Silkeborg	27	7	73	19	0	0	0	0	100	26
Sønderborg	32	10	68	21	0	0	0	0	100	31
Thisted	0	0	100	12	0	0	0	0	100	12
Vejle	23	9	63	25	13	5	3	1	100	40
Viborg	38	9	63	15	0	0	0	0	100	24
Aabenraa	17	5	83	24	0	0	0	0	100	29
Århus	4	4	95	87	1	1	0	0	100	92
Total	19	209	69	773	9	102	3	36	100	1120

Bilag 16. Årsager til at barnet ikke får støtte fra krisecenteret efter udflytning.

	Manglende ressourcer fra krisecentrets side		Moderen ønsker det ikke		Moderen flytter langt væk med barnet		Andre offentlige instanser yder støtte/hjælp		Andre frivillige instanser/foreninger yder støtte/hjælp		Andet		Ved ikke	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Bolifondens	18	2	27	3	0	0	27	3	0	0	27	3	0	0
Dannetuset	50	11	0	0	9	2	18	4	0	0	32	7	0	0
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Esbjerg	0	0	67	2	67	2	0	0	0	0	33	1	0	0
Fredericia	0	0	30	3	30	3	10	1	0	0	40	4	0	0
Frederiksborg	25	2	0	0	13	1	63	5	0	0	25	2	0	0
Frederikshavn	45	5	36	4	18	2	9	1	0	0	18	2	0	0
Frederiksværk	3	1	28	9	31	10	0	0	0	0	31	10	0	0
Haderslev	0	0	0	0	0	0	75	3	0	0	25	1	0	0
Herring	31	9	17	5	34	10	3	1	0	0	21	6	3	1
Hillerød	30	6	0	0	15	3	55	11	0	0	15	3	0	0
Hjørring	0	0	40	2	40	2	40	2	0	0	0	0	0	0
Hobro	24	5	43	9	5	1	38	8	0	0	14	3	5	1
Holstebro	61	17	4	1	11	3	4	1	0	0	21	6	4	1
Horsens	13	2	0	0	67	10	7	1	0	0	67	10	0	0
Jagtvej, Kbh.	0	0	50	2	0	0	0	0	0	0	50	2	0	0
Kalundborg	76	25	39	13	64	21	39	13	0	0	9	3	0	0
Kolding	0	0	0	0	8	2	32	8	0	0	36	9	16	4
Køge	0	0	31	4	38	5	31	4	0	0	31	4	0	0
Lyngby	18	9	4	2	2	1	6	3	0	0	53	26	14	7
Nakskov	17	3	0	0	50	9	61	11	0	0	0	0	0	0
NYkøbing F.	0	0	0	0	100	3	67	2	0	0	0	0	0	0
Næstved	13	3	0	0	17	4	17	4	0	0	71	17	0	0
Nørresundby	4	1	17	4	26	6	61	14	0	0	4	1	9	2
Odense	0	0	0	0	33	4	50	6	0	0	8	1	42	5
Randers	25	14	7	4	29	16	18	10	0	0	46	26	5	3
Ringsted	3	1	50	18	28	10	36	13	0	0	25	9	0	0
Roskilde	25	4	31	5	13	2	13	2	0	0	50	8	6	1
Rønne	0	0	63	5	13	1	0	0	0	0	25	2	0	0
Røntoft	52	16	0	0	35	11	71	22	16	5	3	1	0	0
Silkeborg	11	2	16	3	21	4	21	4	0	0	53	10	0	0
Sønderborg	0	0	0	0	38	8	71	15	0	0	5	1	0	0
Thisted	25	3	92	11	50	6	0	0	0	0	50	6	0	0
Vejle	0	0	16	4	24	6	20	5	0	0	20	5	0	0
Viborg	0	0	7	1	53	8	53	8	0	0	47	7	7	1
Aabenraa	0	0	13	3	29	7	54	13	0	0	33	8	0	0
Aarhus	99	86	0	0	0	0	5	4	0	0	8	7	0	0
Total	29	227	15	117	24	183	26	202	1	5	27	211	3	26

Bilag 17. Former for støtte fra krisecenteret til barnet efter udflytning.

	Hjemmebesøg fra en af krisecenterets medarbejdere		Prædagoger el. anden KC medarbejder besøger		Oprøgende samtale		Aktiviteter på krisecenteret		Ferieaktiviteter/udflugter/ julearrangementer o.l.		Andet	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	90	9	0	0	10	1	50	5	0	0	0	0
Dannerhuset	50	4	25	2	50	4	50	4	75	6	13	1
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Esbjerg	0	0	0	0	60	3	80	4	80	4	0	0
Fredericia	5	1	0	0	43	9	10	2	0	0	48	10
Frederiksberg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frederikshavn	50	1	50	1	0	0	50	1	100	2	0	0
Frederiksværk	0	0	0	0	38	3	25	2	0	0	75	6
Haderslev	100	5	0	0	80	4	0	0	0	0	0	0
Hemning	0	0	0	0	17	1	100	6	33	2	0	0
Hilleroed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hjørring	83	5	0	0	33	2	0	0	67	4	0	0
Hobro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Holstebro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Horsens	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jagtvej, Kbh.	17	3	6	1	50	9	61	11	100	18	17	3
Kalundborg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolding	0	0	0	0	0	0	100	2	0	0	0	0
Køge	50	2	0	0	50	2	100	4	100	4	0	0
Lynby	33	1	0	0	67	2	100	3	67	2	0	0
Nakskov	22	2	0	0	0	0	44	4	100	9	0	0
Nykøbing F.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Næstved	22	2	33	3	33	3	0	0	33	3	0	0
Nørresundby	100	10	0	0	50	5	80	8	0	0	0	0
Odense	100	11	0	0	9	1	0	0	0	0	0	0
Randers	0	0	0	0	54	7	0	0	31	4	62	8
Ringsted	50	2	0	0	0	0	75	3	75	3	0	0
Roskilde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rønne	64	7	64	7	91	10	82	9	55	6	45	5
Røntoft	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silkeborg	100	7	29	2	71	5	71	5	43	3	0	0
Sønderborg	20	2	10	1	0	0	70	7	70	7	30	3
Thisted	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vejle	33	3	0	0	11	1	33	3	0	0	22	2
Viborg	78	7	33	3	33	3	78	7	33	3	56	5
Aabenraa	100	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Århus	0	0	0	0	75	3	0	0	0	0	25	1
Total	43	89	10	20	37	78	43	90	38	80	21	44